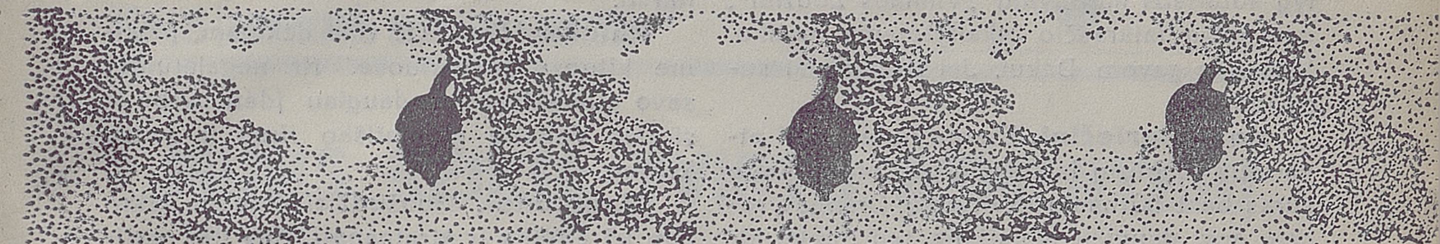
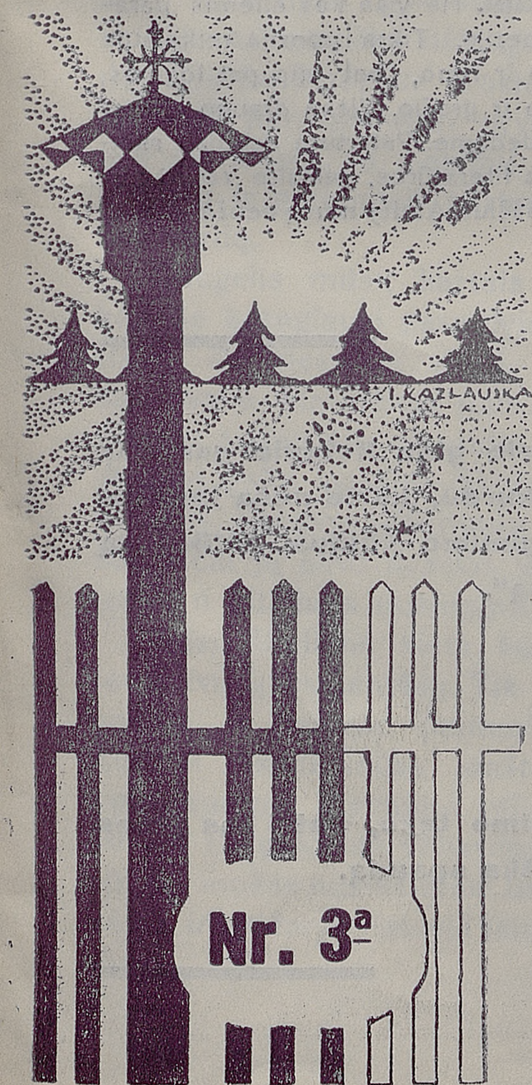
Antroji laida po konfiskates

JAUNIMO

DRAUGAS

VILNIUS, 1936 m.

REDAKCIJA ATSAKO

Arėjui Vitkauskui. Siųstą mums straipsnį pro „Vilniaus Rytojų“ perdavėme sulyg autoriaus nurodymų „Vilniaus Žodžiui“, nes mūsų laikraščio skaitytojams netiko. Visa kita gavom. Dėkui. Jei tiks mielai sunaudosim.

Kazimieriečiui. Esame nutarę dėti atvaizdus tų mūsų laikraščio platintojų, kurie suras bent 50 naujų skaitytojų. Draugas, rodos, esat daugiau išplatinęs, tad mielai atvaizdą įdėsime ir įrašysime pavardę į naujųjų knygnešių garbės knygą.

A-jui. Širdingai dėkojame už mūsų laikraščio platinimą ir už broliškus linkėjimus. Lengviau ir sunkus darbas sekas, kai randi pritarimo savo tautiečiuose.

Strazdeliui. Eilutes, rašinėlį ir gražius mūsų laikraščiui linkėjimus gavome. Dėkui. Ir draugui linkime visokeriopo pasisekimo ir tikrojo jaunatvės džiaugsmo.

V. P-nui. Už eilėraščius dėkui, kas tiks pasinaudosim.

L. B-ui. Iš seniau atsiųstų eilėraščių vienas kitas gal dar tilps. Palygink, drauguži, tilpusius eilėraščius su originalais. Stenkis tiksliau mintis reikšti. Prašom mūsų neužmiršti.

Paluševičiui. Už visa dėkojam, įdėsime kituose numeriuose. Ar negalėtumet savo eilėraščiuosna daugiau įdėti darbo ir širdies. Venkite gramatiško rimo ir sauso kalimo.

Magalonei. Nuoširdžiai draugei dėkojam už eilutes ir straipsnelį. Kas tiks pasinaudos kitame numeryje „Sesių Talka“.

H. G-čiui. Draugo eilėraščiais ir rašinėliu pasinaudosim, prašom mūsų nemiršti.

J. Čekauskui. Dėkojam, drauguži, kad mūsų ir sirgdamas nepamiršti. Linkim greitos sveikatos. Eilėraščiais visuomet pasinaudosim.

Žižmaičiui. Ne visa kas eilėmis parašoma yra poezija. Tikra poezija reikalauja ne tik ritmo ir rimo, bet taip pat logikos, vaizdingumo ir grožio. Vieną draugo eilėraštį pataisę dedame. Patartum daugiau skaityti grožinės literatūros, galėsite rašyti neblogus eilėraščius. Ateity mūsų neužmirškite.

Jaunuoli, tu privalai būti eilėse tų, kurie gina lietuvio garbę ir gerovę, kurie kovoja su ištižimu ir dvasiniu skurdu, kurie neša jaunuomenės idealizmo, entuzijazmo ir dvasinio atgimimo šūkius. Atliksi tą pareigą, jei skaitysi ir platinsi „Jaunimo Draugą“.

Laimės pilis stovi prie kiekvieno gyvenimo tako, bet į tos pilies vidų pateks tik tas, kas stropiai skaito lietuvišką spaudą.

Jaunimo Draugas
1936 m. Kovo mėn. XI metai
Nr. 3 (123)
Vilniaus jaunuomenės mėnesinis laikraštis

MUMS REIKIA TVIRTŲ ASMENYBIŲ

Kilni širdis, stipri valia ir šviesus protas — tai vieninteliai neišsemiami žmogaus jėgų šaltiniai, tai trys didžiosios dvasios galios, kurios pajėgia ir skausmo kartybių taurę pasaldyti, ir sunkią vargo naštą palengvinti, ir tamsias, audringas gyvenimo valandas saulėtu pavasarišku džiaugsmu pripildyti. Tik tie žmogaus dvasios privalumai gali jam užtikrinti gyvenimo kovos laimėjimą, jo siekimų įvykdymą, o kartu ir garbingąjį tvirtos asmenybės vardą.

Daugelis mūsų kartais užmiršta, kad tie brangiausi pasaulyje turtai ne tiktai šventiesiems skirti. Aukščiausiojo valia, kiekvienas mūsų kartu su gyvybe atsinešam pasaulin ir minėtų dvasios galių pradus. Skirtumas tarp žmonių kilnumo atsiranda tik todėl, kad vieni jų savo dvasios jėgų daigus ugdo, o kiti juos nuslopina.

Mūsų šiųdienė kieta būklė reikalauja tvirtų asmenybių. Tik dorovingi, valingi ir šviesūs jaunuoliai galės aukštai iškelti mūsų krašto lietuviškojo jaunimo atgimimo vėliavą, tik jie ištvers iki galo tos vėliavos sargyboje, tik jie mokės nusikaldinti tinkamiausį raktą ir atidaryti lietuvio laimės rūmų duris.

Jaunuolio širdies kilnumas yra pirmoji dorybė, nes ji visas jo dvasios jėgas pakreipia naudingan darban. Todėl reikia labai daboti, kad kūdikystės dienų širdies grynumas paliktų visam gyvenimui. Vienintelis vertingo jaunuolio širdies papuošimas — tai Geriausiojo Dievulio, Brangiosios Tėvynės ir kiekvieno artimo meilė. Toji meilė turi būti tyra, be jokių savinaudos priemaišų ir stipri, viršijanti kitus žmogaus jausmus bei užgaidas.

Gavėnia — sąžinės sutvarkymui skirta. Kiek būtų daug naudos, jei kiekvienas ta proga pažvelgtų savo širdin ir patikrintų josios grynumą. Gal ne pas vieną atsirastų širdyje jausmų ir palinkimų, kurie jam atima didžiadvasio žmogaus vardą ir paverčia jį paprastu žemės kirminu, kurie reiktų ir būtų galima iš širdies išrauti.

Nors kartais nelengva savo silpnybes nugalėti, bet, žinant, kad tik kilnios širdies jaunuolis gali būti savo tautai naudingas ir turint prieš akis Kristaus širdies kilnumo pavyzdį, vis dėlto galima į kilnių žmonių eiles pakilti ir gražiai savo tautai bei žmonijai patarnauti.

Lietuvis jaunuolis, ar tai eidamas kovon su savo silpnybėmis, ar tai

grumdamasis su kitais gyvenimo vargais, privalo būti lietuviškos valios šarvais šarvuotas. Ištvermė — pirmoji laimėjimo sąlyga! Visuomet kovą laimi tas, kas paskutinis iš kovos pasitraukia, vadinas, kas turi tvirtesnę valią ir sugeba save priversti pakelti visus kovos sunkumus.

Tai kas, kad šiandie sunku. Rytoj gali būti jau lengviau. Kas vargo neboja, tas rečiau jį sutinka ir lengviau jį nugali. Nors kartais kakta nuovargio prakaitu rasoja, o akyse žiba karti ašara, lai ir tuomet iš jaunuolio krūtinės veržiasi kad ir liūdna, bet galinga jo protėvių palikta daina, reiškianti skausmo ir kančių užgrūdytos širdies tvirtybę ir pasiryžimą drąsiai sutikti mūsų padangėje dažnai kylančias audras, kurios kai kada palaužia nendres, bet tvirtų ąžuolų niekados neišverčia.

Valingi jaunuoliai tik šitaip žiūri į vargus. Todėl jie lengvai išlaiko savo rankose gyvenimo vadžias ir nuolat kopia aukštyn. Jų rankose ir mūsų tautos likimo vairas.

Kad žinoti, ko norėti ir ko siekti, kad mokėti vargą nugalėti, — reikia šviesų protą ir daug žinių galvoje turėti. Negalime visi mokslų išeiti, bet apsišviesti ir reikalingiausių žinių įsigyti galime visi. Tik nesugaiškim jaunatvės apgaulingiems tuštiems smagumams, ieškokim džiaugsmo ir smagumų savišvietos darbe, o tuomet tikrai neraudosim ant kapo jaunatvės dienų, kaip teisingai sako mūsų tautos atgimimo dainius Maironis.

Mūsų tautai reikalingas kilnios širdies, tvirtos valios ir šviesaus proto jaunimas. Lai kiekvienas mūsų jaunuolis laiko savo šventa pareiga būti to didžiadvasio jaunimo eilėse.

Dormyla.

VL. DIEMEDYS

Manoji laimė

Manoji laimė ten, kur tu, Lietuvos rūpintojėli,
prie kryžkelės galvą palenkęs;
kur bėga viešasis kelelis kitų laimėn,
kur ašaros skausmų nebesulaiko.

Tu pirmas man skausmus ir džiaugsmą
į gilumą širdies įdiegei,
tu pirmas parodei šalį vargstančią
ir pasakei: „Čia tavo tėviškė!“

Ir amžinas esi tu, Lietuvos rūpintojėli,
nors tau neduoda nieks pastogės,
gerai žinai, ką meilės ugnis gali,
kai laisvės kibirkštį man iš krūtinės vagia.

Manoji laimė ten, kur tu, Lietuvos rūpintojėli,
prie kryžkelės galvą palenkęs,
kur bėga viešasis kelelis kitų laimėn,
kur ašaros skausmų nebesulaiko.

Pratark, lietuviškas rūpintojėli,
kodėl tu toks, kaip manoji gimtinė?
kodėl tu liūdi, nulenkęs galvą vėlei,
kodėl ir tu, kaip ji, giliai nusiminęs?

Tu pirmas man skausmus ir džiaugsmą
į gilumą širdies įdiegei,
tu pirmas parodei šalį vargstančią
ir pasakei: „Čia tavo tėviškė“.

Valstybės Prezidentas Antanas Smetona kalba Karo Muziejaus atidarymo metu. Greta kariuomenės vadas pulk. Raštikis, prel. Šaulys, Ministeris Pirmininkas Juozas Tūbelis ir Arkivyskupas Skvireckas.

Jotvingių tautybė mokslo šviesoje *)

Dideliais ir neįžengiamais miškais apaugusiame, upėmis ir ežerais išraižytame krašte, tarp Vislos upės ir Peipuso ežero, tarp Baltijos jūrų ir Dniepro upės, X ir XI amž. užtinkame gyvenančias aiščių arba baltų gimines: lietuvius, latvius ir prūsus. Kuomet aiščiai atsikraustė į Baltijos pajūrį ir iš kur,— mokslas dar ir šiandie tikrai pasakyti negali. Yra tik daugiau ar mažiau įtikinančiais išvedžiojimais paremtų spėliojimų.

Vokiečių mokslininkas Becenberger'is mano, kad aisčiai gyvenę Pabaltėj jau 3.000 metų prieš Kristaus gimimą. Kitas, taip pat vokietis, Erlich'as, tvirtina, kad baltų giminės atvykusios į Baltijos pajūrį apie 1000 metų prieš Kristaus gimimą. Dar kiti tvirtina, aisčiai kraustęsi bangomis, etapais, ir paskutinioji aiščių banga—lietuviai pasiekę pajūrį VI ar VII šimtmetyje po Kristaus gimimo. Tos nuomonės buvo ir garsusis mūsų kalbininkas prof. K. Būga.

Matome, kaip skirtingos yra mokslininkų nuomonės. Viena tik aišku, kad vėliausiai VII amž. po Kristaus gim. aiščiai buvo jau užėmę tas vietas, kuriose mes juos randame X ir XI amž. Šie amžiai mokslininkams yra prieinami, nes apie juos yra rašytų davinių. Tiesa, romėnų istorikas Tacitas, gyvenęs pradžioje II-jo amž. po Kristaus, yra palikęs žinių apie Pabaltės gyventojus, vadindamas juos „aestii" (skait. estii). Bet kas buvo tie „aestii", šiandie sunku pasakyti. Vieni mano, Tacito „aestii" būsią tikriausia aiščiai. Kiti vėl tvirtina, būsią tai buvusios suomių giminės, nes ir jos tuo vardu buvo vadinamos.

Nėra taip skirtingos mokslininkų nuomonės dėl aiščių protėvynės. Šiandie vyrauja nuomonė, kad aiščių giminės atvyko į Baltijos pajūrį iš rytų, iš Dniepro aukštupio vietų. Tą nuomonę iškėlė ir moksliškais daviniais parėmė lietuvis mokslininkas prof. K. Būga.

Greičiausia aiščiai neatvyko visi iš karto, bet bangomis: pirmiausiai atvykę prūsai, paskiau — latviai, galiausiai — lietuviai. Latviai apsigyveno prie Dauguvos, lietuviai—prie Nemuno, prūsai—tarp Vislos ir Nemuno žemupių.

Buvo mėginta ir kitaip aiškinti aiščių atsiradimas Baltijos pajūryje. Lenkų mokslininkas Kamieniecki's įrodinėjo, kad aiščiai atvykę jū-

*) Paskaita, skaitytina jaunimo susirinkimuose.

romis. Šiandien toji nuomonė yra atmesta, kaipo stokojanti tvirtesnių argumentų.

Minėjome, kad į Baltijos pajūrį nežinomu tiksliai laiku atvykusios trys aiščių kiltys: prūsai, lietuviai ir latviai ir užėmusios didelį tarp Vislos upės ir Peipuso ežero plotą. Bet jei pradėtum vartyti XII ir XIII amž. raštus, tai nustebtumėm. Rastumėm, tiesa, tenai prūsų, lietuvių ir latvių vardus, bet ir daugelį kitų, kuriais pažymimos tarp Vislos ir Peipuso gyvenusios giminės. Nurodoma, kad tarp Vislos ir Nemuno upių gyvenę galindai, pamezanai, bartai, sambiai, skalviai, nadruviai, jotvingiai ir kt. Prie Nemuno upės gyvenę aukštaičiai ir žemaičiai; prie Dauguvos—letgaliai, kuršiai ir žemgaliai. Ką reiškia tie pavadinimai? Į šį paklausimą mokslas davė atsakymą. Tie vardai atitinką paskiras prūsų lietuvių ir latvių gimines. Šiandie aišku, kad letgaliai, kuršiai ir žemgaliai yra latvių giminės, o aukštaičiai ir žemaičiai—lietuvių, kitos kalbamosios—prūsų. Ginčijamasi tik dėl skalvių, nadruvių ir jotvingių. Vokiečių mokslininkai šiandie įrodinėja, esančios tai prūsų giminės. Lietuvai tvirtina, tai buvusios—lietuvių.

Šitame savo trumpame straipsnyje pasistengsiu trumpai nurodyti, kuo lietuviai ir vokiečiai savo tvirtinimus remia.

Tautinius santykius Mažoje Lietuvoje (kraštas, kuriame kadaise gyveno skalviai, nadruviai ir jotvingiai) pradėjo tyrinėti žymus vokiečių mokslo vyras Toeppenas (skait. Tepenas) dar XIX amž. Jis betyrinėdamas priėjo išvadą, kad jotvingiai buvo ne prūsų giminė. Tą patį patvirtino kitas vokiečių mokslininkas Becenbergeris. Toeppeno nuomonė, kad jotvingai buvo ne prūsai, o gal artimesni lietuviams, buvo priimta visų mokslininkų ir vyravo iki Didžiojo karo.

Kitaip virto po Versalio sutarties pasirašymo, kuomet lietuviai stojo lygiateisių tautų eilėn, sukurdami savo nepriklausomą valstybę ir pradėjo reikšti pretensijų į visus tuos kraštus, kuriuose lietuviai gyveno. Tai nepatiko vokiečiams. Girdi, galvoja sau vokiečių mokslininkai, jeigu mes neįrodysime, kad skalviai, nadruviai ir jotvingiai buvo prūsų giminės, tai mus iš tų kraštų, kuriuose jie gyveno, lietuviai galės, progai pasitaikius, iškraustyti, kaip 1923 m. iškraustė iš Klaipėdos krašto. Jie stojo kovoti dėl šių trijų giminių prūsiškumo, manydami: jeigu įrodysią, kad skalviai, nadruviai ir jotvingiai buvo prūsai, tai būsią įrodyta, kad tos giminės nieko bendra su lietuviais neturėjusios. Galvojimas klaidingas, nes, ar jie buvo prūsai, ar lietuviai, vistiek jie buvo aisčiai. O yra žinoma, kad aisčiai buvo tos pačios kilmės ir tos pačios kultūros. To negali užginčyti net vokiečių mokslininkai. Tai rodo, kad lietuviai ir prūsai buvo labai artimos viena kitai baltų giminės. Ir todėl, jeigu galiotų šiandie toji teisė, kurią stengiasi panaudoti vokiečiai, įrodinėdami skalvių, nadruvių ir jotvingių prūsiškumą, tai lietuviai galėtų parodyti vokiečiams duris pro Pamarės Koridorių iš viso Prūsų krašto net iki Vislos!

Pirmoji stojo kovoti dėl šių trijų giminių prūsiškumo tuoj po karo G. Mortensenienė, kuria pasekė Jurgis Gerullis, kilimu lietuvis, dabartinis Karaliaučiaus universiteto rektorius. Jie abudu pradėjo knistis senuose dokumentuose ir ieškoti savo įrodymų iš anksto nustatytiems tvirtinimams paremti. Ir sakėsi radę. Štai, tvirtina jie, visuose dokumentuose XII, XIII ir XIV šimtm. jotvingiai yra vadinami prūsais ir jau vien dėlto nėra pagrindo manyti jotvingius buvusius lietuviais. „O jeigu, sako Gerullis, jotvingių kalba buvo daug artimesnė prūsų kalbai, o ne lietuvių, tai visai aišku, kad lietuvių mokslininkų tvirtinimas yra be pagrindo". Ir tikrai, jeigu taip būtų, kaip sako Gerullis, mūsų mokslininkų tvirtinimas būtų klaidingas. Bet pasirodo, kad ir dokumentų, ir kalbos tyrinėjimų daviniai rodo mūsų mokslininkų tvirtinimo teisingumą. Pažiūrėkime!

Pirmiausia imsime dokumentus, kuriais remia vokiečiai savo tvirtinimą. Imame lenkų kronikininko Kadlubeko, gyvenusio antroje XII amž. pusėje, kroniką. Vokiečių mokslininkų šalininkai remiasi vien tik ja. Kadlubekas rašo, kad jotvingiai buvo tos pačios, kaip ir prūsai, kilmės. Gerulliui to ir užtenka. Vadinas, jo nuomone, Kadlubekas laiko jotvingius prūsų gimine.

Bet tokia Gerullio išvada neteisinga. Kadlubekas nesako, kad jotvingai yra prūsai, bet tik, kad tos pačios kilmės. Tai visai neprieštarauja lietuvių mokslininkų tvirtinimui,

Lietuvos Nepriklausomybės Šventėje Vilniaus lietuvių visuomenė gausingai susirinko šv. Mikalojaus bažnyčion padėkoti Aukščiausiajam už suteiktą palaimą kovoje už Tėvynės laisvę. Nuotraukoje iškilmingų pamaldų vaizdai

nes visi aisčiai ir prūsai, ir jotvingiai, ir lietuviai—yra tos pačios kilmės. Jei Kadlubekas parašė, kad jotvingiai buvo tos pačios kilmės, kaip ir prūsai, tai visai suprantama kodėl, nes rašė tuo kart tik apie prūsus ir jotvingius. Jeigu būtų rašęs apie lietuvius ir jotvingius, tikrai būtų pasakęs, kad jotvingiai buvo tos pačios kilmės, kaip ir lietuviai. Matome, kad Kadlubekas negali būti laikomas šaltiniu, įrodančiu jotvingių prūsiškumą, ko vokiečių mokslininkai labai trokšta.

Bet tai dar ne paskutinis vokiečių mokslininkų argumentas. Remia jie savo pažiūrą dar popiežiaus 1253 m. bule (popiežiaus raštu). Šiuo savo raštu popiežius leidžia Kujavijos hercogui užimti Palenkės kraštą, kuriame gyvena pagonys. Pagal turinį galima spręsti, kad Palenkės (Palexia) krašto gyventojai vadinami prūsais. Vokiečių mokslininkams vėl argumentas! Jei Palenkės krašto gyventojai, galvoja sau vokiečių mokslininkai, vadinami prūsais, o Palenkė tas pats, kas Jotvingija, aišku, jotvingiai prūsai. Toks galvojimas būtų visai galimas, jei būtų žinoma, kad Jotvingija yra tas pats, kas Palenkė. Bet tai dar neįrodyta. Kita vertus, turime antrą popiežiaus bulę 1243 m., kurioje aiškiai pasakyta, kad jotvingių kraštas yra lietuvių kraštas. Ir todėl, jei sakysime, kad Jotvingija buvo kitaip vadinama Palenkė, tai turėsime tik du sau priešingus argumentus: 1253 m. bulė vadina jotvingius prūsais, kita 1243 m. bulė vadina juos

lietuviais. Aišku, kad remtis viena iš tų bulių ir tvirtinti, kad jotvingiai buvo prūsai — visai negalima.

Ne didesnės vertės yra trečias vokiečių mokslininkų argumentas, būtent, vokiečio Dusburgo kronika. Dusburgas, rašydamas savo kroniką 1326 m. pažymėjo, kad Prūsų valstybės sienos šiaurėje ir rytuose siekia Nemuno upės krantų. Vadinas, Prūsų valstybei skiriamas ir jotvingių kraštas. Bet tai visai nereiškia, kad Dusburgas būtų laikęs jotvingius prūsų gimine. Dusburgo Prūsai, tai nėra prūsai, kaipo aiščių giminė, bet didelė ir stipri kryžiuočių valstybė. Ir tikrai, jau XIII amž. pabaigoje lietė ji Nenumo upės krantus. Yra žinoma, kad apie 1283 m. kryžiuočiai, kardu ir ugnimi naikindami, nuplukdė kraujuose garsią Dainavos šalį (Dainava— pietinė Jotvingijos dalis) ir įjungė savo grobuoniškomis rankomis sukurton valstybėn. Tuomet jau iki pat Nemuno krantų krito kraugėrio kryžiuočio letena, kuri per 150 metų grąsino lietuviams, dešiniajame Nemuno upės krante gyvenantiems, jotvingių likimu, kol pagaliau Vytautas, mūsų tautos didybės simbolis, 1410 metais Griunvaldo laukuose ją sutriuškino. Nenuostabu todėl, kad Dusburgas, rašydamas 40 m. vėliau po kalbamų įvykių, jotvingių kraštą priskiria Prūsų valstybei. Jis priklausė kryžiuočiams jau nuo 1283 m. Bet tai dar nieko mums nepasako, kas buvo jotvingiai: prūsai ar lietuviai.

Peržvelgėme tris dokumentus, kuriuos pakiša mums vokiečių mokslininkai, norėdami įrodyti jotvingių prūsiškumą. Ir ką pamatėme? Pamatėme tai, kad šiais dokumentais negalima remtis, norint išaiškinti jotvingių tautybės klausimą. Jie nieko mums nepasako. O juk tie trys dokumentai yra vieninteliai, kuriais vokiečių mokslininkai savo pažiūras remia!

Dabar pažiūrėkime, ar ištiesų nėra dokumentų, kuriais remiantis galima padaryti priešingą vokiečių mokslininkų tvirtinimui išvadą. Yra. Ir tai visa eilė. Štai imame pirmojo mūsų didžiojo kunigaikščio ir karaliaus Mindaugo dovanojimo aktą 1259 m. Šiuo aktu Mindaugas dovanojo ordenui Dainavos kraštą. Tai reiškia, kad Dainava, didžiausia ir galingiausia Jotvingijos dalis, priklausė Lietuvai jau pačioje jos kūrimosi pradžioje, kuomet dar net Žemaičių kraštas, be abejo lietuvių gyvenamas, buvo nepriklausomas. Jau iš to galima spręsti, kokiuose glaudžiuose santykiuose buvo lietuviai su jotvingiais. Bet tai yra ne paskutinis dokumentas, kalbantis, jotvingius buvusius artimus lietuviams. Turime 1263 m. sprendimo aktą, kuriame artimiausi Kujavų krašto pagonys vadinami tai jotvingiais, tai lietuviais. Turime 1243 m. didžiojo kryžiuočių magisterio aktą, kuriame jotvingiai aiškiai vadinami lietuviais, pagaliau lenkų kronikininkas Miechovita ir daugumas rusų kronikų jotvingius vadina lietuviais. Šitais dokumentais remiantis, galima padaryti priešingą vokiečių mokslininkų tvirtinimui išvadą, būtent, jotvingiai buvo ne prūsai, bet lietuviai.

Dabar peržvelgsime antrą eilę vokiečių mokslininkų argumentų, kurie, jų nuomone, turėtų rodyti, kad jotvingiai buvo artimesni prūsams, o ne lietuviams. Yra tai prūsų ir jotvingių kalbos tyrinėjimų daviniai. Jurgis Gerullis tvirtina, kad jotvingių kalba buvusi artimesnė prūsų, o ne lietuvių kalbai. Įdomu! Visų pirma, jeigu norime kalbėti apie jotvingių kalbos prūsiškumą, turime gerai pažinti prūsų kalbą. Kokia tai kalba? Kuomi ji išsiskyrė iš kitų kalbų? Tai yra klausimai, į kuriuos, spręsdami jotvingių kalbos klausimą, turime tiksliai atsakyti. Pasirodo, prūsų kalba, kokia užsiliko šaltiniuose, yra labai artima lietuvių kalbai. Trautmann'as, karščiausias prūsų kalbos atskirumo šalininkas, randa prūsų kalbos šaltiniuose tik apie 100, jo nuomone, prūsiškų žodžių, kai tuo tarpu lietuviškų kur kas daugiau. Kiti mokslininkai neranda ir tiek. Šį prūsų kalbos lietuvių kalbai artimumą supranta ir vokiečių mokslininkai, bet, kai pradeda spręsti jotvingių kalbos klausimą, užmiršta apie tai ir sako: lietuvių ir jotvingių kalbos esančios dvi atskiros, nieko tarpusavy bendra neturinčios.

Imame pirmąjį iš eilės Jurgio Gerullio mums paliktą jotvingių kalbos prūsiškumo įrodymą. Gerullis sakosi radęs viename, liuteronų pastoriaus Jono Maletiaus rašytame laiške penkis jotvingių kalbos žodžius. O kadangi jie skamba, Gerullio nuomone, prūsiškai, tai daro išvadą, kad jotvingių kalba buvo artimesnė prūsų kalbai. Jeigu norėtumėm Ge-

rullio tvirtinimą priimti, tai turėtumėm būti tikri: 1) kad tie 5 žodžiai yra be abejojimo jotvingių kalbos, 2) kad mes tuos žodžius šiandie ištariame taip, kaip jie skambėjo gyvoje kalboje ir 3) kad tame laiške nėra daugiau tokių pat jotvingių kalbos žodžių, kurie lietuviškai skambėtų.

Bet, pasirodo, kad perskaitę tą Maletiaus laišką, visų trijų punktų nepatikrinsim. Pirmiausia, Jonas Maletius nesako, kad tai, ką jis savo laiške aprašinėja, liečia vien jotvingius. Maletius pateikia tuos žodžius, aprašinėdamas visų baltų giminių pagoniškas tikybines apeigas apskritai. Dėlto nėra pagrindo tvirtinti, kad tai yra jotvingių kalbos žodžiai. Vėl, jeigu ir priimsime, kad Maletius, pateikdamas tas liaudies kalbos nuotrupas, galvojo apie jotvingių kalbą, tai tik įsitikinsime, kad jotvingių kalba buvo artimesnė lietuvių kalbai, nes tuose kalbos fragmentuose (nuotrupose) rasime ne 5, o kur kas daugiau lietuviškai skambančių žodžių. Tad aišku, kad pirmasis, Gerullio pateiktas jotvingių kalbos prūsiškumo įrodymas nėra vykęs. Juo remiantis galima tikriau tvirtinti, kad jotvingių kalba buvo artimesnė lietuvių kalbai.

Ypatingos reikšmės skiria Gerullis 1545 m. prūsų katekizmo prakalbai, kurioje pažymėta, kad sudavai (jotvingių palikonys) supranta prūsų kalbą. Jeigu sudavai supranta prūsiškai, sako Gerullis, tai aišku, kad jų kalba buvo artimesnė prūsų, o ne lietuvių kalbai.

Kodėl gi? Faktas, kad sudavai supranta prūsų kalbą, dar nesako, kad jie nesupranta lietuvių kalbos. Galėjo lygiai suprasti vieną ir kitą, nes jos abidvi neturėjo pagrindinių skirtumų. O tai galim pastebėti net paties Gerullio pateikiamoje prakalboje. Joje pasakyta truputį kitaip nei Gerullis norėtų. Pasakyta, tiesa, kad sudavai supranta prūsų kalbą, bet kartu pažymėta, kad sudavų kalbos akcentas (kirtis) yra lietuviškas. Visai aišku, sudavų tuometinė kalba buvo lietuvių kalbai artimesnė. Tai tokie du filologiniai (kalbos) vokiečių mokslininkų argumentai jotvingių prūsiškumui įrodyti. Tais argumentais remdamiesi, galime tik įsitikinti, kad jotvingių kalba buvo artimesnė lietuvių kalbai, o ne prūsų, kaip vokiečių mokslininkai nori.

Jais galima tvirtai paremti nuomonę, kad jotvingiai yra baltų giminė, buvusi artimesniuose etnografiniuose santykiuose su lietuvių giminėmis, negu kad su prūsų.

Žilv.

16-TOJI VASARIO KAUNE

Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvių proga prezidentūros rūmuose susirinko draugingų valstybių atstovai išreikšti geriausių linkėjimų Valstybės Prezidentui ir visai lietuvių tautai.

Graži esi, Tėvyne!

Graži esi, brangi Tėvyne mano!
Ar šypsos tau pavasario dangaus mėlynė,
Ar rudenio juoda naktis dantim kalena...
Graži esi tu praeitim
Ir garbe mūs didvyrių, kurie tave nuo priešų gynė,
Ir jų didžiais darbais, kurie lyg šiol gyvena,
Neprislėgti kapais, per ilgus amžius nepasenę...
Graži esi!

Graži esi, Tėvų Šalie didinga!
Ar žydi tavo lankos, skamba sesių sutartinė
Ir ošia senos girios dainą slėpiningą,
Ar blizgančių ledų pančiai sukausto Nemuno krūtinę...
Graži esi tu dabartim
Ir meile, kuria tave ištikimieji sūnūs vainikuoja,
Didžius laimėjimus ir žygius tau vienai aukoja...
Graži esi!

Graži esi lietuviškos dainos gimtine,
Ar šviečia skaisti saulė, kvepia vyšnių sodai,
Ar audros piktos siaučia ir trankosi griaustiniai,
Ar aidi ilgėsingai liūdnos rudeninės godos,
Graži esi tu ateitim,
Ką šypsos tau nušvitusia padange,
Graži dainom griaudžiom ir rūtom žydinčiom palangėj.
Graži esi!

JAUNIMO SAVIŠVIETA KITUOSE KRAŠTUOSE

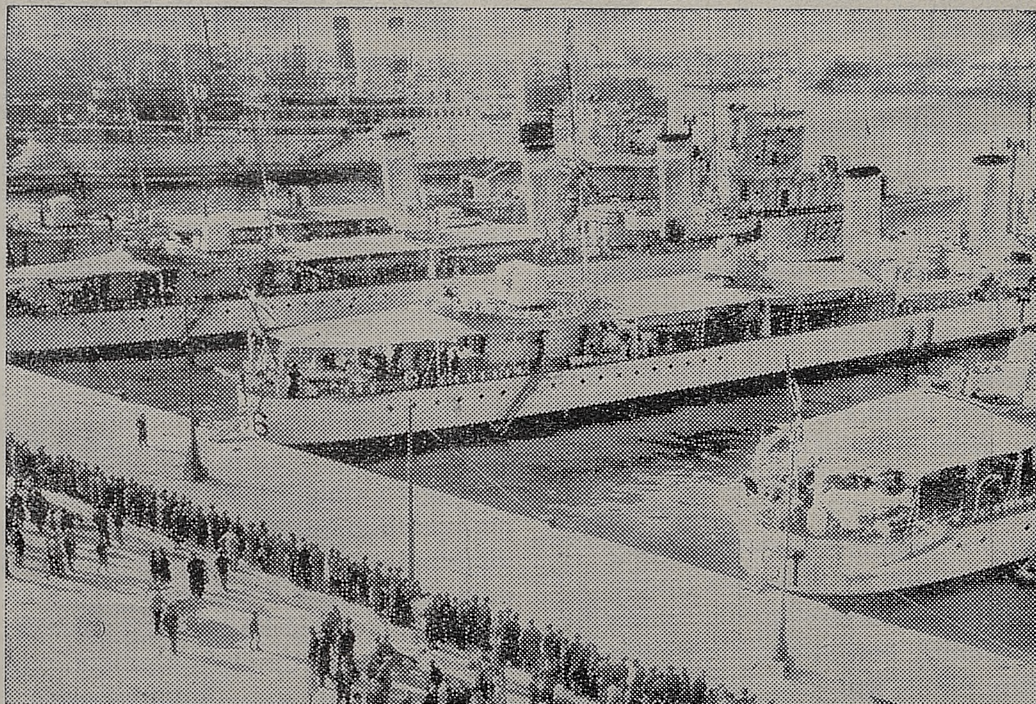
Pastebėta, kad tik tada jaunimas atneša savo tautai daug naudos, kada jis būna tautiškai ir visuomeniškai susipratęs ir vispusiškai apsišvietęs. Todėl jau nuo seniai pradėta rūpintis jaunimo auklėjimu ir švietimu net ir tenai, kur yra daug mokyklų, nes, pasirodo, mokyklų tam tikslui neužtenka. Paaugusio jaunimo švietimas užsieny prasidėjo XVIII šimtmety. Šiam kilniam darbui pradžią davė privatinė vyresniųjų iniciatyva— privatinės draugijos, klubai, rateliai ir paskiri asmenys. Jie savo lėšomis be valstybės paramos ėmėsi to darbo, kuris greitu laiku davė palaimintų vaisių.

Privatinė jaunimo švetimo iniciatyva bene daugiausia pasireiškia anglų-saksų kraštuose, o ypač *Anglijoje*. Tenai tą darbą dirba skaitlingos įvairių luomų organizacijos, profesiniai klubai, kelių asmenų lavinimo rateliai. Nuo 1900 metų yra įsteigta jaunimo švietimo reikalams Tautinė Taryba (National Council), kuri leidžia specialų laikraštį jaunimo švietimui aptarti. Kad darbas sėkmingiau eitų, toji taryba veikia pasiskirščiusi į šešias komisijas, kurios rūpinasi paskiromis švietimo sritimis.

Be to, Anglijos jaunimas susibūręs į skaitlingas draugijas, kurios savo nariams kuria įvairius savišvietos židinius, kaip analfabetams kursus, ciklus paskaitų, vakarinius kursus, atostogų mitingus, vasaros kursus, auklėjimo klases ir kita. Jaunimo švietimui panaudojama laikraščiai, teatras, radio, kinas, muziejus, paveikslinės paskaitos ir kita.

Trumpai tariant, stengiamasi pakelti žmogaus mokslingumas bei profesinis pasiruošimas, tačiau neduodama jokių baigimo atestatų ar diplomų.

Jaunimo švietimas *Amerikoje* yra taip pat privatinėse rankose, bet su aiškia kryptimi:

Taip atrodo vienas eilinių Anglijos uostų, kuriame telpa šimtai prekybos ir karo laivų.

šviečiami beraščiai, sparčiai varomas kitataučių suamerikoninimas, keliamas pilietinis susipratimas, propaguojamas profesinis išsilavinimas, o taip pat daug dėstoma ir gryno mokslo dalykų. Amerikoje, kaip ir Anglijoje, jaunimui yra dėstomi šie dalykai: literatūra, gamtos mokslai, geografija, tikyba, ekonomija, namų ruoša, istorija, kalbos, psichologija, elektrotechnika ir įvairūs amatai. Trumpai sakant, amerikiečiai stengiasi jaunimo švietimo programoje apimti visas gyvenimo sritis, su kuriomis paskiras žmogus susitinka kasdieniam gyvenime.

Belgijoje, kaip ir anglų-saksų kraštuose, paaugusio jaunimo švietimas yra privačiose rankose. Bet čia jis būna daugiau bendro pobūdžio. Čia ne dėstoma specialių dalykų, o stengiamasi pakelti bendroji žmonių apšvieta. Jaunimui lavintis įsteigta darbininkų universitetai, jaunimo mokyklos, liaudies namai, socialiniai rateliai, knygų propagandos biūrai, net gimnastikos ir dainavimo draugijos.

Belgijos jaunimas yra susiorganizavęs į šias organizacijas: 1) Katalikiško jaunimo žemdirbių d-ją, 2) Katalikiškojo jaunimo darbininkų d-ją, 3) katalikų moksleivių kuopas, 4) Skautus, 5) Katalikų studentų korporacijas, 6) Nepriklausomojo katalikiško jaunimo organizacijas (pirkliai, pramonininkai ir kiti). Jaunimas mėgsta organizuotą darbą ir pavyzdingai jį dirba. Tokis gyvenimas išmokė jaunimą sutartinai—petys į petį žengti šviesesnio gerbūvio kryptimi.

Jaunimo švietimas *Prancūzijoje* taip pat neužmirštas. Čia švietimas eina kursais, viešomis paskaitomis ir pašnekėsiais, filmais; skelbiamos savaitės, dienos kokiam nors tikslui, ypač garsios yra katalikų socijalinės savaitės, kur imamas kokis nors klausimas ir vispusiškai išnagrinėjamas. Veikia taip pat liaudies universitetai, kurių 1922 m. buvo 40. Be to, yra steigiamos privačios liaudžiai šviesti darbininkų organizacijos, savivaldybės bei valstybės bibliotekos. Pastaruoju laiku, ypač katalikų darbininkų tarpe yra prigiję studijų rateliai, kur mažais būreliais darbininkams pateikiama profesinių žinių draugiško šeimyniško bendravimo būdu.

Pats jaunimas taip pat nesnaudžia. Jis veikia

sibūręs į šias organizacijas: 1) Prancūzijos skautų sąjungą, 2) Prancūzijos gimnastikos ir sporto federaciją (400.000 narių), 3) Prancūzų katalikų jaunuomenės s-gą, 4) Krikščionių darbininkų jaunimo draugiją, 5) Krikščionių studentų s-gą, 6) Katalikiškojo jaunimo jūrininkų s-gą ir 7) Katalikų jaunimo d-ją. Specijalių tikslų tarpe, visos sąjungos turi bendrų siekimų — juos gražiai išreiškia Prancūzijos katalikų jaunimas savo darbo programe: *„Mes siekiame tikėjimo, mokslo, veiklos"*.

Ūkininkų, darbininkų, tarnautojų profesiniai reikalai, socijaliniai sekretorijatai, savišalpos kredito kasos, darbininkų sodai, poilsio kolonijos, geros spaudos platinimas, kova su nedorąja spauda — tai Prancūzijos jaunimo veikimo plotai.

Vokietijos jaunuomenės švietimo pagrinde yra tautos reikalai. Jo idealogija (pagal Hofmaną)—siekti tautos vieningumo, pažinti jos praeitį ir plėtotę, imti švietimo pamatan tautos dvasios turtus, kad juos plačiosios masės pažintų ir atitinkamai įvertintų, lavinti tuos, kurie negavo mokslo, naikinti tai, kas ardo tautos vieningumą, bei skirsto visuomenę. Vokietijoj taip pat, kaip ir kitur, yra liaudies universitetai, bibliotekos ir skaityklos.

Nors Vokietijos katalikiškojo jaunimo gyvenimo sąlygos ir nepakenčiamos, tačiau pusantro milijono jaunuolių susibūrę į įvairias katalikiškas jaunimo organizacijas. Jų tarpe įvairioms organizacijoms priklauso 620.000, o katalikų sporto sąjungai—913.000 narių. Vokiečių jaunuoliai pasižymi savo vyrišku charakteriu, drąsiu savo idėjų išreiškimu, jas gindami bei įgyvendindami.

Vokiečių vyrų katalikų veikimo yra tokios gairės: Vokiečių katalikų jaunimas stengiasi auklėti tautinį susipratimą ir mokinti tarnauti savo tėvynei, būti teisingais ir ginti tiesą, būti gerais ir tarnauti savo artimui. Vokiečių jaunimas nori būti laisvas ir ginti laisvę, nori sujungti visą tautą brolybės ryšiais ir atnešti jai palaimą. Vokiečių katalikiškas jaunimas sako: „Mes kovojame už Kristaus vėliavą ir naująją Vokietiją. Mūsų frontas pavojingas, bet laimingą Vokietiją mes matome tik Kristaus globoje".

Paaugusių švietimas *Danijoje* labai aukštai pastatytas. Nevienam tur būt teko girdėti apie Daniją, kaipo žydinčią ūkininkų šalį. Kas tik nuvažiuoja Danijon, visi stebisi jos kultūra ir grožiu. Ir kaip nesistebės, kai pamato vaisiniais medžiais nusodintus plentus ir vieškelius, puikiai auginčių javų laukus. Dano ūkininko troba niekuo nesiskiria nuo pasiturinčio miesto inteligento. Butas 5—6 kambarių, viduj biblioteka, fortepijonas, radio, telefonas, elektros šviesa.

Kas gi danų kraštą pavertė tokia laiminga šalimi? Prieš 50 metų danų ūkininkai gyveno dar vargingiau, negu dabar mes lietuviai. Danijos plotas 42.927 kv. kil. (Lietuvos 53.242 kv. kil.). Žemė — smėlynai. Prieš 60 m. daugiau kaip 1000 kv. kil. buvo pelkynai.

Didysis danų tautos mokytojas, Grundtvigas, pamatęs savo tėvynės vargą, tarė: *„Ne diplomuota šv e ucmenė išgelbės ir pakels danų tautą, bet danų ūkininkų jaunimas"*. Nuskurdusi valstybėlė, baigianti vokietėti tauta, lyg stebuklingo trimito pažadinta, per kelias dešimtis metų tapo kultūringiausia visoje Europoje.

Prieš pusantro šimto metų Danija buvo didelių baronų valdomų dvarų ir nuskurdusių kaimų kraštas. Ūkininkai, kaip ir mūsų seneliai, turėjo eiti baronams baudžiavą. Baudžiava buvo 1788 m. panaikinta. Ūkininkai nors buvo laisvi, bet savo žemės neturėjo, todėl eidavo dirbti dvaruosna.

Nepoleono karų metu Danija įsivėlė į karą su anglais, kuris tęsėsi 7 metus, darydamas danams daug nuostolių, o 1801 m. anglų admirolas Nelsonas visai sumušė danų laivyną. Netrukus buvo anglų okupuotas beveik visas kraštas. Siautė badas ir ligos.

Napoleono galybei žlugus, Vienos kongresas 1815 m. nutarė Daniją palikti nepriklausoma valstybe su apkarpytais plotais. Danija atrodė kaip padegėlė. Jos gyventojai būriais važiavo į kitas šalis laimės ieškoti. Inteligentų luomas buvo paskendęs savuose asmeniškuose reikaluose. Laukai pūdymavo neapsėti. „Nebuvo anuo metu žmogaus,—sako vienas danų istorikas, kurio darbas, mintis ar elgėsys būtų vertas paminėti. Aplink tamsioji naktis tūnojo".

Bet šiuo sunkiuoju momentu Aukščiausis pasiuntė danų tautai vyrą, kuris pasiryžo savo

tautą pakelti iš mirties patalo. Jis savo galinga pluksna ėmė danams aiškinti apie jų garsią praeitį. Barė jis savo tautiečius už apsileidimą, pakrikimą ir šaukė vienybėn. Tai buvo jau minėtas danų tautos garbingas vyras—Grundtvigas. Vėliau jis vienoje savo knygoje apie šį baisų danų tautos laikotarpį (1814 — 1834) rašė: „Aplinkui viskas klėstėjo ir taika visur viešpatavo, Danija gi paskendo skolose, visokia veikla užsnudo, tartum laukė paskutinio teismo. Net knygagraužiai paliko savo knygas, ir vagys, rodosi, tingėjo vogti. Buvo laikas, kad Europoje siautė maras ir nors pati epidemija mus neužkliudė, mes ją nešiojome savy".

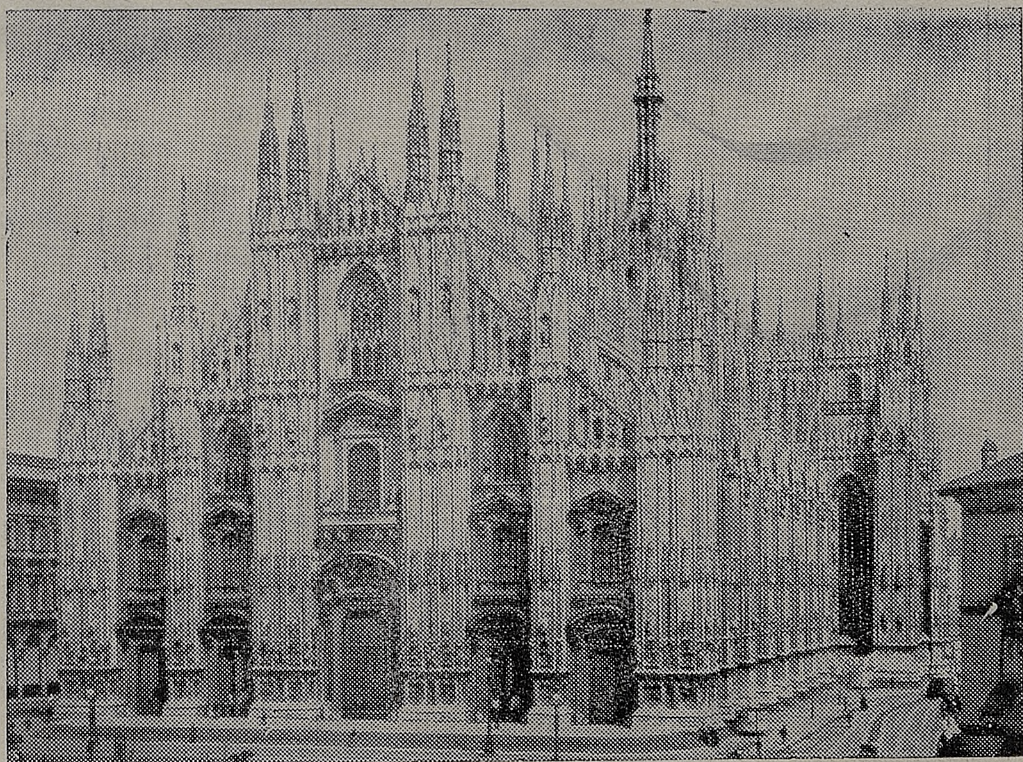
Tautinis danų atbudimas ypač nepatiko vokiečiams. 1848 m. kilo karas su vokiečiais, kuris tęsėsi 3 m. Danai liko nugalėti. Tačiau karui pasibaigus, danai vėl pradėjo savo tautinio atgimimo darbą, kurį vokiečiai 1864 m. norėjo vėl užgniaužti, paskelbė karą ir atėmė dvi provincijas: Šlezvigą ir Holšteiną.

Nors danai karuose buvo nugalėti, tačiau nuo kovos neatsisakė, o tik savo jėgas permetė kultūros frontan. Jie visą vokiečių danų pasienį apstatė tvirtovėmis, tik ne geležies ir betono, bet pagal savo didžiojo mokytojo Grundtvigo planą: liaudies universitetais. Per 5 metus Danijoje įsisteigė 50 liaudies universitetų. Pagal Grundtvigo planą pirmą liaudies universitetą suorganizavo Kilio universiteto prof. Kristijonas Floras. „Mūsų tikslas—rašė Floras karaliui—įkurti tokia įstaigą, kurioje sodiečiai galėtų įsigyti žinių ir įpročių naudingam jų praktiniam gyvenimui ir dvasiniam kilimui". Tačiau tikras Grundtvigo idėjų įkūnytojas buvo Kristijonas Koldas, kuris pats savo jėgomis ir lėšomis įkūrė liaudies universitetą. Koldas savo mokykloje neturėjo jokios programos ir kai kartą jį vienas vyskupas paklausė, ką jis nori savo mokimu atsiekti, jis atsakė: „Mano mokykla turi išmokyti mylėti Dievą, tautą ir artimą".

Iš danų ir mes galėtume daug pasimokyti. Daug gražių savišvietos pavyzdžių randame kituose kraštuose. Tik mokėkime jais pasinaudoti.

R. B.

AUKŠČIAUSIOJO GARBEI

Gražiausia pasaulio bažnyčia - katedra Milane, Italijoje.

NE JAM, BET JO DARBAMS

Kur Dunojus, kaip žaltys, išsirangęs skuba tekinas į rytų pusę, kur krantus jo dabina Teutoburgo giria, kur kalnai, kur pelkynai, kur nakties vidury visos šmėklos vaidenas, kur gražioji pietų Vokietija, — stovi ten milžinas sargas.

Jisai savo galingais pečiais dengia girią nuo groboniškos rankos. Jo akyse, jo krūtinėj drąsa. Prisidengęs romėno šarvais, rankoj platus kardas, kitoje didis skydas. Net garsusis kariautojas Napoleonas Bonaparte jam šios išvaizdos pavydėjo.

Ūžia, gaudžia giria. Metai bėga skubiai praeitin, kaip keleiviai, kai rytas nušvinta. Upė neša šimtus vandenų, graužia atkaklų krantą, ėda medžio šaknis. O jisai tokis pats. Stovi. Nejuda. Miško sargas — narsus karžygys Arminijus.

Kai rytuose nubunda skaisti dienos saulė ir į žemę atsiunčia dalį savo šviesos, nuo jo žėrinčių šarvų nuo blizgančio veido nusitiesia šešėlis per kalnus, per daubas, per viršūnes didžių ąžuolų ir savuoju mostu visą gamtą aplinkui iš miego pabudina. Kartais, kai audra lekia su perkūnais, kai debesys paslepia kalnų viršūnes, jis lieka atskirtas nuo žemės, ir tik stovėdami ant kitų kalnagubrių keleiviai jį mato. Atrodo, jis žengia per debesų jūrą, švytruoja savuoju kardu bei varsto ugnies ir ledo žvilgsniais. Tokios jo akys audrų neįveikiamos!

Keleiviai, pro jį kai praeina, žemai nusilenkia, net piemenys, po kalnų šlaitus kopinėjančių avių bandas ganydami, jam pagarbą tinkamą atiduoda.

O jis visiems toks pats. Vis stovi, vis žiūri į tolį, niekuomet nesumerkdams budriosios akies, ar audros, ar lietūs, ar saulė savuoju veidu į jas šviečia. Akies jis nemerkia. Jam audros nebaisios. Jis stovi, kaip amžinas pasakų karalius. Tegul kas nori jam grūmoja, kokiais tik nori vardais jį vadina, jis bus šios girios sargu; prieš jį slaptingi, akim neišmatuojami toliai, už jo didžiulė giria — plačioji Vokietija.

Prie jo papėdžių susėdo du keleiviai.

Vienas jų buvo jau senatvės palenktas į žemę - močią, antras galvytę užrietęs žiūrėjo į senojo veidą, į žilą galvą, į didžiulę barzdą. Graibė savo lieknom rankytėm apie kaklą ir smakrą ir stebėjosi, kodėl jam barzda ir ūsai neišaugę, o galva nepražilusi.

Prie jo papėdžių susėdo dvi kartos, dviejų kartų atstovai: pirmosios jau maža beliko, o antrosios buvo dar maža užgimusių, juo labiau maža tokių, kurie galėtų savom jaunutėm kojom įkopti į tokį statų kalną, kur stovi Arminijaus stovyla.

Vaiko dėmėsys nukrypo į ją.

Jis palietė jos kietą koją.

Ir balsu suriko:

— Sentėvi, kodėl ji tokia kieta?! Ko ji čia stovi?! Maniau, kai matėme iš tolo, būsiąs piemuo ar koks stuobrys...

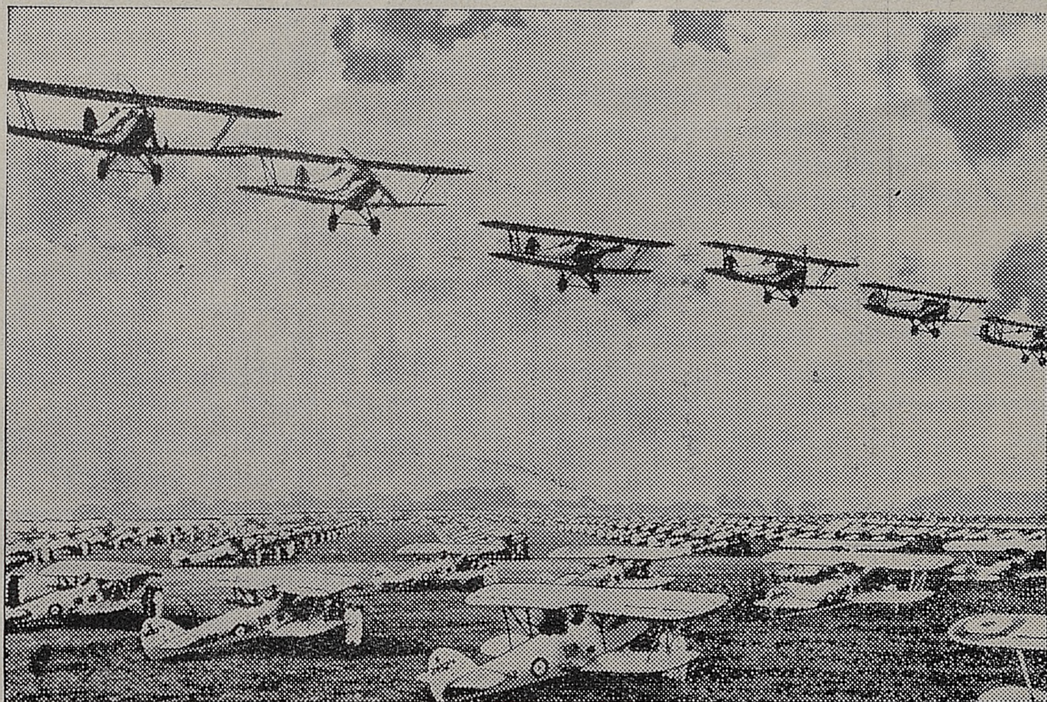
— Jis ne piemuo, ne stuobrys, bet narsusis karžygys, sargas visos Vokietijos. Paklausyk. Papasakosiu jo praeitį, žilą senovę. Žilesnę už mano galvos plaukus. Taip seną, kaip šios stovylos idealas.

Ir senelis įsižiūrėjo į tolį taip, kaip Arminijaus stovyla žiūri — abu žiūrėjo Romos pusėn. Senelis pradėjo sekti seną apie žiląją senovę pasaką...

Imperatoriaus Augusto Roma.

Visas jos gatves ir viešas aikštes puošia lektikų eilės. Prabanga auksu ir dramblio kaulais po ją tiktai liejasi. Nors liaudis nuolatos šūkauja: „panem et circenses" (duonos ir žaismų), nors Cerera juos maitina kitų kraštų žemės malonėmis, bet imperatoriui žemių dar maža. Jo garbei reikalingi didesni plotai. Jo užgaidoms numalšinti reikėjo naujos kraujo upės. Jo rūmams papuošti reikalingos naujų vergių šypsenos ir grakštūs nusilenkimai. Jis aro žvilgsniu perskrodžia aukštuosius Alpių kalnus, perplaukia plačiąją Dunojaus upę ir kitame jos krante nesirengia nutūpti, kad nuovargio kankinamas jėgų vėl įgautų, bet nori nulėkti iki pat Baltijos ir Šiaurės jūrų, kad iš naujų kraštų sau naują pergalės vainiką ant išdidžios galvos uždėtų.

— Varai, tu ištikimiausias mano tarnas, tu geriausias valstybės vyras, net aš tau pavydžiu tavo karžygiškumo. Nueik į šiaurės

Tokių lėktuvų būrius italai siunčia prieš abisinus, kurie mažai teturi aviacijos ir šiaip yra menkai ginkluoti, o tik savo didvyriškumu gina tėvynę nuo daug kartų galingesnio priešo.

legioną ir užkariauk valstybei naujus žemės plotus, kurie su neišsemiamais turtais tęsiasi į šiaurę nuo Dunojaus upės.

Pasakė Imperatorius Varui.

Tas prieš jį suklupo. Ir priėmė valstybės galvos įsakymą.

Sujudo visa senoji Roma.

Pulkai legionierių gatvėmis žygiavo. Važiavo įvairios karo tikslams mašinos, sakytum, Roma rengiasi paimti viso pasaulio pilis, kurios tik gintis pamėgintų. Tačiau visa tai važiavo, ėjo, jojo paveržti laisvės jaunutei Vokietijai, kuri atsisakė Imperatoriui palenkti galvą ir, neišmėginusi laimės kovos kalavijo, pralysti pro Romoje jai parengtą jungą arba supančiuota eiti paskui Imperatoriaus pergalės vežimą. Imperatorius širdo ir šėlo. O Vokietija nepalenkė jam savo jaunutės galvos.

Slapta pabėgo jis iš Romos.

Pabėgo išmokęs visų romėnų kariavimo būdų. Supratęs jų troškimus, jų norus ir visą jų nepadorumą—visas jųjų silpnybes.

Teutoburgo girioje rinko savųjų brolių pulkus kuodidžiausius. Nevienai motinai pats savom rankom nušluostė riedančias ašaras, paglostė alpstančią mergužei širdį. Visų balsus jisai išgirdo. Todėl ir jo visi, kaip tėvo klausė. Įsakymų šimtai skrajojo po visą plačią Vokietiją, pulkavosi ginkluotų vyrų minios, kad lemiamoj kovoj didvyriais mirtų ar brangią laisvę laimėtų visai Vokietijai.

Žiūrėk, sūneli, į stovyklą! Tada senieji tautos vyrai vadu jį savo pasiskyrė. Nors jauną. Koksai čia. Atrodė, neprityrusį. Bet jis į susirinkusius prabilo:

— Dar kelios dienos, ir plauks krauju Dunojaus upė. Ir keiksis romėnas. Vilku staugs, kaip pasiutęs. Išmokom visko pas juos ir dabar visa tai, ką jie mums ruošė, prieš juos pačius pavartosim. Paduokit šalmą su tauro ragais, kad jums, mieli tautiečiai, atrodyčiau daug artimesnis. Šarvus man liejo, kalė paties imperatoriaus puikiausi kalviai. Net, jei sutikčiau patį Varą, nebaisūs man jo kirčiai, perminkštos man jo nuodingosios vylyčios!...

Bruzdėjo visos girios. Pelkynuose slapstėsi ginkluotų kareivių tūkstančiai. Galandami kirviai skambėjo, sakytum, varpai, skelbdami pergalės dieną. Tik viena Dunojaus upė bėgo ir bėgo rytų pusėn. Atrodė, jai vienai nerūpi artėjanti mūšiai. Jos vienos nejaudina žvangąs besiartančių romėnų plienas, švytruoją šarvai, saulės spindulių nužymėti.

Pirmąją mūšio dieną Arminijus leido romėnus į girių gilumas maža su jais susidurdamas. Bet supo juos iš visų pusių. Ardė jų statomas pilaites. Nakties metu kelių jaunų vyrukų lydimas jisai sugadino jiems visas karo mašinas. Ir tylomis laimingai grįžo pas savuosius.

Antrosios dienos išaušusį rytą, kada visoje girioje tik paukščių balsai buvo girdėti, kada visi romėnai vos tik iš gilaus miego kėlėsi. Mūsų barzdoti vyrai pradėjo juos iš visų pusių uiti. Tada... Sūneli... tada tai kraujas pasiliejo upėmis, mūsiškiai, ginkluoti kirviais, basliais, buožėmis, kalavijais, daužė žvangius romėnų šarvus. Strėlomis badė jų nieku nepridengtas kojas. Tvirtomis rankomis smaugė jų turtų ir garbės ištroškusias gerkles. Bet ir iš jų pusės netrūko nežmoniško atkaklumo. Dažniausiai jie laikėsi grupėmis, kurios buvo sunkiai įveikiamos. Savais kardais jie guldė kiekvieną prisiartinusią galvą. Ilgomis ietimis badė kiekvieną tėvynės meile liepsnojančią širdį. Jų tarpe dejavimų, šauksmų neišgirsdavai. Tik geležis į geležį trynėsi, tik plienas skambėjo susitrenkęs į plieną. O kraujas plačiuoju, sriauniuoju Dunojumi pasiliejo.

Sūtemų vėjai atnešė kapų tylą. Galėjai girdėti per keletą mylių dejuojančius sužeistuosios. Net paskutiniai jų atodūsiai toli tolį aidėjo. Retkarčiais orą suraižydavo savais sparnais šikšnosparniai, dažniau mirties pranašai juodvarniai.

Klaiku pasidarė tada Teutoburgo giriose. Romėnai ilsėjosi... Ilsėjosi, nes rytojaus dienai buvo paruoštas grįžimas. Išėjo kitaip. Jie grįžo, bet... į aną pasaulį! Kai tik priėjo tankumynus, kuriais buvo į girių gilumą įsibrovę, visi takai — takeliai jų kūnais nukloti paliko. Jų vadas — Varas nežinojo nei kas, nei iš kur gyvybės jojo legionų tyko...

Keliose vietose pradėjo degti miškas. Dangus apsiniaukė. Perkūnijos. Žaibai. Dejavimai. Liepsna. Dūmai. Atėmė romėnams paskutinę raumenų jėgą, jų vadui paskutinę drąsos kibirkštėlę iš pat krūtinės išvogė...

Žinia apie visišką šiaurės legiono pralaimėjimą žaibo greitumu pasiekė Augusto Romą.

Imperatorius daužė savo galvą į sieną. Keikėsi visokiomis baisenybėmis. Verkė kūdikio ašarų lašais. Gėdos ir menkystės šešėliai landžiojo po jo galvą ir po krūtinę. Graužė jo protą ir širdį. Jis neišlaikė majestotingos išvaizdos. Kaip koks pamišėlis balsu šaukė:

— Varai, Varai, grąžink mano legionus!

Tuščios jo rūmų salės kartojo klaikų jo riksmą. Kuris iš vienos ėjo į kitą. Tai vėl atgalios grįžo ir lindo į paties imperatoriaus ausį. Ir jam atrodė, visas Romos miestas, visa didžiulė Romos imperija garsiai rėkianti:

— Varai, Varai, grąžink mano legionus!

Kai jis sumerkdavo savąsias sakalines akis, atrodydavo jam, griūvąs nuo imperatorių sosto, byranti visa jo imperija, einąs į Romą, pakeliui viską naikindamas Arminijus. Nakčia, kai atsigulė į kvėpalais ir šilkais išklotą lovą, kai miego siaubas prikalė jį prie lovos ir laikė taip, kad kokios nors pastangos atsikelti būtų tik tušti norai, jis susapnavo:

Arminijus, nukirtęs imperijos ereliui galvą ir jo bėgančiame kraujuje pats išsimaudęs. Užšokęs savo baltąjį žirgą ir žaibo greitumu į forumą nulėkęs. Ten sustojęs ir likęs amžiams...

Ryte atsikėlęs išgirdo minių įkyrų šauksmą: „panem et circenses". Ir vėl važiavo, plaukė laivai iš visų žinomojo pasaulio aruodų į Romą. Ir vėl buvo vežama jos biednuomenei pasotinti duona. Ir vėl arėnoje vergai kovėsi su jaučiais, tigrais, leopardais, liūtais. Ir vėl prabanga, aksu ir dramblio kaulais liejosi. Tarsi, Roma nelaimės nebuvusi paliesta. Vargšė. Jos sugedimas viršijo jos piliečių skaičių. Vagystės. Kyšiai. Žudynės. Paleistuvavimai. Girtavimai. Koliojimaisi. Vėl skandino savo bangose ilgai švietusį Romos išdidųjį erelį, kirto jam išdidžią galvą, laužė jo grobuoniškuosius sparnus, nagus ir snapą.

Ne jam, kurį matai čia stovintį, bet jo darbams dėkinga vokiečių tauta pastatė du

paminklus: vieną iš bronzo nuliejo, o kitą savose širdyse sukūrė. Ir tol jis bus, kol plaks nors vienoje širdyje vokiškas kraujas, kol bus šioj žemėj nors vienas žmogus, kuris nesigėdins savo tikrojo vardo.

Sūneli, eisime. Atmink, tiktai už darbus savai tautai pastatomi amžini paminklai. Kurių nei lietūs audringi nepaplauna, nei vėjai plačiasparniai nugriauti neįstengia, nei perkūnų trenksmai, nei žaibų vylyčios sužaloja.

— Eisime, sūneli...

Ir jis atsikėlė.

Jo akyje žibėjo žaibo ašara. Tokia pat raudona! Tokia ugninė! Nes saulės spindulys, paskutinį bučinį siųsdams stovylai, jo akį meiliai glamonėjo.

— Sentėvi, kodėl Arminijus neužkariavo tuomet Romos?

Paklausė jį anūkas.

— Vaikuti, jis netroško svetimų žemių, negeidė sau tuščios garbės. Jis kovojo tiktai už savo tautos laisvę, dėl jos pavojun statė savuosius brolius. Jis nesiekė ranka ir kardu ten, kur žmonės ramūs gyvena... Jo tikslas— laisva gimtoji šalis.

Abu nuėjo.

O stovyla palikusi stiebėsi į viršų. Ir, atrodė, nori pamatyti senąją Romą, engusią visą pasaulį, čiulpusią daugelio tautų prakaitą ir kraują nori pamatyt ją sugriūvusią ir garsiai, garsiai nusijuokti...

Anicetas Lapoitis.

J. ŽIŽMAITIS

Tyliai smuikas groja

(Skiriu K. Marytei)

Aš mačiau, liūdėjai
Ir džiaugiais kartu.
Kam širdį žadėjai,
To nesuprantu.

Tyliai smuikas grojo,
O širdy griaudu...
Neširdau ant jojo,
Nors sielai skaudu..

Smuikas valsą grojo,
Grojo taip tyliai...
Ar sugrįš manoji
Laimužė vėlei?..

IŠ ABISINIJOS KARO LAUKO

Miške, pakrūmėj priešlėktuvinė abisinų artilerija šaudo italų orlaivius.

J. ČEKAUSKAS

Žiemos naktį

Baltas snaiges išmylavęs,
Staugia vėjas kamine.
Čia nakvynę šiltą gavęs,
Kažko verkia — nežinia...

Sniege skęsta nuogi sodai,
Pūga blaškos po medžius,
Jau, žiemuže, nusibodai,
Ilgu vasaros saldžios.

Sukasi ir šėlsta snaigės,
Skaisčios snaigės tarp tvorų.
Baigias žiema, visa baigias,
Laukiam šiltų vakarų.

Mirksi žvaigždės viena kitai,
Joms žiema taip pat nubodo,
Susitarę žemėn krito...
Žemėj naktis, šalta, juoda...

Kultūrinis tautų bendravimas

Anksčiau esame aprašę politinius ir ekonominius valstybių santykius. Dabar belieka peržvelgti kultūrinį tautų bendravimą.

Nors iš tikrųjų kultūrinis bendravimas galimas yra tiktai tautų tarpe, tai vis dėlto valstybės vaidmuo čia yra labai didelis. Valstybė gali leisti ar palengvinti tautai bendrauti ir bendradarbiauti su kitomis tautomis, bet gali taip pat ir neleisti ar bent suvaržyti minėtą bendradarbiavimą. Paprastai esti taip. Kur yra geri politiniai ir ekonominiai santykiai, ten užsimezga ir kultūriniai santykiai. Ir priešingai. Kur nėra nei politinių, nei ekonominių santykių, ten nėra ir tampresnių kultūrinių santykių. Taip jau viena už kito užkliūva ir viena kitą papildo.

Kultūriniai tautų santykiai gali reikštis labai įvairiai. Pastebėtina taip pat, kad čia paprastai nepasirašoma jokių sutarčių, kurių turėtų laikytis visa tauta ar valstybė. Jeigu kokio nors kultūrinio bendradarbiavimo sutartys ar santarvės ir pasirašomos, tai tik tarp tam tikrų visuomenės sluoksnių ar draugijų. Jeigu, pav., tarp kurių nors kraštų laikraštininkų pasirašyta yra spaudos santarvė, tai jos nuostatų turi laikytis tiktai laikraštininkai. Šiaip gi dažniausiai bendraujama padrikai. Kartais netgi visiškai atsitiktinai.

Kultūrinis tautų bendravimas gali būti *oficialus* ir *neoficialus*. Oficialus bendravimas esti tada, jeigu jis yra paremtas kokio nors kultūrinio bendradarbiavimo susitarimu ar bent pasižadėjimu. Tuo būdu prasideda viešas ir sąmoningas kultūrinis bendradarbiavimas tautų tarpe.

Neoficialus gi bendravimas yra toks, kurs nesiremia nei susitarimais, nei pasižadėjimais. Toks bendravimas vyksta savaime. Kultūra, mat, yra toks dalykas, kuris nepripažįsta nei politinių valstybių sienų, nei užtvarų. Ji veržiasi visur į visas valstybes ir kraštus.

Panagrinėjus tarptautinius santykius bent kiek smulkiau, nesunku pastebėti, kad tautos kovoja ne tik ginklu, bet ir savo kultūrų pagalba. Ginklų karas kyla tik tam tikrais laikotarpiais, o po to esti taika, kultūrų gi varžytinės vyksta visuomet, be paliaubų. Ypač šiais laikais kultūrų varžytinės yra didelės. Tam yra, mat, susidariusios labai palankios sąlygos. Argi galima buvo kada nors seniau taip greit persikelti iš vienos žemės rutulio vietos į kitą, ar buvo tada greitasparniai lėktuvai, traukiniai, automobiliai ir garlaiviai, ar girdėjo seniau žmonės, sėdėdami savo užkrosnyj prie radio aparato, kas dedasi ten kaž kur toli, už šimto, penkių šimtų ir tūkstančių kilometrų. O kur dar spauda: laikraščiai ir knygos. Visa tai žaibo greitumu iš vienos valstybės ar tautos paskleidžiama į visą pasaulį, į kitas tautas.

Taigi šiandie, iki šiol nematyto civilizacijos klestėjimo metu, vienos tautos gali puikiausiai skverbtis su savo kultūra kitų tautų tarpan. Kultūringesnės tautos tyčia stengiasi kuo plačiausiai išplėsti savo kultūros įtaką kitų tautų tarpe, kad tuo būdu užtikrintų sau didesnę įtaką kitose srityse, pav., politikoje.

Tautų kalba irgi nebūna užsidariusi tiktai vienos tautos ribose. Pav., anglų, prancūzų ir vokiečių kalbos yra labai paplitusios visa-

Geriausiai ginkluota Abisinijos kariuomenės dalis — karaliaus Haili Selasi gvardija.

me pasaulyje. Jos moka ne tik anglai, prancūzai ir vokiečiai, bet ir milijonai kitų tautų žmonių.

Be svetimų kalbų mokoma dar mokyklose ir svetimų tautų literatūros bei istorijos. Tuo būdu vienos tautos jaunuomenė supažindinama su kitų tautų dvasinės kūrybos vertybėmis ir praeitimi. Universitetuose gi be svetimų tautų literatūros, istorijos ir meno istorijos dėstoma dar svetimų tautų mokslininkų mokslai bei filosofija. Tiesa sakant, įvairūs mokslai, filosofija, muzika ir literatūra bei menas yra virtę tartum visos žmonijos nuosavybe. Tomis gerybėmis gali naudotis visi, kas gali ir išmano.

Žinoma, ne kiekvienas mokslo veikalas ar literatūros bei meno kūrinys gali būti visuotinis, visur paplitęs. Tautų tarpe ir visai žmonijai turi reikšmės tik tai, kas yra kilniausia, gražiausia, išmintingiausia. Mažiau vertingos dvasinės gėrybės pasilieka tiktai vienos tautos ribose. Jos negali niekur plisti. Tuo būdu nesunku suprasti, kad pasaulyje pirmauja tiktai tos tautos, kurios daugiausia sukuria vertingų dvasinių gėrybių. Bet tai dar toli gražu nereiškia, kad kitos tautos iš viso neprisideda prie visos žmonijos kultūros kūrybos. Žmonijos kultūrą kuria visos tautos, ir didelės, ir mažos, ir daugiau, ir mažiau kultūringos.

Labai didelės reikšmės tautų kultūriniam susiartinimui turi taip pat religija. Paprastai vienodos ar bent panašios religijos tautos gali greičiau ir nuoširdžiau savo tarpe bendrauti ir bendradarbiauti, negu tautos, kurių religijos yra visiškai skirtingos.

Europoje yra kelios religijos (tikybos), bet visos jos išsiveda iš vieno bendro kamieno— krikščionybės. Netgi visa Europos kultūra vadinama krikščioniška kultūra. Krikščionybė ypatingai suartina tautas. Kodėl, pav., Europos ir Azijos tautos negali vienos kitų suprasti ir reikiamai suartėti? Todėl, kad Europos tautos yra krikščioniškos, Azijos gi tautos turi visiškai kitokias religijas: budizmą, bramanizmą ir kitas. Todėl Azijos tautų ir kultūra yra kitokia.

Aptarę bendriausio neoficialaus pobūdžio tautų bendravimą kultūros srityje, panagrinė-

kime dabar vadinamus oficialius ir pusiau-oficialius kultūrinius santykius tautų tarpe.

Pradėsime nuo universitetų ir visokių mokslo, ir apskritai kultūros draugijų.

Universitetai — tai aukščiausios mokyklos. Universitetuose dirbama moksliškai. Kad mokslo darbas geriau ir sėkmingiau eitų, atskirų tautų universitetai keičiasi įvairiais mokslo veikalais ir kitomis mokslo priemonėmis. Neseniai, pav., mūsų spauda rašė, kad Lietuvos Vytauto Didžiojo universitetas yra gavęs mokslo reikalams iš Čekoslovakijos labai brangių iškasenų rinkinį ir daug knygų.

Taip pat įvairių kraštų universitetų profesoriai keičiasi savo tarpe mokslo veikalais. Mat, profesoriams, kurie skaito studentams paskaitas, svarbu žinoti, kur kas naujo mokslo srityje išeina.

Mokslo draugijos taip pat stengiasi surinkti kuo daugiausia įvairių mokslo veikalų. Tuo tikslu atskirų kraštų mokslo draugijos, panašiai, kaip universitetai, keičiasi savo tarpe mokslo netgi dailiosios literatūros veikalais.

Kultūriniam tautų suartėjimui didelės taip pat reikšmės turi atskirų tautų laikraštininkų, rašytojų ir artistų bendravimas ir bendradarbiavimas.

Be to, minėtini čia dar bendri tautų radio koncertai ir visokios ekskursijos vienų tautų žmonių kitosna tautosna ar valstybėsna. Visa tai padeda tautoms viena kitą arčiau pažinti ir kultūriniai suartėti.

Platesniam tarptautiniam bendradarbiavimui kultūros srityje daug padeda dar Raudonasis Kryžius ir Tautų Sąjunga.

Iš tikrųjų, vyriausias Raudonojo Kryžiaus uždavinys yra slaugyti ligonis karo metu. Bet ir taikos metu Raudonasis Kryžius daug veikia ir nuveikia. Jis leidžia visokias jaunimui knygeles ir laikraštėlius, moko jį kaip apsisaugoti nuo visokių ligų, kaip padėti žmogui nelaimėje ir t. t. Be to, Raud. Kryžius rūpinasi kaliniais ir apskritai nelaimingais žmonėmis. Žodžiu, Raudonasis Kryžius ugdo žmoniškumą, taigi jis tuo pačiu ugdo kultūrą.

Tautų Sąjunga yra politinė įstaiga. Tačiau šalia politinės veiklos galima rasti Tautų Sąjungoj žmoniškumo bei kultūros pradų. Juk Tautų Sąjungai rūpi viena: išlaikyti visuotinė taika. Kilus tarp valstybių kokiam nesusipratimui Tautų Sąjungos uždavinys išspręsti ginčą taikos būdu. O juk taika ir taikingas tarptautinių ginčų sprendimas — tai žmoniškumas, tai kultūra.

Yra prie Tautų Sąjungos netgi keletas tam tikrų komisijų, kurios rūpinasi vien tik žmoniškumo ir tautų kultūrinio bendradarbiavimo reikalais. Tai sakant, turima galvoje: komisija kovai su vaikų ir moterų prekyba, komisija kovai su opijumo, morfinos ir panašių svaigalų prekyba, ir tarptautinio intelektualinio (protinio) bendradarbiavimo komisija.

Pravartu dar bus čia pasakyti keli žodžiai apie lietuvių tautos kultūrinius santykius su kitomis tautomis.

Naujai atgimusiai lietuvių tautai kultūrinių santykių palaikymas su kitomis tautomis yra labai svarbus ir būtinas dalykas. Šia linkme Lietuvoje daug daroma. Be Lietuvos universiteto ir įvairių mokslo draugijų bendradarbiavimo su užsieniais, yra Lietuvoje dar visa eilė draugijų, kurios rūpinasi kultūrinių taikai santykių palaikymu su artimesnėmis ir tolimesnėmis tautomis. Yra, pavyzdžiui, šios draugijos: lietuvių — latvių, lietuvių — estų, lietuvių—suomių, lietuvių—švedų, lietuvių—prancūzų, lietuvių — ukrainų ir kitos. Be to, yra dar Tautų Sąjungai remti draugijos skyrius ir tarptautinio intelektualinio bendradarbiavimo draugija, kurios veikimas yra itin vaisingas ir plačiai žinomas užsieniuose. Taip pat ir per Raudonąjį Kryžių palaikomi su užsieniais kultūriniai santykiai. Nemažai prie to prisideda dar Lietuvos turizmo (arba išvykų organizavimo) sąjunga, Lietuvos motinoms ir vaikams globoti organizacijų sąjunga, studentų korporacijos ir prieš keletą metų įsteigtas Rotary klubas.

Šių organizacijų veikla lietuvių tautai ir valstybei yra labai naudinga, nes tuo būdu populiarinamas Lietuvos vardas užsieniuose, supažindinamos užsienių tautos su lietuvių tautos kultūra, mokslo laimėjimais ir kita. Visų tų organizacijų nariais yra mokslo, meno, spaudos ir kitų sričių veikėjai.

Geriausi ir širdingiausi lietuvių kultūriniai santykiai yra su latviais. Paskutiniuoju gi laiku užsimezgė glaudus ir širdingas bendradarbiavimas tarp lietuvių ir estų rašytojų. Tarp šių trijų Baltijos tautų prieš keletą metų buvo

sudaryta vad. spaudos santarvė, šiuo gi laiku Lietuvos rašytojai yra sumanę sudaryti dar tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos literatūros santarvę.

Glaudūs taip pat kultūriniai lietuvių tautos santykiai yra su čekais ir švedais. Tarp Čekoslovakijos ir Lietuvos laikraštininkų sudaryta yra panaši spaudos santarvė, kaip ir Baltijos tautų tarpe. Švedijoje buvo kelis kartus rengiamos lietuvių liaudies meno parodos, švedų gi meno parodos — Kaune. Tas pat galima pasakyti ir apie lietuvių — latvių, ir lietuvių — estų santykius. Paminėtina taip pat, kad lietuviai yra jau išsivertę į savo kalbą nemaža latvių ir estų literatūros veikalų. Latviai ir estai gi verčiasi į savo kalbas lietuvių literatūros veikalus.

Latvijos, Estijos, Čekoslovakijos ir Švedijos radiofonai dažnai rengia lietuviškos muzikos ir dainų koncertus. Taip pat Lietuvos radiofonas rengia šių tautų muzikos ir dainų koncertus.

Taip maždaug atrodo kultūriniai tautų santykiai. Čia, žinoma, ne viskas dar buvo išnagrinėta, bet visko apimti ir neįmanoma, nes kultūrinis tautų bendravimas ir bendradarbiavimas gali reikštis, kaip minėta, įvairiausiais labai dažnai visiškai savotiškais būdais.

Alminas.

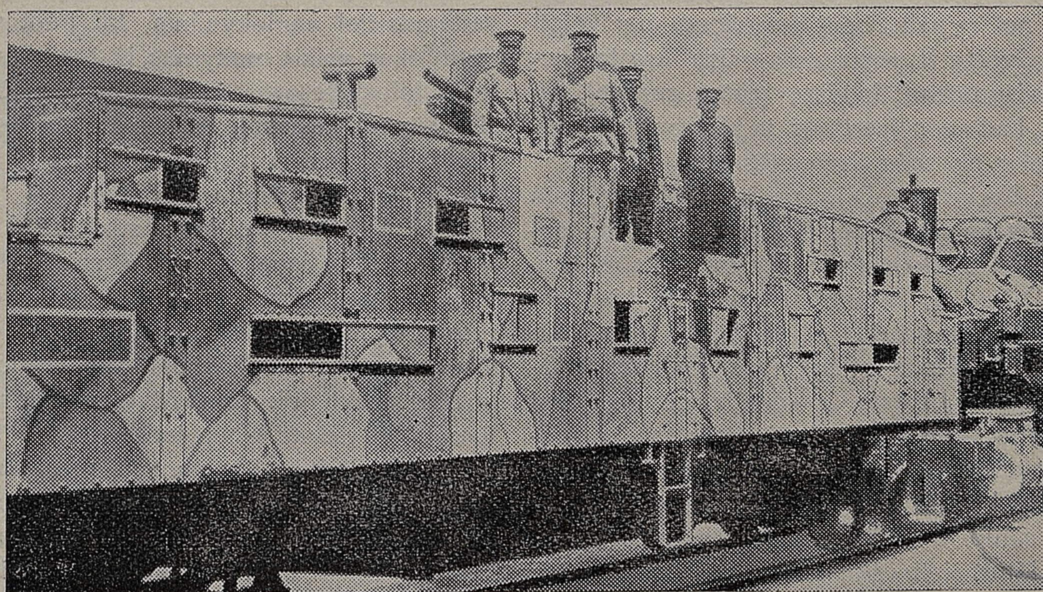
KARIGIRDAS

Už žemę tėvų

Pakilo padangėn
Margi sakalai,
Išjojo karužėn
Brolelių pulkai.
Žygiavo palikę
Gimtinę, namus
Gint laisvę tėvynės,
Raut vargo dyglius.

Kur gaudė kanuolės,
Kur šūvių trenksmai,
Ten broliai kovojo,
Ten žuvo pulkai.
Daug krito karužėj
Didvyrių jaunų,
Kovojo už laisvę,
Už žemę tėvų.

JAPONIJOJ REVOLIUCIJA

Vasario mėn. pirmomis dienomis buvo subruzdę jaunieji Japonijos karininkai, kurie nušovė tris ministerius. Vaizdely šarvuotas traukinys, pasirengęs malšinti sukilėlius.

Lelijos

Ant lango šaltis paišo fantastiškas lelijas,
Ir ilgesingą tylą žalsvieji vakarai susupo.
Tartum smūtkelis vienišas liūdname kryžkelyje —
Keisti, juodi šešėliai palangėje suklupo.

Keistais, klaikiais vainikais ir mintys susipynė.
Ir lyg žiedai lelijų — užšąlo juoko gamė...
Baugina vis šešėliai, lyg dvasios kapinyne,
Tarytum, ilgas valandas man juodo skausmo lemia.

Ir toj tyloj, tos sidabrinės pasakos vingiuose,
Tiesiu rankas į tavo brangų siluetą.
Gal grįši dar.. Gal nors šypsniu mane paguosi,
O gal iš naujo susapnuosim ateitį saulėtą.

Tylu. Tik vėl fantastiškos lelijos ant stiklų sužydo.
Nebeskamba, tartum ledan užšąlo juoko gamė.
Neateisi. Vėl tavo siluetas tolumon nuklydo...
Aplink save juntu vien tylą blizgančią, neramią.

Šv. Kazimiero D-jos dešimtmetis*)

Š. m. kovo mėn. 4 dieną Lietuvių Šv. Kazimiero jaunimui auklėti ir globoti d-ja Vilniuje minėjo savo veikimo dešimtmetį.

Baigtas D-jos veikimo dešimtmetis ir jos globėjo Šv. Kazimiero šventė sudarė progą, o gal net reikalą, bent apgraibom peržvelgti D-jos žygius ir pastangas mūsų krašto lietuvių visuomenei ir visos tautos gerovei darytus, kad juos įvertinus ir iš praeities ateičiai sėkmingesnės darbuotės pasimokius.

Šv. Kazimiero D-ją pagimdė lietuviškojo sodžiaus jaunuomenės švietimo, o kartu tautiškos ir katalikiškos auklybos reikalas, kuriam D-ja visą dešimtmetį stengėsi, kiek galėdama, patarnauti. Lietuviškojo jaunimo masių švietimo ir atitinkamos auklybos klausimas mūsų krašte ir šiandie nėra visiškai išspręstas, o prieš dešimtį metų tos jaunuomenės kultūrinė būklė buvo daug blogesnė.

Nors beveik nuo pirmųjų lietuvių tautiškojo sąjudžio metų Vilniuje buvo daugiau, negu kitur, lietuviškų kultūros židinių, tačiau lietuviškoji šviesa iki pat Didžiojo karo spinduliavo iš čia tik į tolimesnes provincijas, o artimesnės apylinkės liko kaip ir nepaliestos. Prieškarinė Vilniaus spauda plito Kauno, Suvalkų ir Pakuršio kraštuose, ten buvo vedamas jei nemokyklinis, tai bent naminis lietuviškas vaikų mokymas, iš ten daugiausia buvo kilusi lietuvių šviesuomenė, o čionykštis lietuvis, didesnį, negu kiti jo tautiečiai, medžiaginį vargą vargdamas, tame kultūriniame sąjudyje mažai dalyvavo.

Kai po Didžiojo karo susikūrė Lietuvos valstybė, tai dauguma prieškarinės Vilniaus lietuvių šviesuomenės persikėlė Kaunan ir kituosna Lietuvos miestuosna, su jais ten persikėlė ir mūsų kultūriniai židiniai, o mūsų krašte paliko tik neapsišvietusi lietuviškoji liaudis ir vienas kitas inteligentas. Neskaitlingam, Vilniuje likusiam šviesuomenės būreliui teko naujose gyvenimo sąlygose ieškoti naujų priemonių šio krašto lietuviškam dirvonui plėšti, beveik nepaliestam prieš karą lietuviškos žagrės. Tuomet atgaivinta senosios ir sukurta naujų kultūriniais tikslais draugijų, kurios susirūpino jau tiktai šio krašto švietimu.

*) Paskaita, skaitytina Šv. Kazimiero D-jos skyrių narių susirinkimuose, D-jos veikimo dešimtmetį minint.

Pirmosios stojo darban tos mūsų švietimo d-jos, kurios turėjo tikslu paruošti trūkstamų kultūros darbininkų. To tikslo sėkmingai siekta per mokyklas.

Tačiau iš karto matėsi, kad per mokyklą nepajėgsime pakankamai paskleisti šviesos lietuviškam kaime. Pirmiausia todėl, kad negalėjome mokyklų įsisteigti kiek reikėjo, tai dėl lėšų ir mokytojų stokos, tai dėl kitų nuo mūsų nepriklausomų kliūčių.

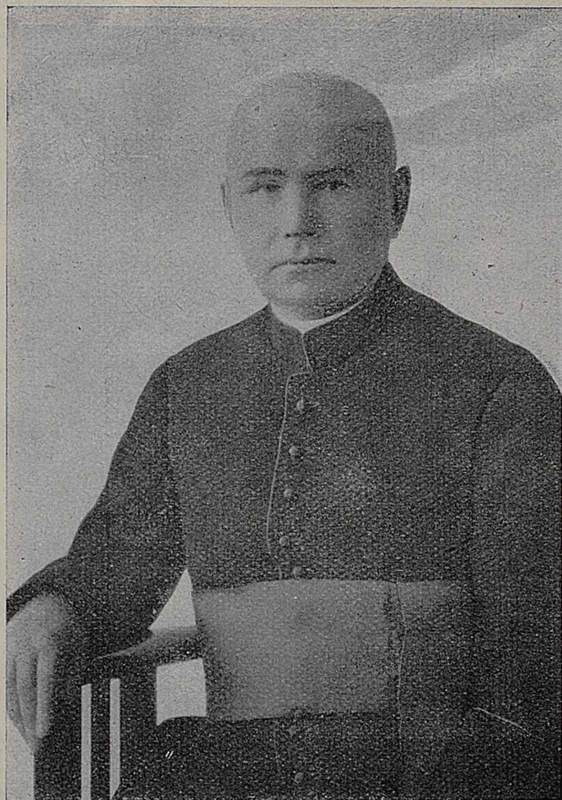
Be to, mokykla per kelerius metus nesuskumba pakankamai išlavinti jaunimo. Mokyklos darbui papildyti, o dažniausiai mokyklai pavaduoti, reikėjo steigti jaunimo kultūrinės organizacijos, kuriose taip pat būtų varomas lietuviškos šviesos darbas. Žodžiu tariant, buvo aišku, kad mūsų krašto lietuvių gerovei kelti neužtenka jaunosios kartos švietimo, reikalinga pačios jaunuomenės savišvieta. Jaunimo savišvietos darbas darėsi vis labiau įmanomas, nes lietuviškos mokyklos suole sėdėję jaunuoliai buvo bent pusėtinai tam darbui parengti.

Sodžiaus jaunuomenės organizavimo reikalas pirmą kart iškilo viešumon mūsų visuomenėje 1922 m. pradžioje. Naujos d-jos jaunimui auklėti steigimo mintį pirmas iškėlė žinomas jaunimo mylėtojas ir visuomenės veikėjas kun. Nikodemas Raštutis, kuris parašė Šv. Kazimiero D-jos įstatų projektą, suteikdamas D-jai jos dabartinį tautiškai-katalikiškąjį pobūdį.

Iškeltą mintį parėmė ir kiti mūsų veikėjai, jų tarpe kun. prof. Kraujelis, kun. prof. Skruodys, kun. prof. Taškūnas ir kun. d-ras Zajenčkauskas.

Sumanyta steigti D-ja pavadinta Šv. Kazimiero vardu, nes buvo norima tuo pabrėžti religinis ir tautinis D-jos charakteris, o kartų ir sujungti Dievo ir Tėvynės idealai, nes Šv. Kazimieras yra ne tik Šventasis, bet taip pat Lietuvos karalaitis ir lietuvių tautos globėjas. Be to, teisingai numatyta, kad Šv. Kazimiero vardas padės D-jai plisti ir veikti lietuvių liaudyje, ypač ten, kur tas vardas populiarus, o taip pat palankiau nuteiks D-jos kultūriniam veikimui kitataučius katalikus. D-jos vardą ir charakterį kiek nulėmė ir besiartiną tuomet Šv. Kazimiero mirties ir kanonizavimo jubiliejai, kurie paskui buvo Vilniuje labai iškilmingai švenčiami.

KAZIMIERIEČIŲ ORGANIZATORIUS

Kun. šamb. Antanas Viskantas, pirmasis (1926—1932 m.) Liet. Šv. Kaz. D-jos pirmininkas.

Norėta, kad naujos D-jos steigimas sutaptų su minėtais jubiliejais ir todėl 1922 m. kovo mėnesį penkių aukščiau minėtų kunigų galutinai suredaguoti ir pasirašyti D-jos įstatai buvo įteikti valdžiai registruoti. Tačiau po poros mėnesių gauta neigiamas atsakymas ir todėl iki jubiliejų D-ja įkurti nesuspėta.

Išnaujo įstatus perredagavus ir suradus naujus steigėjus, tais pačiais metais vėl buvo įteiktas valdžiai prašymas D-ją užregistruoti. Šį kartą D-jos iniciatorių prašomi įstatus pasirašė: K. Aleksa, kun. Vaičiūnas, E. Stragaitė, d-rė J. Biliūnienė ir d-rė V. Alseikienė. Tačiau ir šį kartą vietos valdžia po devynių mėnesių atsakė neigiamai.

Tuoj buvo paduota apeliacija Vidaus Reikalų Ministerijai Varšuvoje. Bet ir čia teko ilgai laukti ir įvariomis progomis ministerijoje

Kun. prof. Vincentas Taškūnas, dabartinis (nuo 1932 m.) Liet. Šv. Kazimiero D-jos pirmininkas.

klabenti, kol net 1925 m. spalių mėnesį gautas leidimas D-ją steigti.

1927 m. D-jos įstatai dar buvo papildyti ir išnaujo užtvirtinti. Pagal tuos įstatus D-ja iki šiol veikė.

D-ją labai sustiprino 1928 m. popiežiaus Pijaus XI suteikti D-jos nariams ir jų šeimoms septyneriems metams atlaidai. Suteikti atlaidai davė nariams galimybės pasinaudoti daugeliu Dievo malonių. Be to, tuo būdu Apaštališkasis sostas kaip ir parėmė D-ją savo autoritetu, pabrėždamas D-jos reikšmę katalikų bažnyčiai. Popiežiui D-ją parėmus, turėjo jai rodyti palankumą ir vietinė katalikų dvasiškija.

Gauta D-jai atlaidai tuometinio jos pirmininko kun. šambeliono d-ro A. Viskanto pastangomis, kuris tuo tikslu buvo nuvykęs Romon ir gavo atskirą audienciją (pasikalbėjimą) pas Šventąjį Tėvą, kur nušvietė draugijos tikslus ir reikalingumą.

Steigiamasis D-jos narių susirinkimas įvyko 1925 m. lapkričio mėn. 22 dieną tuomet veikusio Vilniaus Lietuvių Klubo bute, Daminikonų gt. 1?. Pirmojon valdybon buvo išrinkti: kun. d-ras A. Viskantas—pirm., I. Budzeika—iždin., K. Aleksa—sekr., kun. N. Raštutis ir D. Palevičienė — nariai be ypatingų pareigų.

D-ja pasirinko sau tikslu suburti visą šio krašto lietuviškąjį jaunimą po tautiška ir katalikiška vėliava ir duoti jam visokių galimybių šviestis ir ugdyti savo dvasines jėgas, kad paskui savo tautai ir žmonijai gražiai patarnautų. Kazimieriečio idealas—tai geras lietuvis ir kilnus žmogus.

D-jos įstatuose buvo numatyta visokių jaunimo švietimo bei auklėjimo priemonių, bet pradžioje, turint silpnas dar jėgas, teko pasitenkinti tik jaunimo organizavimu, steigiant D-jos skyrius kaimuose.

Pirmieji skyriai įsisteigė: Raškutėnuose, Kaltinėnų vals. ir Svilionyse Adutiškio vals. Paskui D-jos skyrių skaičius sparčiai augo, patvirtindamas tuo D-jos reikalingumą ir jos tikslų aktualumą.

Pirmaisiais 1926 veikimo metais įsikūrė 10 skyrių su 136 nariais, 1927 m. gale buvo jau 114 skyrių su 1336 nariais, 1928 m. buvo 150 skyrių su 3810 narių, 1929 m. jau 202 skyriai su 7246 nariais, 1930 m.—311 skyrių su 13297 nariais, 1931 m.—358 skyriai su apie 14000 narių, 1932 m. — 336 skyriai su apie 15000 narių, 1933 m. skyrių skaičius nepadidėjo, nes vieton kelių įsteigtų tiek pat buvo uždarytų, 1934 m. buvo 405 skyriai su 16044 nariais. Vėliau skyrių skaičius sustojo sparčiai augęs, nes vis dažniau pasitaikydavo skyrių uždarymas valdžios įsakymu.

Žinoma, nevisi skyriai yra veiklūs. Skyriaus veiklumas priklauso nuo to, kiek vietoje yra apsišvietusių D-jos narių. Palaiko kiek skyrių gyvumą ir centro valdybos siuntinėjami instruktoriai.

Skyriuose jaunimo savišvietos darbas įvairiai dirbamas. Prieinamiausia lavinimosi priemonė—tai skyrių narių susirinkimai, per kuriuos skaitomos pačių narių ar D-jos instruktorių paskaitos, kurių temos būna įvairios: dorovės, lituanistikos ir visokiomis mokslo temomis. Be to, per susirinkimus deklamuo-

jama, dainuojama, grojama ir pasimokoma tautiškų žaidimų. Tokie susirinkimai lavina klausytojus bei žiūrovus, o ypač lavina pačius prelegentus bei aktorius. Be to, pratina mūsų jaunimą organizuotai veikti, auklėja D-jos narių tarpusavį susiklausimą ir ugdo jų visuomeniškumą.

D-jos skyrių veikimo reikšmę jaunimo saviauklai ir savišvietai geriausiai iliustruoja skaitmenys: 1926 m. viso padaryta tik 16 skyrių narių susirinkimų ir tiek pat skaityta paskaitų, 1927 m. padaryta 96 skyrių narių susirinkimai ir paskaityta tiek pat paskaitų, 1928 m. 117 susirinkimų ir tiek pat paskaitų, 1929 m.— 300 susirinkimų ir tiek paskaitų, 1930 m. — 499 susirinkimų ir paskaitų, 1931 — 460 susirinkimų ir paskaitų, 1932—640 susirinkimų ir paskaitų, 1933—477 susirinkimai ir paskaitos, 1934—807 susirinkimai ir paskaitos.

Be to, dažnai būna skyrių sekcijų narių susirinkimai, kaip jaunųjų ūkininkų, kurie 1934 m. buvo susiorganizavę prie 36 skyrių, sportininkų, kurių 1934 m. buvo 52 sekcijos ir kitokių, neskaitant jau skyrių valdybų posėdžių, kurių vien 1934 m. buvo 963.

D-jos skyriai dažnai rengia vakarus su vaidinimais, akademijas ir visokius svarbesniųjų gyvenimo įvykių paminėjimus. Tokių vakarų bei paminėjimų 1926 m. buvo surengta 6, 1927 m. — 56, 1928 m. — 118, 1929 m. — 75, 1930 m.—206, 1931 m.—260, 1932 m.— 318, 1933 m.—277, 1934 m.—357.

Visi tie vakarai surengti dažniausiai pačių skyrių narių jėgomis, centro valdyba jiems padėdavo tik skolindama cenzūruotus veikaliukus ir suteikdavo nurodymų, kaip atlikti reikalingus formalumus valdžios įstaigose, kartais padėdavo tuos formalumus atlikti.

Nemažą kultūrinį vaidmenį vaidina ir D-jos skyrių knygynėliai, kurie, pačių skyrių vedami ir prižiūrimi, kartais labai gražiai veikia ir sudaro labai svarbų šviesos šaltinį sodžiuje. Deja, tokių knygynėlių skaičius auga iš lėto ir nevisi skyriai jais aprūpinti. Pavyzdžiui: 1933 m. iš 311 skyrių knygynėlius turėjo tik 170 su 21450 knygų, o 1934 m. turėjo knygynėlius apie 300 skyrių su 47643 knyg. Tos knygos buvo skolinamos šimtus tūkstančių kartų. Iš tokios didelės kultūrinių vertybių apyvartos turėjo būti ir kultūrinio pelno.

Vytauto Didžiojo ir Šventaisiais metais skyriai statė jubiliejinius kryžius ir paminklus. Dažniausiai tai buvo mediniai kryžiai, bet buvo pastatyta keletas ir mūrinių koplytėlių pavidalo paminklų. Viso tokių kryžių ir paminklų iki šiol pastatyta 47.

D-ja įvairiais laikotarpiais laikė 15 vaikų darželių, kurių du Vilniuje. Darželius lanko priešmokyklinio amžiaus vaikai, kur vedėjų prižiūrimi pramoksta poterių, gražiai žaisti bei dainuoti, o jų tėvai tuo metu gali laisvai savo darbus dirbti. Darželių vedėjos kartu eina ir rejoninių instruktorių pareigas.

KAZIMIERIEČIŲ CENTRAS

Dabartinė Liet. Švento Kazimiero Draugijos Centro Valdyba. Iš kairės dešinėn: mokyt. R. Bagdonas—sekretorius, kun. N. Raštutis—iždininkas, kun. prof. V. Taškūnas—pirmininkas, d-ras V. Legeika — vicepirmininkas ir advok. A. Juknevičius — narys be ypatingų pareigų.

Mūsų dramaturgas Juozapas Kanopka, ilgametis Studentų Dramos Kuopelės pirmininkas, „Živilės", „Jūdo Iskarijoto", „Pono Daugianorio", „Mokytojos", „Bekraščio", „Kalakūtų", „Stebuklingo Rago" ir kitų scenos veikalų autorius.

D-ja mėgino steigti ir mokyklas, ypač ten, kur kitoms lietuvių d-joms neleidžiama. Tuo būdu pavyko įsteigti mokyklą tik Vaičiuliškėj, Sulvalkijoj, kurioj mokėsi kelerius metus apie 90 vaikų, bet paskui ta mokykla buvo valdžios įsakymu uždaryta. Daugiau mokyklų D-jai nepavyko įsteigti.

Be to, D-ja laiko keleta viešų skaityklų: Švenčionyse, Švenčionėliuose, Vilniuje ir kitur. Visos jų labai gerai veikia. Vieną Vilniaus skaityklą nuo jos įsteigimo 1929 m. aplankė virš 70.000 skaitytojų.

Svarbesniesiems D-jos veikimo reikalams aptarti ir skyrių veikimui subendrinti centro valdyba kviečia skyrių atstovų rejoninius susivažiavimus. Tokie susivažiavimai daromi kasmet įvairiose vietose: 1934 m. buvo Švenčionyse ir Vilniuje, 1935 m. — Švenčionyse, Apse ir Pelesoje. Susivažiaviamuose dalyvauja po porą šimtų skyrių atstovų, kurie kasmet rodo vis didesnį visuomenišką pasiruošimą ir organizacinį subrendimą. Per susivažiavimus, kurie paprastai trunka 2 — 3 dienas, įvairių specialybių prelegentai pateikia reikalingiausių sodžiaus veikėjams žinių.

D-ja padarė pradžią lietuvių moterų organizavimui, steigdama moterų skyrius.

Ypač daug veiklumo parodė Lietuvių Inteligenčių Moterų skyrius Vilniuje, p. Z. Stašienės vadovaujamas. Tas skyrius, 1933/34 m. Švenčionių ir Brėslaujos lietuviams nukentėjus dėl nederliaus, buvo suorganizavęs tų apskričių neturtingų lietuvių vaikų maitinimą ir daugelį nekaltų vaikučių išgelbėjo iš bado nasrų. 1935 m. pavasarį minėtas Moterų skyrius surengė didžiulę sodžiaus meno dirbinių parodą, kuri sudomino ir nustebino netik savuosius, bet ir kitataučius. Tas pats skyrius globoja D-jos laikomus vaikų darželius.

Gražiai veikia ir kiti moterų skyriai.

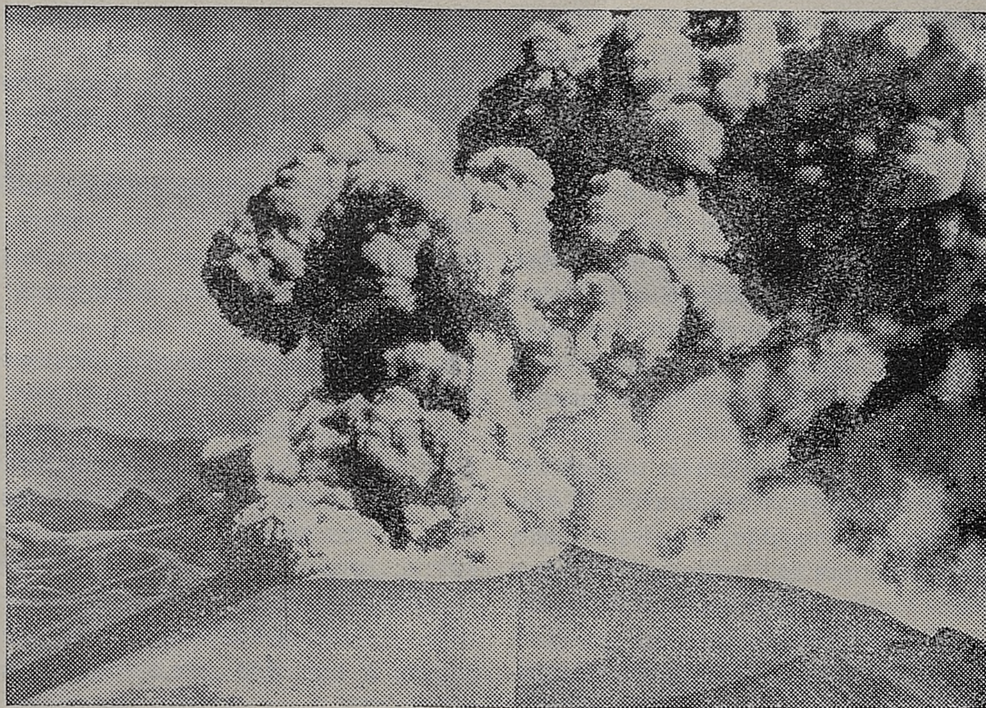
D-ja ypatingai susirūpinusi savo narių sveikatingumu. Kovai su nesveikata Centro Valdyba laiko du mediku instruktoriu. Ypač daug padeda D-jos nariams d-rė Habdankienė, kuri nuolat lankydama skyrius, netik skaito higijenos paskaitas, bet ir gydo susirgusius ar negaluojančius.

Tai toks, trumpai tariant, pirmojo dešimtmečio Šv. Kazimiero D-jos veikimas. Gal ir nevisa padaryta, kas reikėjo, bet vis dėlto daug nuveikta. Bene svarbiausia tai, kad nežiūrint nepalankių veikimo sąlygų, pavyko suburti tūkstančiai mūsų jaunimo šviesos darbui, ir tas jaunimas jau nė vieną žingsnį yra žengęs tautinio ir dorovinio atgimimo keliu.

Reikia tikėtis, kad Aukščiausiajam laiminant ir visai lietuvių visuomenei remiant, antrame dešimtmetyje pavyks D-jai daugiau kultūros darbo nudirbti ir gausesnių to darbo vaisių susilaukti.

A. A.

Italijoj, netoli Neapolio miesto nuolat veikia ugniakalnis Vezuvijus. Retkarčiais būna ir didesni jo išsiveržimai. Tada jo dūmai uždengia visą apylinkės padangę, o išsiveržusi lava plačiai užpila kalno pašlaites.

Didžiosios pasaulio katastrofos

Tur būt, niekas nesuskaitytų, kiek žuvo žmonių per įvairias nelaimes. Vien tik paskutinis pasaulio karas išplėšė žmonijai apie 10 milijonų gyvybių. Nemažiau žuvo žmonių per įvairias gamtos katastrofas, kaip tai ugniakalnių išsiveržimus, žemės drebėjimus, potvynius, gaisrus, viesulus, audras ir pan.

Viena pirmųjų žmonijai žinomų gamtos katastrofų bene bus Šv. Rašte minimas pasaulio tvanas, kuris įvyko dar priešistoriniais laikais. Antra gamtos katastrofa galima skaityti — Vezuvijaus ugniakalnio išsiveržimą 79 metais po Kristaus gimimo. Išsiveržusi ugniakalnio lava sunaikino tris miestus: Pompėją, Herkulaną ir Stabiją. Visi tų miestų gyventojai žuvo. Katastrofa įvykusi labai netikėtai ir todėl gyventojams nepavyko išsigelbėti. Paskutiniais laikais darant tų miestų kasinėjimus, griūvėsiuose randami žmonių ir gyvulių griaučiai tokioje padėtyje, kokioje juos užpylė išsiveržusi iš ugniakalnio ugninė masė (lava). Nuo 79 metų iki mūsų laikų Vezuvijaus ugniakalnio išsiveržimai pasikartojo dar apie 30 kartų, tačiau buvo žymiai silpnesni ir nereikalavo tiek daug aukų.

Kita taip pat labai didelė katastrofa įvyko 1883 metais rugpiūčio mėn. 27 dieną Martinikos saloje netoli Šiaurinės Brazilijos krantų. Išsiveržęs ugniakalnis Monte Polee per tris minutes sunaikino Sante Pieros miestą su 30 tūkstančių gyventojų.

Taip pat daug žmonių žuva nuo žemės drebėjimų. Žemės drebėjimai ypatingai baisūs, jeigu jie ištinka didelius miestus, kuriuose daug didelių mūro namų: griūvančios namų sienos daro dar didesnę paniką ir krisdamos užmuša daug žmonių ir gyvulių. Žemės drebėjimai pasikartoja gan dažnai. Nėra tokių metų, kad vienur ar kitur neįvyktų didesni ar mažesni žemės drebėjimai.

Vienas didesnių žemės drebėjimų įvyko 1692 metais Sicilijos saloje (Viduržemio jūroje). Šis žemės drebėjimas sunaikino 54 miestus ir apie 300 aplinkinių sodžių. Per tą žemės drebėjimą žuvo apie 100 tūkstančių žmonių.

Vienas šiurpulingiausių žemės drebėjimų buvo Portugalijoje 1755 metais Visų Šventųjų dieną. Tos katastrofos metu buvo sunaikinta Portugalijos sostinė Lisabonas. Per 25 minutes visas didžiulis miestas buvo sugriautas. Net laivai, kurie tuo metu plaukė netoli kranto ir buvo pilni žmonių, nuskendo. Nepavyko surasti nei laivų šipulių, nei žmonių lavonų. Miesto apylinkės kalnai sujudėjo iš pamatų, kai kurie jų nugriuvo į klonis, o kitų viršūnėse pasirodė dūmų kamuoliai ir ugnies liepsna. Atlanto vandenynas susiūbavo. Iš pradžių vanduo, rodos, nuslūgo, o po kurio laiko didžiausiomis bangomis užliejo Lisabono miesto dalį. Vanduo buvo pakilęs 14 metrų aukštumo. Bet paskui atslūgo, nurimo. Tuo metu, kai griuvo namai ir šventovės, likusieji pastatai užsidegė ir degė aštuonias dienas.

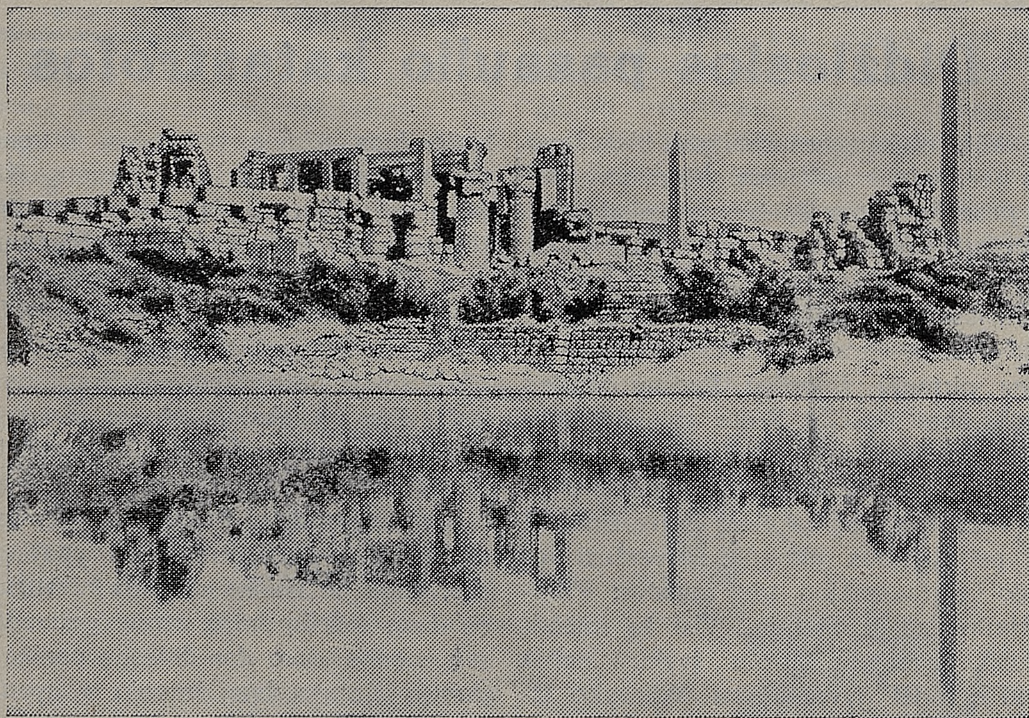
Lisabone žemės drebėjimas buvo juntamas 34.000.000 kvadratinių kilometrų plote. Smarkiausi sukrėtimai buvo Portugalijoje ir Ispanijoje. Be Lisobono tuo pačiu metu sugriauta daug kitų miestų. Nuo to baisaus žemės drebėjimo sugriuvo net Afrikoje, prie Viduržemio jūros pakraščių Feso, Maroko, Tanžero ir kiti miestai. Vienas sodžius, kuris buvo Maroko apylinkėse, prasmego atsivėrusioje žemėje. Drauge nugrimzdo ir 10.000 gyventojų. Šis žemės drebėjimas, sukrėtęs net Atlanto vandenyną, buvo jaučiamas Šiaurės Amerikoje, kur sukrėtė Bostono ir Naujorko miestus.

Per tą Portugalijos žemės drebėjimą žuvo daugiau kaip 100 tūkstančių žmonių.

Baisus buvo ir 1783 metų žemės drebėjimas Italijos salose. Sugriauta daug miestų ir kaimų; žuvo apie 40 tūkstančių žmonių.

1868 metais pietų Amerikoje, Perų valstybėje, žemės drebėjimas sugriovė keliolika miestų ir nusinešė apie šimtą tūkstančių žmonių aukų.

PO ŽEMĖS REBĖJIMO

Dažnai būna žemės drebėjimai, kurių metu sugriūva didžiausi miestų rūmai. Šiame vaizdelyje matome miesto griuvėsius ir tarp jų atsiradusį ežerą.

1887 metais buvo žemės drebėjimas Verno mieste. Sugriauta daug namų. Žuvo apie 1.000 žmonių.

1906 metais balandžio mėn. 18 d. nuo žemės drebėjimo kilęs gaisras sunaikino San-Francisko miestą (Amerikoje) su 400 tūkstančių gyventojų. Per tris dienas siautė ugnis ir iš didžiulio miesto beliko tik liūdni griuvėsiai. Nuo to žemės drebėjimo kilusios Ramiajame vandenyne bangos išmėtė į sausumą, it šipulius, uoste stovėjusius laivus.

1901 metais gruodžio mėnesį žemės drebėjimas sugriovė Šemakos miestą (Kaukaze), o 1902 metais—Andižaną (vidurinėje Azijoje). Nesuvaldomos gamtos jėgos pražudė daug žmonių.

1908 metais balandžio mėn. 28 d. įvyko didžiausia žemės drebėjimo katastrofa Sicilijos saloje (Italijoje). Didoki Messinos ir Redžio miestai visai pranyko iš žemės paviršiaus. Kaip šis žemės drebėjimas buvo labai baisus, galime spręsti iš to, kad per 2 — 3 minutes žuvo griuvėsiuose daugiau negu 200 tūkstančių žmonių. Išsisiūbavusi jūra prarijo du Sicilijos miestus su 6.000 gyventojų ir dvi Liparų salas.

Ypatingai daug žemės drebėjimų būna Japonijoje, kur nuo šių gamtos katastrofų praeitame šimtmety žuvo apie pusę milijono žmonių. Baisiausias žemės drebėjimas ištiko Japoniją 1923 metų rudenį. Per tą žemės drebėjimą buvo sugriauta Japonijos sostinė Tokio, daug kitų apylinkės miestelių ir žuvo apie 200 tūkstančių žmonių. Smarkus žemės drebėjimas įvyko 1927 metais gegužės mėnesio 23 dieną Kinijos provincijoje Kansu, per kurį žuvo arti šimto tūkstančių žmonių ir keli šimtai tūkstančių liko be pastogės.

Baisus žemės drebėjimas sukrėtė Bulgariją ir Graikiją 1928 metais, kur sugriauta daug miestelių bei sodžių ir žuvo keli tūkstančiai žmonių. 1932 metais rugsėjo mėn. 27 dieną Graikijoje vėl įvyko didelis žemės drebėjimas, per kurį žuvo daugiau kaip 280 žmonių.

Bet gal daugiausia žmonių gyvybių bus paėmęs badas. Arabijoje, Indijoje, Kinuose ir kituose kraštuose dėl maisto stokos beveik kas metai miršta iš bado tūkstančiai žmonių. 1865 metais nepaprastas sausmetis sunaikino derlingą (ypatingai daug auga ryžių) Bengalijos kraštą (pietų Indija). Kilo badas ir tik per vienerius metus čia išmirė apie pusantro milijono žmonių. Taip pat keletas milijonų žmonių žuvo nuo bado ir Rusijoje 1922 metas.

Kai kurie senieji žmonės dar pamena didelę choleros epidemiją, kuri iš Indijos per Rusiją buvo pasiekusi 1892 metais ir Vakarų Europos kraštus. Blogos sanitarinės priemonės palengvino tada šiai baisiai ligai greit išsiplėsti. Kiek tūkstančių žmonių nuvarė į kapus tas baisusis maras, sunku ir pasakyti.

Be to, daug nuostolių žmonijai padaro ir daug aukų paima didžiuliai potvyniai ir nepaprastos audros, viesulai. Vienas baisiausių potvynių, primenančių pasaulio tvaną, įvyko 1927 metų pavasarį Amerikoje. Išsiliejusios didžiausios pasaulyje Misisipės ir Misurės upės užliejo visą Luizanos valstybę, apie 120 tūkstančių kvadr. kilometrų plotą. Išėjęs iš krantų vanduo išplovė užtvankas ir užliejo visą žemumą su miestais, miesteliais ir sodžiais. Visas Arkanso Citos miestas plūduravo ant vandens, kaip pasakoje. Tai buvo didžiausias istoriniais laikais potvynis. Panaši potvynio katastrofa, tik žymiai mažesniu mastu, įvyko 1928 metais kovo mėnesį Amerikoje, Kalifornijoje, kur išsiliejusi Santos Kliaros upė užliejo 70 kvadr. kilometrų plotą. Per šią katastrofą žuvo apie 500 žmonių. Nuostoliai buvo 150 milijonų dolerių sumai.

Daug žmonėms nelaimių atneša baisios audros, viesulai. Ir taip, 1926 metų rugsėjo mėn. 20 dieną baisus viesulas, „tornado" vadinamas, sugriovė Hiamos miestą Floridos pusiasalyje (Amerikoje). Per tą audrą žuvo 12 tūkstančių žmonių, 6000 sužeistų ir apie 100 tūkstančių liko be pastogės. 1932 metais apkričio mėn. 10 d. nepaprastai smarkus viesulas siautė Kubos saloje (Vidurininėje Amerikoje); viesulas sunaikino daugybę gyvenamų ir negyvenamų trobesių ir pražudė apie 2700 žmonių. Tų pačių metų lapkričio mėn. 13 d. buvo baisus viesulas (taifūnas) Japonijoje, per kurį žuvo daugiau kaip 1000 žmonių.

Daug žūna žmonių ir geležinkelių katastrofose. Vos šimtas metų tepraėjo, kaip nutiesti pirmieji geležinkeliai, o kiek jau buvo nelaimių! Viena baisesniųjų buvo 1879 metais, kai Škotijoje (Šiaurinė Anglijos dalis) per

Neseniai Vokietijoje buvo didelė traukinio katastrofa. Jos metu dalis traukinio sudužo, daug žmonių sužeista, nemaža ir žuvo.

didelę audrą nugriuvo jūros įtakon drauge su traukiniu didelis tiltas ir palaidojo jūros gelmėse 2.000 keleivių. O kiek traukinių kasmet susikulia, iškrypsta iš bėgių! Ir vis be aukų neapseina. Taip 1933 m. gruodžio mėn. 23 dieną ties Paryžiumi įvyko šiurpulinga dviejų traukinių katastrofa. Greitasis traukinys, einąs 100 kl. per valandą, užvažiavo ant kito traukinio. Šeši vagonai sutriuškinta, daug nuvirto nuo bėgių. Iš po skeveldrų ištraukta 220 užmuštų ir apie 300 sužeistų žmonių. Toliau, 1932 m. sausio mėn. 2 d. buvo didelė geležinkelio katastrofa ties Maskva. Per tą katastrofą žuvo 68 keleiviai ir 131 buvo sunkiai sužeista. Taip pat 1935 m. gruodžio mėn. 24 dieną Vokietijoje ties Heringeno miestu įvyko traukinio katastrofa, kurioje žuvo 33 žmonės ir daug buvo sužeistų.

Kasmet per dujų sprogimus ir įvairius užgriūvimus žūva šimtai kasyklų darbininkų. Viena tokių baisiausių katastrofų įvyko 1906 m. kovo mėn. 10 dieną anglių kasykloje Šiaurinėje Prancūzijoje. Iš 1500 darbininkų tik 500 žmonių pavyko išgelbėti. Visi kiti žuvo degančiose kasyklose. Užgriūvusius kasyklų išėjimus dar su gyvais žmonėmis ir gyvuliais teko užmūryti, kad tuo būdu sulaikytų gaisro plitimą.

O kas suskaitys, kiek žuvo žmonių plaukiodami jūrose? Kai kada vienas neatsargus žingsnis pražudo šimtus ir tūkstančius gyvybių. Taip didžiulis laivas „Titanika", 1912 metais balandžio mėn. 16 dieną susidūrė su dideliu ledo kalnu, sudužo ir per kelias valandas nuskendo su 1600 keleivių. Mat, laivo vadovybė manė, kad laivas lengvai sutriuškins ledo kalną, bet deja, išėjo kitaip. Atvykęs pagalbon kitas laivas išgelbėjo tik 711 nelaimingų keleivių, o likusieji žuvo Atlanto vandenyno bangose.

Senovėje, kada gesinimo priemonės nebuvo tiek patobūlėjusios, kaip dabar, daug nuostolių padarydavo ir daug gyvybių pražudydavo gaisrai. Taip, 1881 metai per Vienos teatro gaisrą žuvo 449 žmonės.

Šių dienų technika atkakliai kovoja su gamtos jėgomis. Įvairūs nauji išradimai mažina pavojų susisiekimui sausumoje, vandeniu ir oru. Medicina ir chemija ieško naujų priemonių žmonijai apsaugoti nuo nelaimių.

V. T.

J. ČEKAUSKAS

Vakare

Paskendo saulė tolybių jūroj,
Geltonu auksu sužibo žaros...
Tau, kurs pasaulį gražų sukūrei,
Tesiunčia maldą širdys mūs' geros.

Pailsęs vėjas lėtai kvėpuoja,
Neseniai lankęs seną beržyną.
Jis neša maldą ir Tau dėkoja
Už gražų dangų, ką mus masina.

Nunešęs maldą į aukso šalį,
Rausvoj padangėj vėjas užmigo.
Raudonos žaros pamažu blyško,
Lyg vaizdui piešti dažų pristigo.

Ištiesus tamsų, juodą gaubtuvą,
Naktužė kviečia žemę ilsėtis.
Ir, rodos, vargas, skausmai pražuvo,
Darbais Kūrėjo smagu gerėtis.

P. SUDNICKAS

Kokią dainą uždainuoti?..

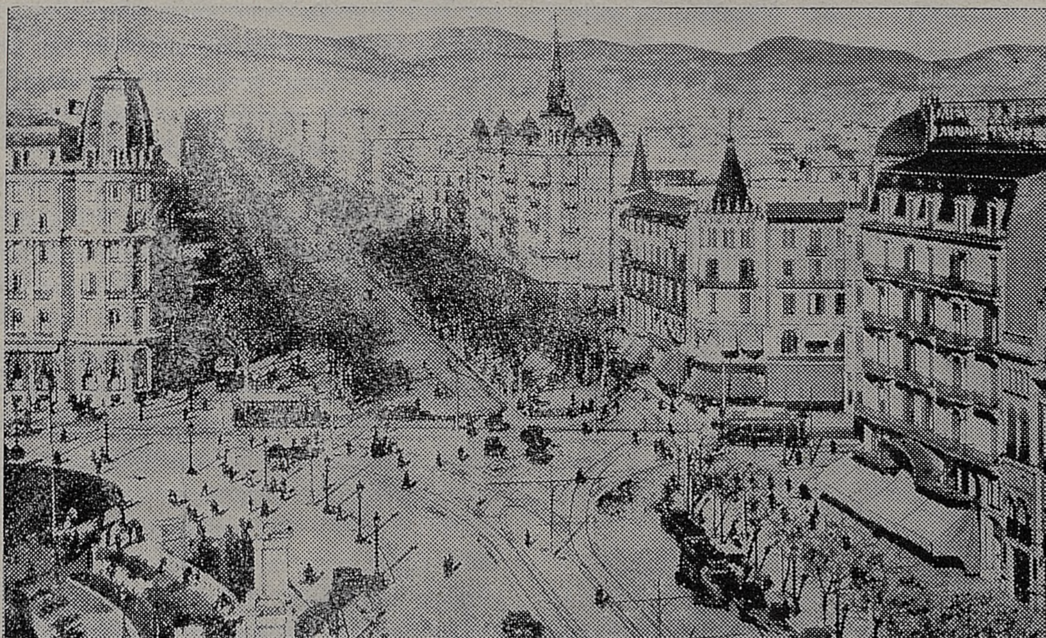
Kokią dainą uždainuoti,
Kad mums širdį nuramintų,
Kuriuo keliu reik žygiuoti —
Erškėčiais ar rožėm pintu?

Gal dainuoti apie laimę,
Kurios nieks nematė,
Ar vargus skaičiuot be baimės,
Prie kurių pripratę?

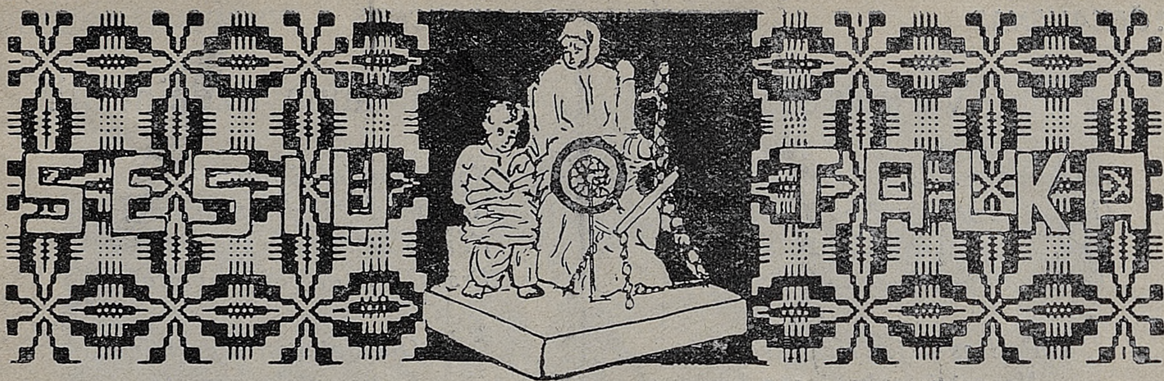
Gal dainuoti debesėliams,
Ką laisvai skrajoja,
Ir jų draugams, laisviems vėjams,
Ką vargų neboja?

Man patinka vilties dainos
Ir keliai digliuoti.
Nors dolia mūs' nesimaino,
Nemeskim žygiuoti...

KATALONIJOS SOSTINĖ BARCELONA

Prieš metus katalonai mėgino išsivaduoti iš ispanų globos, bet jų sukilimas buvo numalšintas ir panaikinta anksčiau buvusi autonomija. Paskutinėmis dienomis, laimėjus kortesų (seimo) rinkimus demokratams, Katalonija vėl atgavo autonomiją.

MOTERIS—LIETUVIŠKŲ PAPROČIŲ SAUGOTOJA

Lietuva—kryžių, gėlių ir dainų kraštas. Beveik kiekvienoje jos kryžkelėje, prie kiekvieno sodžiaus matome dangų remiančius kryžius. Nėra tai puošnūs, nepaprasti pastatai, bet mediniai, dažnai jau patruniję, samanomis apaugę ir pakrypę, kryžiai. Kuklūs jie, kaip kuklus yra ir pats lietuvis, bet visuose juose glūdi kažkas artima, sava, nepaprastai brangu, kažkas lyg liepiąs pagarbiai jiems nusilenkti. Tuose mediniuose kryžiuose išreikštas mūsų tautos polinkis —prisirišimas prie tikybos, prie tikrojo kryžiaus, kaipo kovos ir naujojo gyvenimo simbolio. Ten, kur mūsų broliai nutautėjo, užmiršo savo kalbą, papročius, ten ir lietuviškas kryžius palinko prie žemės arba vėjų ir audrų išverstas sukniubo žolėje ar sniego pusnyse. Mirė ten jis drauge su lietuviškąja dvasia, tėvų kalba ir dainomis.

Be kryžių mūsų tauta turi dar du nepaprastai gražius, gyvus paminklus, paminklus, kuriuos nuo amžių saugojo ir globojo lietuvė moteris. Tie paminklai tai mūsų sesučių palangių gėlės ir jų skambiosios dainos. Lietuvė moteris kukli, tyli, bet jos sieloje yra paslėpti gilūs jausmai, pamėgimas viso to, kas gražu, švelnu. Palinkimas prie grožio pasireiškė jos audiniuose, juostose, įvairiuose rankdarbiuose ir taip pat gėlių darželiuose.

„Kur rausta žemčiūgai, kur rūtos žaliuoja...

. . . .

Ten mūsų sodybas keleivis atras“.

Sako garbingasis dainius. Atras keleivis tas sodybas, nes visų jų palangėse žydi gėlės, nes ten rūtos, žemčiūgai, jurginiai, radastos vilioja praeivio akis. Margažiedis lietuviškų pilkųjų trobų palangėse darželis yra brangiausias lietuvės moters turtas, pirmoji jos nusiraminimo ir paguodos vieta. Jauna būdama čia ji svajojo apie savo bernelį, rymojo varteliu pasirėmusi, ištekėjus ir patyrus vargų, džiovindavo čia užverktas akis ir vėliau prisimindavo jaunąsias dienas, kada pas motulę augdama vargo nežinojo. Kiek turime daug dainų, kuriose apdainuojamas rūtų darželis ir jo savininkė jaunoji merguželė. Visa tai liudija, kad ypatingas gėlių pamėgimas yra lietuvės moters ypatybė, gilus jos būdo bruožas. Moteris išdabino Lietuvą lelijomis, rūtomis, jurginiais ir kitomis gėlėmis, ir jos dėka dažnai kitataučiai pavadina Lietuvą gėlių kraštu. Tad branginkime savo darželius, žinodamos, kad jie puošia ne tik pilkasias bakužes, bet ir visą mūsų kraštą. Mūsų darželiai liudija, kad mes esame tikros lietuvės, kad mumyse giliai glūdi lietuviškų papročių pamėgimas. Nutautėjusių lietuvių palangėse vietoje gėlių auga dilgės ir įvairios kitos piktžolės, sakytum, ant apleisto kapo, kuriame palaidota lietuviška dvasia, papročiai ir kitos dvasinės brangenybės.

Lygiai, kaip gėles, lietuvė moteris yra pamėgusi ir dainas. Seniau lietuvė moteris dainuodavo supdama lopšį, dirbdama namų, lauko darbus, per įvairias iškilmes, pasilinksminimus ir kitas pramogas bei apeigas. Daina ištikimiausias lietuvio draugas. Daina mes apdainavome visą savo gyvenimą, vargus ir svetimųjų paniekas. Tūkstančius dainų sukūrė mūsų liaudis, tūkstančiai jų skambėjo ir dabar tebeskamba mūsų padangėje. Visos jos nepaprastai švelnios, gražios, melodingos, nenuostabu tad, kad jos žavi ir svetimtaučius. Graži,

skambi lietuviška daina palaiko mumyse taip pat ir tautiškumą. Kur dažniau mūsų sesės ir broliai dainuoja, ten ir lietuviška dvasia gyviau plesdena.

Dainuojame visi — jauni seni, didi maži, vyrai ir moterys, bet moterys dainingumu pralenkia visus. Deja, šiandien ir moterys vis rečiau bedainuoja. Jei seniau dainuodavo lygiai senos ir jaunos, įvairius darbus namie ir laukuose dirbdamos, tai šiandien tedainuoja tik jaunos ir tai neperdažniausiai. Kodėl nūdien lietuvė mažiau bedainuoja, sunku pasakyti. Gal kaltos gyvenimo sąlygas, kurios iškraipo mūsų dvasią, daug ką iš jos išrauna, sužaloja. Vietomis moterys visai jau nebedainuoja, jei ir dainuoja, tai nenoriai, tik kitų prašomos. Paklausus kodėl nedainuojat, atsako: nemokam, dainos negražios, senos ir pan. Visa tai liudija, kad nėra meilės dainai. Motinos, kurios moka kelias dešimtis dainų, neišmoko dainuoti savo vaikų, aiškindamos, kad jų dainos senos, negražios jų manymu. Paprastai manoma, kad juo naujesnė daina, juo ji gražesnė. Deja, dažniausiai naujosios dainos yra visai negražios ir negali prilygti senosioms.

Jaunųjų sesučių pareiga išmokti kuo daugiau senų dainų, neleisti joms numirti drauge su senais žmonėmis. Dainuokime naujas lietuviškas dainas, bet jokiu būdu neužmirškime ir senųjų. Kai kur mūsų tarpan ima skverbtis ir svetimoji daina. Reikia pasakyti, kad svetimoji daina niekad neprilygs mūsų dainai. Visoms mums turi rūpėti kelti garbingas lietuvės moters vardas, o kelsime ir ugdysime tik tada, kai gerbsime mūsų kryžkelėse kryžius, kai auginsim palangėse gražiąsias gėles ir neleisime nutilti skambiajai mūsų dainai.

Turime dar daug ir kitų gražių pareigų, kaip saugoti vestuvines apeigas, talkas, pabaigtuves ir vakarojimus. Tai gražūs lietuviški papročiai, kuriuos privalome mes, moterys, ne tik saugoti ir neleisti jiems išnykti, bet priešingai, turime juos ugdyti, nublukusius atnaujinti ir gražius, tyrus, nesužalotus perduoti būsimoms kartoms su trumpu, bet aiškiu ir griežtu testamentu—senuolių ir prosenių didžiausis troškimas, kad mūsų papročiai ateityje ne nyktų, bet kaskart platesnes iškovotų teises ir kaskart labiau būtų tautiečių gerbiami ir mėgiami. *M.*

ŠEIMININKIŲ RŪPESČIAI

Nevienodai žmonės vertina darbą. Vieniem darbas yra kažkas nepakeliamo, nepakenčiamo, nuo ko stengiasi pabėgti, nusikratyti. Kiti nors nuo darbo ir nebėga, tačiau dirba jį taip, kaip kad vilktų didžiausią naštą. Tik mažesniajai žmonių daliai darbas yra maloni, šventa pareiga.

Žmonės įpratę tuč tuojau sulaukti savo darbo vaisių, o jei nesulaukia — nuleidžia rankas, manydami, kad jų darbas eina veltui. Dažnai stebimės iš dabartinės kultūros, žmogaus sugebėjimo pastatyti milžiniškus namus, padirbti įvairias mašinas. Ar tai vieno žmogaus nuopelnai? Ne! Tai milijonų žmonių darbo vaisiai. Žmogus dirbo per nesuskaitomus amžius, gal lygiai kaip mes, skųsdamiesi kad jų darbas niekam neatneša naudos, bet šiandien matom milžiniškus to darbo vaisius. Į tuos pastatytus kultūros ir civilizacijos rūmus visi yra įdėję bent po kelias savo darbo plytas. Bet tos plytelės nevienodos, vienos didesnės, kitos mažesnės. Tas pareina nuo to, kaip tas darbas atlikta, sąžiningai ar nesąžiningai, protingai ar neapgalvotai. Tad kiekvienas darbas, koks jis bebūtų, jei tik kilniais tikslais, yra garbingas ir šventas. Tik, deja, ne visada atitinkamai įvertinamas.

Pažvelkime į mūsų sodžiaus sesių darbus. Kaip dažnai mūsų dainos juos apdainuoja: viturėliui pragydus, artojas taiso sau žagrę arti laukus. Saulei vasarą bekaitinant, pievose pakvimpa šienas, vėliau bangojančių rugių ir kitų javų vietoje išdygsta kuprotos kupetos. Voratinkliams rudens saulės spinduliuose bežvilgant kasamos bulvės, nurenkami daržai, soduose palieka tušti be vaisių medžiai. Visa iš laukų, daržų, sodų vežama, nešama, kraunama į pastoges...

Atėjus žiemiai, tamsiais rytais girdėti spragilų dūžiai, vakarais šen ir ten dūzgiantis ratelis, o kai kur ir visas vakaruotojų būrys dirba, pluša, linksmai traukdamas lietuvišką dainą.

Vyro darbas beveik kiekvienoje metų dalyje yra kitoks. Kurį laiką jis aria, akėja, paskui sėja, atėjus šienapiūtei šienauja, vėliau rugius ir kitus javus piauna, rudenį veža viską į klojimą ir t. t. Išėjęs ryte, jis dirba

Sunkias ir dideles motinos - šeimininkės pareigas padeda atlikti jaunoji talkininkė, norėdama tuo paguosti savo augintojėlę.

visą dieną tą patį darbą, kitkuo daug nesirūpindamas.

Sodžiaus moters darbas atrodo lyg lengvesnis, bet reikalauja kur kas daugiau kantrybės ir patvarumo. Moteris iš prigimties yra silpnesnė, už tai jos ir darbas turi būti lengvesnis. Rūpesčių sodžiaus moteris turi daug daugiau nei vyras. Vasaros metu, vos brėkštant, moteris pirmoji pasikelia. Jį žadina sūnų ar dukterį, kad keltųsi išginti į lauką bandą, bet kai tie saldžiai miega, jos motiniška, širdis pilna pasišventimo, dažnai palieka juos dar valandėlei pamiegoti, o pati skuba, bėga, atlieka darbą ir už juos. Vyrai, daug vėliau pasikėlę, eina į laukus... Moteris lieka namie, skubiai neša žabus, kuria krosnį, turi pagaminti pusryčius, o kartu ir pietus, kad darbymety negaišintų laiko. Vos darbą pradėjo, žiūrėk, lopšy jau suvirko vaikas, ji bėga jo apžiūrėti, nutildyti, kai tuo tarpu jau kitas šaukia: „Mama, duok valgyti!“ Motina, numalšinusi vieną, bėga prie kito, o ten krosny jau puodas iškūpėjo. Suruošus pusryčius ji duoda vaikams, o pati neša valgyt šienpiūviams. Grįžus tvarko trobą, sutvarkius bėga į lauką šieno apvartyti ar rugių piauti, o čia, žiūrėk, jau bandą namo parginė, netrukus ir šeima pareina pietauti. Šeimininkė ir šen bėga ir ten pripuola. Vienas nepatenkintas, kad viralas perrūgštus, kitas, kad kruopos mažai pabalintos, daug jam rūpi ar buvo kuo balinti ar ne. Šeimininkė kantri, tyliai nukenčia, teisintis nėra laiko. Taip dirba ji visą dieną iki vėlaus vakaro. Šeimyna po vakarienės virsta į lovas, šeimininkei dar nėra laiko poilsiui: ji turi pasirūpinti ką ryt išvirs šeimynai pusryčiams, viską sutvarkyti, apdangstyti ir tik tada gultis. Bet ar ji ramiai užmiega? Vos akis užmerkia, pabudęs vaikas šaukia ar lopšy verkia, motina linguoja lopšį ir belinguodama užmiega. Nenuostabu, kad ne vienas garsus žmogus yra pasakęs: kažin ar dvidešimt stipriausių vyrų pakeltų vienos motinos vargus. Kur šeimoje santaika, sugyvenimas, ten tas pats darbas yra perpus lengvesnis; viens kitą supranta, paguodžia, nuramina. Bet kur šeimynoj nesantaika, motina - šeimininkė lieka visos šeimos auka, juk žinia, keno galia, to ir valia. Visą dieną rankų nuo darbo nenuleidus, naktį akių nesumerkus, dažnai gauna tinginės ir dar blogesnį vardą. Tokiose sąlygose moters darbo našta yra nebepakeliama. Ką jau kalbėt, kai šeimoje yra girtuoklis. Motina su vaikais lieka įstumta į didžiausį skurdą. Matom, kaip didelį moterys atlieką darbą, o kaip dažnai jų darbas laikomas beverčiu.

Mes, moterys, neprivalome nusiminti, kad šiandie vyrai mažai vertina, o kartais net ir paniekina mūsų darbus. Ateis laikai, kada žmonija tinkamai įvertins moters-šeimininkės darbus ir jo vaisius. Jau kai kur ir šiandie matome tinkamo vertinimo pragiedrulius.

Kantri, darbšti sodžiaus lietuvė moteris išūgdė mūsų tautos kovotojus-didvyrius, kurie prikėlė tautą iš miego. Moteris išlaikė mūsų tėvų papročius, dainas ir kalbą; nuo jos darbštumo priklauso ir tolimesnis mūsų tautos likimas. Taigi nežiūrėkime į savo kasdieninį darbą pro pirštus, nekreipkime dėmesio, kaip kas jį vertina, bet dirbkime jį tvarkingai, kantriai, pavyzdingai, o tik tada būsime garbingomis motinomis, šeimininkėmis ir žmonomis.

O. L.

MŪSŲ RANKDARBIAI

Rankdarbiai pasauly atsirado labai senai. Kultūrai augant, ėmė sparčiau plisti ir rankdarbiai, kuriuos visais laikais geriausiai sugebėjo padaryti moterys.

Apie rankdarbių gaminimą senovėje liudija Egipto faraonų kapų puošnūs siuvinėjimai, graikų gobelinai, persų kilimai ir kitų tautų įvairūs rankdarbiai. Į rankdarbių gaminimą įvairiai žiūrima. Vieni laiko juos moterų pramoga, antri dailės dalyku, treti gi vertina juos tik tiek, kiek jie turi reikšmės kasdieniam gyvenime.

Nesvetimi rankdarbiai ir mums, lietuvėms. Senovės lietuvių sodžiaus moterys ilgus rudens ir žiemos vakarus išsėdėdavo prie verpstės, verpdamos ploniausias iš linų gijas, o ankstų pavasarį ausdavo gražiausias drobes, rankšluoščius ir lovatieses. Seniau, kada lietuvių tautai nebuvo žinomi kitų tautų rankdarbiai ir fabrikų audiniai, jokioms įtakoms neveikiant, visai savarankiškai galėjo susikurti lietuvių tautos menas bei saviti rankdarbiai. Sodžiaus moterys, lenktiniuodamos, sugalvodavo vis naujų audinių raštų, savitų spalvų derinimo būdų. Per ilgą laiką, slenkant metams po metų, sodžiaus moterų darbštumo ir kropštumo dėka, išaugo didelis, gražus mūsų tautos rankdarbių, o kartu ir meno lobynas.

Paskutiniuoju metu sodžius savo pažiūromis pasikeitė. Žmonės, sekdami miestų puošnumą, mažiau vertina savo darbus, o pradeda aukštinti fabrikinius gaminius ir pirktis juos krautuvėse. Tuo būdu rankdarbių gamyba mažėja. Jaunos sesės turėtų susirūpinti savo rankų darbo gaminiais ir neleisti, kad pigūs fabrikų gaminiai visai išstumtų taip gražius mūsų rankų darbo gaminius. Namie austos lovatiesės, staltiesės, rankšluoščiai, tautiški drabužiai, juostos—visa tai gražus, savas, taip vadinamas — liaudies menas. Visuose šituose audiniuose atsispindi lietuviška dvasia, lietuvių motučių ir sesučių sugebėjimas įkūnyti audiniuosna gražiausius tautiškus bruožus. Dažnai moterys, ieškodamos savo audiniams raštų, ima juos iš fabriko audinių, lovatiesių, langatiesių, staltiesių ir pan. Toks reiškinys nėra girtinas, priešingai—peiktinas. Tokie iš fabriko audinių paimti raštai yra svetimi mūsų dvasiai ir nors sodžiaus sesės juos ausdamos daug įdeda darbo, tačiau jie mūsų nevilioja, nežavi. Fabriko audinių raštai nors ir yra įvairūs, bet nėra juose tikrojo, meniško grožio. Kas kita yra mūsų motučių ir senelių sukurti raštai (kaišytiniai, diminiai, aštuonianyčiai, šešiolikanyčiai ir pan.). Mes patys nemokame branginti savo audinių, už tai moka jais pasinaudoti svetimieji. Supirkinėja juos, išveža kituosna kraštuosna, girdamiesi, kad tai jų darbas. Branginkime savo rankų darbus, nelaikykime jų užvožtose skryniose, bet taip pat iškelkime juos viešumon. Puoškime jais savo trobas ir pačios dėvėkime.

Kai kur pas mus dažnai tenka matyti moteris einančias į bažnyčią gražiais naminiais sijonais, tačiau daugelyje vietų naminiai sijonai senai išnyko. Moterys vilki pigius, negražius fabrikų audinius, nusiskųsdamos, esą naminiai negražūs. „Kur ten eisi naminiuose rūbuose bažnyčion, sako neviena, juos tegalima dėvėti sodžiuje, prie namų ruošos“. Klysta mūsų motutės ir sesės! Jų naminės medžiagos dažnai yra daug gražesnės už fabrikų medžiagas. Galime nešioti ir fabrikuose pagamintus audinius, bet jokiu būdu neleiskime, kad naminės medžiagos ir iš jų pasiuti rūbai visai išnyktų iš mūsų tarpo.

m—s.

KŪDIKIŲ PRIEŽIŪRA

Nieks tiek neiškenčia skausmo, kiek tėvai, ypač motinos, kada mato savo vaikus nelaimingus, kitų skriaudžiamus. Tačiau ar daug tėvų pagalvoja, kad vaikų nelaimes, jų gyvenimo nepasisekimus daugumoje padidina jie patys—tėvai. Žinoma, ne iš blogos valios, bet nežinodami pagrindinių auklėjimo ir auginimo reikalavimų. Kad vaikai išaugtų sveikais, protingais žmonėmis, kurie būtų ir „Dievui meilūs ir žmonėms dailūs“, visų pirma tėvai, ypač motinos privalo rūpintis tinkamu kūdikių auklėjimu ir jų priežiūra.

Nuo senų laikų pas mus yra užsilikęs paprotys kūdikius supti arba raminti juos kitu ritmišku judėsiu: kilnojant rankose, stumdant vežimėlyje arba kratant pagalvyje. Didesniąją

Didžiausias tėvų džiaugsmas ir senatvės paguoda— geri ir paklusnūs vaikai. Tik tinkamas vaikų auklėjimas gali užtikrinti ramią tėvų senatvę.

savo kudikystės dalį kūdikis miega. Kai kas nors sutrugdo vaikui miegą, per anksti jį pabudina, jis darosi neramus. Tais vaiko miego trukdytojais dažniausiai būna jo nesveikatingumas, nušalimas, gyvių apnykimas ir kita. Savaime suprantama, kad suminėtų kūdikio nerimo priežasčių joks supimas nepašalins. Mes supdami jį nenuraminame, neužmigdome, o tik laikinai apsvaiginame. Mes patys galime įsitikinti, kam teko važiuoti garlaiviu arba suptis supuoklėse, nors žmogus ir suaugęs, stiprus, vienok po ilgesnio vienodo judėsio apsvaigsta. Ką kalbėti apie silpnutį kūdikį? Tėvai nuolat supdami sukrato jam smegenis, paskui tokie vaikai dažnai praranda atmintį ir gabumus. Reikia pripratinti kūdikis nuo pirmųjų gyvenimo dienų ramiai gulėti jam skirtoje lovelėje ar pintinėlėje, visiškai jo nesupant. Kūdikis guldomas ant čiužinėlio (šienikėlio), prikimšto šienu ar smulkesniais šiaudais, o ne į pagalvį (padušką), kaip pas mus dažnai daroma. Pagalvyje vaikui miegoti nesveika, nes prie jo neprieina oras, kūdikiui darosi tvanku ir jis nubunda. Kad čiužinėlis neperšlaptų ir nereikėtų jo dažnai džiovinti ir keisti, reikia jis užtiesti guminiu patiesalu (cirata), kuri nepraleidžia šlapumo. (Ciratos galima pirkti nebrangiai krautuvėse). Apkloti reikia šiltai, bet nesunkiai. Lovutė su patiesalais turi būti dažnai vėdinama saulėje.

Miegoti su kūdikiu vienoje lovoje negalima, nes jam labai nesveika, be to, pasitaiko kartais, kad motinos užgula vaikus.

Kūdikių vystimas, suveržiant juos vystyklais, juostomis yra labai nesveika. Reikia juos įsupti palelėsna palaidai. Vystyklai neprileidžia oro, varžo judėjimą ir augimą. Nevystomas vaikas turi stipresnius kaulus ir raumenis. Daug motinų mano, kad nevystomų ar blogai vystomų kūdikių iškrypstą kaulai. Yra tai klaidinga nuomonė. Kaulai iškrypsta tada, kai peranksti pradedama kūdikius sodinti, statyti ir mokyti vaikščioti. Kada jų kaulai yra nesuaugę ir dar silpni, laiko juos ilgas valandas įstatytus į vadinamus „stojukus“, kur kūdikis labai išvargsta, nušąla, nuo ko paskui suserga. Antra priežastis, nuo kurios kūdikių kaulai iškrypsta, yra netinkamas jų maitinimas. Nuo netikusio maitinimo vaikai suserga rachitu, pas mus vadinama angliška liga, kuri daugumą jų nuvaro į kapus. Yra keli maitinimo būdai: naturalus, dirbtinis ir mišrus. Naturalus būdas — kada motina pati peni savo kūdikį, dirbtinis — kada kūdikis girdomas karvės pienu ir mišrus, dažniausiai pas mus vartojamas, kada, penint motinai, vaikas dar gauna karvės pieno ir įvairių košelių.

Po 2—3 jų mėnesių kūdikiui galima duoti vaisių ar daržovių sulčių nuo dviejų iki dešimties arbatinių šaukštelių. Šešių mėnesių kūdikis kartą per parą gali gauti daržovių sunkos su manos kruopomis. Iki aštuonių mėnesių kūdikiui duodamas karvės pienas, praskiestas ryžių, avižų ar miežių klijumi, bet ne vandeniu. Klijus verdamas šiuo būdu: į pusę litro vandens įdedama du valgomi šaukštai ryžių, avižų ar miežių kruopų, verdama arti valandos, dapildant vandeniu, kad nepervirtų. Išvirus perkošiama per sietelį ar švarų drobės šmotą ir pastatoma šaltai. Duodant vai-

kui sumaišoma su pienu ir truputį pašildoma. Pieną geriausiai duoti šviežią, šiltą, nevirintą. Atsargumo dėliai geriau yra trumpai užvirinti, nes dažnai pasitaiko nesveikų karvių, kurios savo pienu gali užkrėsti vaikus. Pas mus dažnai pienas yra šutinamas ištisą dieną krosnyje. Toks pienas ne tik pameta skonį, bet yra tiesiog nuodingas. Pieną reikia užvirinti ir pastatyti šaltai, o duodant gerti—truputį pašildyti. Jokiu būdu negalima duoti kūdikiams čiulpikų (pas mus vadinamų „čiulmikų", t. y. sukramtyta duona su cukrumi). Nuo tokio maisto netik pagenda kūdikio viduriai, bet užkrečiama įvairiomis ligomis. Mūsų motinos stengiasi kiekvieną kūdikio neramumą patenkinti maitinimu. Dažnas ir netvarkingas valginimas yra kūdikiams kenksmingas. Sveikiau yra, kai kūdikis nedavalgo ne kaip persivalgo. Maitinant būtinai reikia laikytis nustatytos tvarkos. Geriausiai yra maitinti penkis kartus, o silpnesnius šešis kartus per parą, kas trys, keturios valandos. Jokiu būdu neprivalome maitinti naktį (tarp dešimtos val. vakaro ir šeštos ryto), nes kūdikiui reikia duoti aštuonias valandas pailsėti. Kūdikiui leidžiama valgyti tik 15—25 minutės. Ilgiau penėti nėra reikalo, nes tuo būdu jis tik tvirkinamas.

Suprasdamos, kad mūsų kūdikiai—tautos ateitis, stenkimės išauklėti sveiką ir stiprią naująją kartą, kuri būtų atsparesnė gyvenimo smūgiams. Naudokimės medicinos ir žinovų patarimais, o ne senučių ir kaimynių dažnai netikusiais ir net žalingais nurodymais.

V—tė.

MOTERYS VEIKIA

VILNIUJE IR PROVINCIJOJE

V. L. Stud. S-gos Studenčių Sekcija vasario 12 d. išrinko šiems metams naują sekcijos valdybą, kurią sudaro: V. Maminskaitė — pirmininkė, G. Kisielytė—vicepirm. ir iždininkė, V. Pilypavičiūtė — sekretorė.

Birutės bendrabučio auklėtinės amatininkės ir gimnazistės vasario 11—23 dienomis surengė Tautos savaitę. Ta proga nutarė geriau pažinti savo tautos praeitį ir būti tikromis tėvynės dukromis.

Vasario 22 d. Vytauto Didž. gimnaz. salėje dramos sekcija vaidino V. Čepulytės ir M. Krinickaitės 3-jų veik. komediją—„Išmakė".

Tai yra pirma komedija, parašyta Švenčionių-Tverečiaus tarme.

Aušros Vartų Mergaičių Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius vasario 23 d. šv. Mikalojaus parap. salėje surengė vakarėlį. Vaidino „Šv. Akviliną". Publikos buvo pilnutėlė salė. Po vaidinimo jaunimas linksmai padainavo, pažaidė ir pašoko, pritariant dūdų orkestrui.

Tverečiaus parapijos Liet. Šv. Kazim. D-jos skyriai, 10-ties metų D-jos gyvavimo sukaktuvių proga, atsiuntė išsiuvinėtą Šv. Kaz. paveikslą su parašu: „Šv. Kazimiere, Lietuvos Patrone, globok mūsų lietuviškąjį jaunimą". Tai mūsų sesių rankų darbas.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Liet. Kat. Moterų D-jos Kauno rejono konferencijoje, įvykusioje vasario 2. d. buvo priimtos trys rezoliucijos. Vienoje jų pasižadama aprūpinti visas moteris reikalinga joms spauda. Tam tikslui prie parapijos knygynų bus steigiami naudingos moterims literatūros skyriai. Be to bus raginamos motinos, kad mokytų savo dukteris amatų ir namų ruošos.

II-me Katalikų Mokslininkų suvažiavime buvo paminėta vasario 24 d. žymi mūsų pedagogė ir rašytoja Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana. Žymesni jos raštai yra šie: „Viktutė", „Sename Dvare", garsaus pedagogo Feorsterio vertimai ir kt.

— Vasario 23 d. Kaune buvo kunigaikštienės Birutės draugijos visuotinis narių susirinkimas. Jame padaryta metinė apyskaita ir išrinkta nauja vadovybė.

NAUDINGOS MOTERIMS KNYGOS

Biržinis J. Gydantieji augalai. Kaunas 1935.

Gegžiūtė-Grufienė. Kepiniai. Kaunas 1936.

Georgas Y. E. Moterystė... Kaunas 1935.

Petrušauskienė R. Skalbiniai. Kaunas 1232.

Kriščiūnas J. Gėrimai iš medaus. Kaunas 1936.

Vidalis. Gydytojo patarimai jaunoms moterims. Kaunas 1932.

Žmonių gydymas namie. Parašė gydytojai: J. Alekna, A. Ambraziejūtė - Steponaitienė, A. Matulevičius ir kiti. Red. gyd. Žemgulys. Kaunas 1933.

Sportas ilgina amžių

Viename sporto žurnale padaryta įdomi ankieta, kurią rašė žmonės susilaukę ilgo amžiaus. Kaip jie tai pasiekė, kalba šie atsakymai.

Vienas vidurinės mokyklos direktorius sako: „Aš turiu 60 metų amžiaus, esu lengvaatletas, sveikas ir tvirtas. Kūdikystėj buvau kiek silpnokas ir sportu pradėjau užsiimti nuo 12 metų amžiaus. Sportu užsiimu visą laiką. Dabar mano kūnas taip pat miklus ir atsparus kaip jaunystėj ir lenktynėse dar vis gaunu pirmąsias dovanas. Kam turiu būti dėkingas už savo ilgą jaunuolišką savijautą? Sistematingai mankštai ir nuosaikiam gyvenimo būdui. Vaisių ir daržovių valgau daugiau negu mėsos".

Kitas 61 metų, bet dar pirmos rūšies, sportininkas tvirtina. „Aš, — sako jis, — kasdien keliuosi labai anksti ir tuoj einu praustis šaltu vandeniu, paskui nusišluostau šiurkščiu rankšluosčiu. Mankštinuosi kasdien, kelias valandas bėgioju ir šoku, daug vaikštinėju, važinėju dviračiu, plaukioju ir t. t. Valgau labai paprastai: vaisius, daržoves ir pieną".

„Nei mėsos, nei alkoholio! — sako 61 metų ūkininkas. — Sportu pradėju užsiimti tiktai 37 metų sulaukęs. Dabar, nors jau 60 metų peržengiau, jaučiuosi kaip jaunuolis. Ir tai todėl, kad gyvenu labai paprastai. Valgau tris kartus per dieną — daugiausiai daržoves, mėsos labai mažai. Vakarais einu anksti gulti, rytais anksti keliuosi. Bet kiekvieną sekmadienį nueinu 30 — 40 kilometrų basas, net žiemą... kas rytas mankštaus, sportuoju".

„Man ne šventadienis, jei negaunu valtele pasiirstyti, pasportuoti—sako 80 metų senukas. — Esame sudarę „keturių senių irikų komandą", kurioj jauniausias turi 55 metus. O rekordus paimame neblogiau už jauniklius, net pralenkiame juos. Vakarais mankštinuosi taip pat, kaip jaunas būdamas..."

„Aš vis dar turiu darbą ir duoną, — rašo 82 metų senis girininkas.—Du kartus per savaitę apvaikščioju savo miško ruožą: vasarą pėsčias, žiemą su slidėmis. Jaučiuosi budrus ir sveikas nuolatinio sporto dėka".

„Geriausias kūno sargas yra vanduo ir plaukiojimo sportas,—tikina Pranas Resneris, turįs jau 94 metus. — Per 50 metų esu plaukimo mokytoju ir jaučiuosi tvirtas ir gyvas kaip jaunikl is. Vanduo geriausias vaistas prieš senatvės bejėgumą".

Taip kalba žilagalviai. Kiti gal pasigirtų ne taip asketiškai gyvenę, o ilgo amžiaus susilaukę. Tačiau neabejotina, kad ilgaamžių dauguma yra blaivūs, sporto mėgėjai ir nuolatiniai sportininkai. *L. Ž.*

Žiemą išlydint

Važinėti rogutėmis — plačiai praktikuojamas sportas. Todėl susipažinkim su pagrindiniais šio sporto reikalavimais. Rogutes valdyti ne taip lengva, todėl, nežinant valdymo technikos, tenka pačiam iš praktikos mokytis.

Rogutėmis važinėjamasi sėdom (kojomis priekin) ir gulom ant pilvo ar šono (galva priekin). Sėdom nepatartina kojas laikyti ant rogučių šliaužių; jos laikomos truputį sulenktos per kelius, kad būtų galima atsiremti, netikėtai kur trinktelėjus.

Rogutės valdomos rankomis, kojomis ir visu kūnu. Valdant kojomis, užtenka nuleisti pėdą tos kojos, kurion pusėn norima pasukti rogutės. Rankomis valdoma labai retai, tik tada, kai turima storos pirštinės ar vinis, lazda ar kitas koks daiktas. Brėžiant tais daiktais, rogutės sukamos norima linkme.

Valdant visu kūnu, reikia rogutes stipriai

Čiuožikai turi daugybę ledo žaidimų. Vienas įdomiausių žaidimų yra hokėjas. Vaizdely matome, kaip įvairių tautų hokėjistai grumiasi nesenai buvusios ilimpiadės metu Partenkirchene, Vokietijoje.

suspausti keliais ir truputį lenkti liemenį atgal ton pusėn, kurion norima pasukti. Jei norima sustabdyti per greitą lėkimą, tai kojų pėdos nuleidžiamos ant ledo ar sniego, o rankomis tuo pat metu greitai pakeliama aukštyn priešakinė rogučių dalis.

Štai ir visa rogučių valdymo technika.

Paprastas važinėjimasis nuo kalnų yra labai smagus dalykas, tačiau jis darosi dar įdomesnis, kai surengiamos varžybos. Tam tikslui ant kalno daroma įvairių kliūčių: 1) visokių aukščių iš lengvų lazdelių vartai, pro kuriuos reikia važiuojant pralįsti; 2) lenta, kurios tam tikrą vietą (galima ir gana aukštai) pravažiuojant reikia paliesti ranka; 3) lazdos, nuo kurių reikia nuimti kepurę; 4) koks nors daiktas, kurį reikia pagriebti pravažiuojant.

Reikia atsiminti viena: pagrindinė važinėjimosi nuo kalno higienos reikšmė glūdi lipime į kalną. Lipant į kalną su rogutėmis, reikia gana žymiai įtempti raumenis, kas didina kraujo apytakos ir kvėpavimo veikimą, o tai, savo ruožtu, gerina medžiagų pasikeitimą kūne.

J. K.

— Nuo š.m. sausio mėn. 5 d. Vytauto Didžioje gimnazijoj vyksta Sporto Kuopos suruoštas stalo teniso (ping-pong) turnyras. Jame dalyvauja 19 žaidėjų. Jau yra sulošta 215 partijų. Nors dar turnyras nepasibaigė, bet jau yra aišku, kad pirmą vietą užims pernykštis tokio pat turnyro nugalėtojas Jonas Karlonas (VIII kl. mok.). Dėl kitų vietų eina dar didelis rungtyniavimas.

— IV-toji žiemos olimpiadė Garmisch-Partenkirchen'e (Vokietijoj) jau pasibaigė. Pirmą vietą užėmė Norvegija, II—Vokietija, III—Suomija, IV—Švedija, V—U. S. A.

— Š.m. vasario mėn. 27 d. Kūno Kultūros Rūmuose Kaune įvyko tarpvalstybinės Lietuvos—Estijos krepšiasvydžio rungtynės. Rungtynes laimėjo estai 30 : 11. Pirmas puslaikis 10 : 5.

— Kovo mėn. Prahoj (Čekoslovakijoj) įvyks viso pasaulio stalo teniso olimpiadė. Joje dalyvaus ir Lietuvos reprezentacinė komanda.

— Gegužės 7—9 d. Ženevoj (Šveicarijoj) įvyks Europos miestų krepšiasvydžio turnyras. Pakviesta ir Lietuva, bet tuo tarpu dar neaišku, ar ji dalyvaus.

— Šiais metais Lietuva rungsis futbolu su Latvijos, Estijos ir Švedijos valstybių komandomis.

G. Krz.

PASIJUOKTI SVEIKA

PLYŠTA ŠIRDIS...

(Feljetonas)

Cipras Klimpa, norėdamas savo žmonai dar labiau įtikti, nupirko jai už paskutinius pinigus smailius, aukštus batukus, žiemines pirštines ir paskiausios mados moterišką skrybelę, kurios prieky buvo mazgas, iš šono plunksna, o užpakaly — uodegėlė...

Ciprienė parėjo namo ir negali atsidžiaugti įsigytomis gėrybėmis. Išdėliojusi ant stalo, supliauškė katutėmis, sutrepsėjo kojytėmis, prišoko prie savo vyro ir meiliai atsilygino: į pašonę davė kumštį, o kaktą palietė šiltuoju bučkiu.

Klimpa pačiupinėjo savo tuščią piniginę, pažvelgė į žmonos akis ir galvoja, kas daryti: džiaugtis, liūdėti, ar tuo pačiu atsilyginti?

Bet ilgai negalvojo, nes neturėjo laiko. Rengėsi kažkur išvažuoti. Jau ir traukinio bilietą buvo nusipirkęs. Beliko tik susikrauti reikalingiausi daiktai: kepalėlis duonos, sūris, gabalas kumpio ir peilis su šakutėmis. Dėl to nesėdėjo šalia pačios. Paspukęs lakstė, tupeno, krovė, karščiavosi ir vis čiupinėjo kišenes.

Klimpos žmona gyveno kuo kitu. Jai galvoj buvo ne vyras, ne jo kelionė, bet įsigytos gėrybės: batukai, pirštinės ir skrybelė. Skrybele džiaugėsi labiausiai. Užsimovė ant galvos, atsistojo prie veidrodžio ir sako savo vyrui:

— Cipruti, ar matai? Graži esu, ką? Bet, žinai, kai užmaunu daugiau į pakaušį, tai atrodo patogi, bet kai pakreipiu į šoną, tai ir negerai: spaudžia, myga—nei šis, nei tas.

Cipras, beskubėdamas susiruošti kelionėn, į žmonos skrybelę nė nežiūri. Jis pamoja nuo savęs ranka ir sako:

— Et! Jeigu spaudžia, myga ant šono, tai maukis ant pakaušio. Tokia čia man bėda.

Žmona surimtėja. Ji pažvelgia į vyrą ir ima ginčytis:

— Sakai, nenešioti ant šono? Kur tavo protas?! Nieko nesupranti! Ši skrybelaitė reikia nešioti tik ant šono, nes jos toks fasonas! Dabar tokia mada!

Klimpa taip pat nešvelniai:

— Tai nešiok ant šono.

Klimpienė vėl:

— Kaip nešioti ant šono, kad gi ji man myga, spaudžia! Taip, žinau, tau visai nerūpėtų, jeigu man skaudėtų galva, nes tu esi be širdies, be jausmų, tu ne žmogus, bet pagalys!

Ir Klimpienė sužlebo kėdėje.

Klimpa ir gi pajudino jausmus.

— Lucija, kam tu mane kankini? Ko tu čia nori? — paklausė jis lyg visai netekęs sveikatos.

Ciprienė toliau:

— Aš noriu, kad tu man patartumei. Kas gi tu man esi: vyras, ar ne vyras? Ko gi aš turiu klaustis, jeigu ne vyro? Pagaliau, žinok, jeigu nupirkai, tai žiūrėk, kad būčiau ir patenkinta, ir kad man nespaustų!

Cipras Klimpa nusišluostė nuo kaktos prakaitą, atsikosėjo ir pareiškė:

— Klausyk, daryk taip, kaip tau geriau. Spaudžia ant šono—užsimauk ant pakaušio, ant kaktos, ant ausų — kur tik nori.

Žmona dar garsiau:

— Ką? Nori, kad žmonės į mane žiūrėtų, kaip į čiučelą, beprotę?!

Klimpai pasidarė dar karščiau. Netekęs kantrybės, jis batu į grindis stukt ir sako:

— Nusiramink! Žinok, kad aš neturiu laiko! Dėl tavo galvos, dėl tavo skrybelės

galiu pavėluoti traukinin! Jeigu ši skrybelė nepatogi, perdidelė ar permaža, tai grįžk krautuvėn ir pakeisk!

Ciprienė nustebo.

— Ką? Tu pablūdai? Aš rinkau gal visą valandą. Tai buvo gražiausia, madniausia skrybelė. Ir dabar tu liepi ją pakeisti? Tu?!

— Kas tau liepia? Aš neliepiu. Gali maustytis ir šitą. Pasilik, aš nieko nesakysiu.

— Lengva tau pasakyti „pasilik". Bet kaip gi aš ją pasiliksiu, jeigu ji, lyg replėmis, spaudžia, myga man galvą?! Aš galiu susirgti!

Cipras vėl garsiau:

— Lucija! Gal tu proto netenki? Juk po valandos eis traukinys! Aš net sukaitęs ruošiuosi, skubu, dedu, kraunu, o tu vis bumbi ir bumbi, trukdai ir trukdai.

— Ką, aš bumbu, tau trukdau? Tai savo vyro negalima nė pasiklausti? Tai kurgi aš dabar eisiu?

Cipras Klimpa dar norėjo kažką sakyti, bet susilaikė. Pagaliau kepurę ant galvos, valizę rankon ir, nė „sudiev" nepasakęs, spruko pro duris.

— Taip, tai tau ir vyras! Kai man tenka krimstis, graužtis, kai ima sopėti galva, tada jam reikia išvažiuoti,—burbėjo likusi namie Klimpos žmona.

* * *

Kai traukinys jau buvo pravažiavęs porą stočių, Cipras Klimpa nusiraminęs traukiny saldžiai miegojo. Staiga trečioje stotyje pasigirsta šaukimas:

— Ponas Cipras Klimpa! Ponas Klimpa! Telegrama!

Klimpa pašoko, išlipo iš traukinio ir drebančiomis rankomis ėmė skaityti:

„Brangusis! Jau sugalvojau. Kai truputį patempsiu, tai ir nespaus. O kaip tu patari? O gal geriau nunešti krautuvėn ir pakeisti? Atsakyk kuo greičiausiai. Lucija".

Klimpa paima telegramai popierio lapą ir parašo:

„Atsakyti negaliu, nes dėl tavo skrybelės, dėl tavo įkyrėjimo iš nekantrumo jau plyšta man širdis.. Cipras".

Urbulis.

TRUPINIAI

Per vaišes svečiai nuobodžiauna. Šeimininkas, norėdamas pagyvinti jų nuotaiką, ima kalbėti:

— Papasakosiu jums iš savo gyvenimo baisų įvykį... Tai buvo prieš 10 metų. Važiavau į Ameriką. Laivu. Staiga pakylo audra... Laivas ėmė skęsti... Kapitonas įsakė nuleisti pagalbines valtis... Žmonės krito stačiai vandenin... Laivas buvo vandeny jau iki pusės... Aš taip pat norėjau šokti į valtį, bet tuo pat metu kažkoks balkis krito ir prislėgė mane... Aš negalėjau nė pajudėti. Pagaliau juntu, kad vanduo jau apsemia mano galvą... Matau besiartinančią mirtį.. Ir kas toliau įvyko? Na, spėkit! — Įvyko taip, kad tą visa esu išlaužęs iš piršto...

— Žinai, esu labai išalkęs. Kas čia padaryti? Mažai teturiu pinigų. Ką čia galima būtų nupirkti, kad būtų ir pigu, ir galima būtų pasisotinti?

— Patariu nusipirkti nors vieną tešlainį.

— Kvailas! Supranti, aš esu išalkęs, kaip vilkas! Ką man reiškia vienas tešlainis?

— Tikėk, sakau teisybę. Aš žinau, nes pirkau ir valgiau. Kartą ir aš buvau labai išalkęs. Užėjau į restoraną, suvalgiau žuvį, keletą dešrelių su kopustais, išgėriau bonką alaus — ir vis dar norėjosi valgyti. Tuomet liepiau duoti tešlainį. Suvalgiau — iš karto ir pasidariau sotus.

— Klausyk, visa tai, ką ant manęs žmonės kalba, tai yra plepalai, šmeižtas! Pagaliau, prisiekiu tau, kad visa tai daugiau jau nebepasikartos...

— Ar pažįsti, tamsta, tą panelę, su kuria dabar šokau?

— O taip, netgi labai gerai!

— Graži panelė! O gal tamstos draugė?

— Ne, tai mano motina...

— Kodėl pavėlavai?

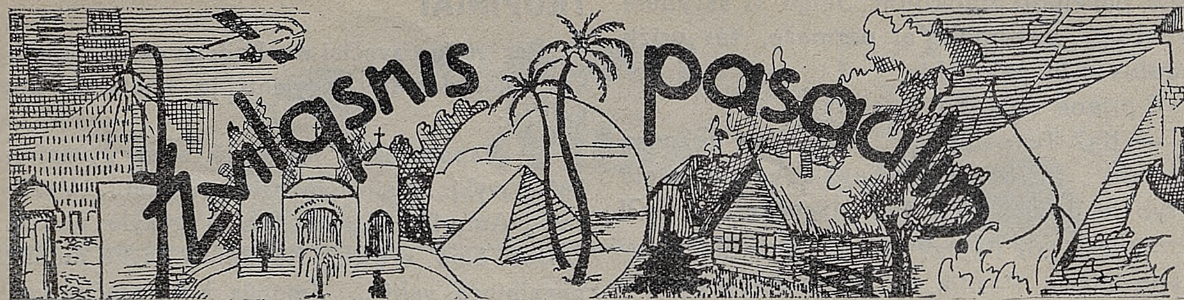
— Motina sulaikė.

— Kam?

— Labai svarbiu reikalu.

— Kokiu?

— Norėjo pamušti...

VISUR NERAMU IR NETIKRA

Šiuo metu pasaulis gyvena didžiausio po Didžiojo karo neramumo laikus. Kažkaip juste juntamas tam tikras stiprus, gyvu paraku kvepiąs, trynimasis valstybių tarpe. Atskirų valstybių politikai, nemažo įkarščio pagauti, nuolatos važinėja iš vienos valstybės kiton. Suvažiavę kažką kalba, tariasi, bet nieko ypatingo ir tikro neįmano nutarti. Dažniausiai kalbama viena, o daroma visai kita. Tiesa, politikoje visada buvo daug veidmainystės, betgi to, kas yra šiandie, dar tur būt, nėra buvę. Juk nuolat visokiose konferencijose kalbama apie taiką, apie ginklavimosi sumažinimą ar sulaikymą, tuo tarpu gi

visos valstybės rungčiomis ginkluojasi.

Antai, Vokietijai Versalio sutartimi buvo leista turėti ne didesnė, kaip šimto tūkstančių armija. Tuo tarpu šiandie Vokietija (sulaužiusi pernai Versalio sutartį ir įvedus visuotinę karo tarnybą) turi jau 500 tūks. armiją, kuri yra ne bet kaip išmankštyta ir apginkluota naujausiais karo pabūklais. Pavasariop Vokietijos armija padidėsianti dar keliais šimtais tūkstančių kareivių. O kur dar naujieji karo laivai, karo orlaivai ir lėktuvai? Spauda rašo, kad šiuo metu garsus Vokietijos Kruppo ginklų fabrikas dirbąs dieną ir naktį.

Ginkluojasi ir Anglija. Spaudos pranešimu, Anglijos vyriausybė paskyrusi apsiginklavimui 360 mil. svarų sterlingų, vadinas, apie 10 miljardų auksinų. Ši suma apima, tiesa, šešerių metų ginklavimosi planą, bet ir tai daug reiškia. Už minėtą pinigų sumą anglai žada pastatyti 200 įvairių rūšių karo laivų ir 12 tūkst. karo lėktuvų. Būsianti taip pat padidinta Anglijos kariuomenė.

Sovietų Rusija karo reikalams 1936 metų biudžete yra paskyrusi apie 15 milijardų rublių. Dabartiniu metu Sovietai turi daugiau kaip milijoną kariuomenės.

Kiek turi kariuomenės Italija—tikslių žinių nėra. Neseniai vienas įtakingiausių Italijos laikraščių parašė, kad Italijoje 7 milijonai gyventojų yra kaip reikiant paruošti karui ir bet kuriuo metu gali būti išsiųsti frontan.

Ta pačia proga pravartu dar paminėti

merdinti jūrų konferencija.

Ką nutarė joje Anglijos, Amerikos, Prancūzijos, Italijos ir Japonijos politikai? Pasirodo, kad jūrų konferencijoj ligšiol nieko nenutarta. O konferuojama nuo pernykščių metų pabaigos. Vadinas, nesusitariama dėl ginklavimosi apribojimo vandenynuose. Pirmoji didelio nepasitenkinimo parodė Japonija, kuri reikalavo kone visiškos laisvės jūrų ginklavimesi. Kadangi šitokių Japonijos reikalavimų kitos didžvalstybės nesutiko patenkinti, tai ji pasitraukė iš konferencijos.

Tuo būdu pasiliko Londone konferuoti tik keturios didžvalstybės. Bet ir jos nieko neįstengia nutarti. Gelbėdama dalykų padėtį, Anglija buvo sumaniusi pakviesti konferencijon dar Vokietiją ir Sovietus, bet tam, ypač dėl Vokietijos pakvietimo, griežtai pasipriešino Prancūzija. Vėl gi Italijos delegatai pareiškė, negalį tuo tarpu pasirašyti jūrų sutarties, nes esą neaišku, ar būsiančios taikomos Italijai žibalo sankcijos dėl karo su Abisinija, ar ne. Mat, jeigu bus uždrausta Italijon įvežti benzinas, tai ji ne tik kad nepasirašysianti jūrų sutarties, bet dargi ketinanti pasitraukti iš Tautų Sąjungos. Taigi

spėjama, kad jūrų konferencija Londone bus priversta išsiskirstyti, nieko nenuveikusi.

Prancūzų-Sovietų sutartis,

sako politikai, pagreitinsianti karą. Praėjusio mėn. pabaigoje Prancūzijos parlamentas (seimas) žymia balsų dauguma patvirtino pernai pasirašytą prancūzų—sovietų savitarpio pagalbos sutartį. Dėl kalbamos sutarties patvirtinimo yra labai susijaudinusi Vokietija ir bent kiek Italija.

Vokietija, protestuodama prieš Prancūzijos sutartį su sovietais, šiomis dienomis

Pareinin įvedė savo kariuomenę,

tuo būdu dar kartą sulaužydama Versalės sutartį. Mat, pagal tą sutartį kairiajame Reino upės krante neturėjo būti nei vokiečių kariuomenės, nei tvirtovių.

Tuo pačiu metu Vokietija atsisakė nuo Lokarno sutarties, pagal kurią 1925 m. Vokietija, Prancūzija ir Belgija buvo pasižadėjusios viena kitos niekuomet nepulti.

Pastarieji vokiečių žygiai sukrėtė visą Europą. Prancūzai tuoj padidino savo įgulas pasienio tvirtovėse ir nutraukė savo karininkų atostogas. Tą patį padarė ir Belgija. Šiuo metu eina skuboti pasitarimai tarp Prancūzijos ir jos sąjungininkių.

Europos valstybės yra susiskirsčiusios į dvi priešingas puses.

Pirmoj valstybių grupėj yra Prancūzija, Anglija ir Sovietai Be to, čia galima priskirti dar Austriją, Mažąją Santarvę, t.y. Čekoslovakiją, Rumuniją ir Jugoslaviją. Pabaltės valstybės taip pat stovi šioj pusėj. Tai priešvokiškas frontas.

Antroj pusėj yra Vokietija su labai netikrais pagelbininkais. Mat, prie Vokietijos šliejasi tik Vengrija ir paskutiniuoju laiku Italija.

Su Lenkija vokiečiai yra pasirašę nepuolimo ir draugingumo sutartį, bet pastaruoju laiku lenkų — vokiečių santykiai yra žymiai atšalę.

Vengrija tik tiek su Vokietija turi bendro, kad ir viena ir antra geidžia savo valstybių sienų revizijos, kurios buvo nustatytos pokarinėmis sutartimis.

Su Italija Vokietija paskutiniuoju laiku neblogai sugyvena. Tačiau tenka abejoti ar Vokietija pasitiki Italijos draugiškumu. Mat, Vokietija jau turėjo progos kartą pažinti Italijos „draugiškumą". Juk Didžiajame kare Italija taip pat buvo Vokietijos sąjungininkė, bet pamačiusi Vokietiją sunkioj padėty, greitai persimetė priešingon pusėn, kur tikėjosi daugiau pasipelnyti.

Nėra abejojimo, kad Vokietija, atsiradusi tokioj padėtyj, stengiasi parodyti didelį norą geruoju sugyventi ir su priešingos pusės valstybėmis. Čia pirmoj eilėj paminėtinas

Hitlerio pareiškimas Prancūzijai.

Šiomis dienomis Vokietijos diktatorius Hitleris, kalbėdamas Reichstage (seime) Versalės ir Lokarno sutarčių nutraukimo proga pasakė, kad Vokietija neturinti Prancūzijos atžvilgiu jokių puolimo planų ir dėl to vokiečiai norėtų su prancūzais turėti kuo geriausius santykius, tačiau Prancūzija netiki.

Vokietija pasiūlė Lietuvai sudaryti prekybos sutartį.

Savo metu veikė tarp Lietuvos ir Vokietijos prekybos sutartis, bet ji buvo Vokietijos vienašališkai nutraukta dėl tariamo vokiečių persekiojimo Klaipėdos krašte. Hitleris pernai viešai buvo pareiškęs, kad Vokietija su Lietuva nepasirašysianti jokios sutarties. Bet... išėjo truputį kitaip. Vokiečiai patys pirmi pareiškė noro pasirašyti prekybos sutartį su Lietuva. Lietuvos vyriausybė priėmė Vokietijos pasiūlymą ir jau derybos vedamos Berlyne.

Kalbant apie bendrą politinę padėtį Europoje pravartu paminėti keliais žodžiais ir

Italijos-Abisinijos karas.

Iki šiol nieko nepadaryta karui sustabdyti. Italai vis toliau veržiasi Abisinijos žemėsna. Šiaurės fronte abisinai visiškai pralaimėjo.

Paskutiniuoju laiku sužinota, kad Abisinija sutinka priimti Tautų Sąjungos 13-kos komiteto taikinimosi pasiūlymą. Reikalauja betgi, kad taikos derybos vyktų Tautų Sąjungos ir jos nuostatų ribose. Su šiuo pasiūlymu sutiko ir Italija. Dabar abisinų-italų karas virto antraeiliu klausimu, nes viso pasaulio politikų akys nukripo į Pareinio kraštą, kur šio mėn. 8 d įžengė vokiečių kariuomenė.

Iš abisinų-italų karo fronto pranešama, kad abisinų kariuomenės vadovybę apėmęs pats karalius , kuris žadąs tuojau pulti italus."

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Š. m. kovo 2—3 d. Kaune buvo antrasis Lietuvos katalikų mokslininkų ir mokslo mėgėjų suvažiavimas, kurį sukvietė Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. Suvažiavime dalyvavo daug žymių Lietuvos mokslininkų. Suvažiavimo metu buvo iškilmingai paminėti mirę mokslininkai: M. Pečkauskaitė ir kan. Alekna. Suvažiavime buvo svarstoma visa eilė rimtų ir svarbių klausimų. Programa pabaigta lietuviškos muzikos koncertu.

— Šių metų vasario 16 dieną Tautos Šventės proga Lietuvos vyriausybė apdovanojo už nuopelnus Lietuvai Gedimino ir Vytauto Didžiojo ordinais keliasdešimts karininkų ir visuomenės darbuotojų.

— Kauno bazilikoje vasario 23 d. buvo laikomos pamaldos už bendrą pasaulio taiką.

— Šiemet Lietuvoje numatoma pastatyti daug naujų pastatų. Tarp kitko būsią pastatyti kelių milijonų litų vertės keturi dideli tiltai.

— Šio mėnesio pradžioje Kaune pabaigta spausdinti ketvirtas Lietuviškosios Enciklopedijos tomas. Dabar rengiamas spaudai penktasis tomas.

— Š. m. vasario 17 d. Lietuvos Rašytojų Draugija surengė Kaune literatūros šventę, kurios metu buvo iškilmingai įteiktos už geriausius 1935 metų literatūros veikalus dovanos. Jas gavo J. Simonaitytė už veikalą „Aukštųjų Šimonių likimas". V. Tamulaitis — „Skruzdės Greitutės nuotykiai", M. Šalčius — „Svečiuose pas 40 tautų", P. Cvirka—„Žemė maitintoja" ir A. Miškinis—„Varnos prie plento". Dovanas įteikė švietimo ministeris prof. J. Tonkūnas.

Šių metų Nepriklausomybės Šventės proga Valstybės Prezidentas dovanojo bausmę visai 126 kaliniams, 96 dovanojo sąlyginai, 127 sumažino, 9 pakeitė ir 3 grąžino teises.

— Vasario 16 d. buvo iškilmingai pašventintas Vytauto Didžiojo muziejus, kuris neseniai pastatytas visos tautos aukomis ir yra didžiausias ir gražiausias visoj Pabaltėj.

— Lietuva turi jau 6 prekybinius jūrų laivus, kuriais išvežioja prekes į daugelį užjūrio kraštų. Lietuvos prekybos laivynas kasmet vis didėja.

— 1935 metais Lietuvos gyventojų skaičius padidėjo 23.375 žmonėmis. Paskutiniais metais jungtuvių, gimimų bei mirimų skaičiai ir naturalus gyventojų prieauglis taip atrodo:

Jungtuvių . . .	18.254
Gimimų . . .	57.970
Mirimų . . .	34.595
Prieauglis . . .	23.375

Naujagimių mirtingumas yra dar gana didelis. 1935 metais mirė 7.146 kūdikiai iki vienerių metų amžiaus, kas sudaro 12,3% visų gimusių tais metais kūdikių. (1934 m. kūdikių mirė 10.059 ir 1933 m. — 7.537).

— Klaipėdoje atidaryta civilinės ir karinės jūrininkystės kursai šauliams ir skautams. Kursus lanko per 60 asmenų.

— Valstybės teatro artistas J. Laucius įsteigė Klaipėdoje vaikų teatrą. Didelį pasisekimą turėjo scenoje P. Vaičiūno veikalas: „Laimės gėlė".

— Kovo 9 d. Vyt. Didž. Universiteto choras minėjo valstybės teatre 10-ties metų savo gyvavimo sukaktuves. Ta proga gavo daug nuoširdžių sveikinimų ir gražių linkėjimų.

— Kovo 4 d. bemaž visos Lietuvos laikraščiai plačiai rašė apie Vilniaus Lietuvių Švento Kazimiero D-jos 10 metų veikimo sukaktuves. Tą dieną tautiškojo jaunimo „Jaunosios Lietuvos" Sąjunga surengė net paminėjimą, kuris buvo transliuojamas per radio. Kalbėtojai tinkamai įvertino šios draugijos veikima ir gražiai aptarė mūsų laikraštį, pabrėždami mūsų skelbiamus Dievo ir Tėvynės meilės idealus.

— Šiemet Lietuvos nepriklausomybės 18 metų sukaktuvės plačiai nuskambėjo ir užsieniuose. Atitinkamais aktais ir lietuviškos muzikos koncertais bei straipsniais spaudoje Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvės buvo minimos: Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Švedijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, Sveicarijoje, Čekoslovakijoje, Amerikoje ir daugelyje kitų valstybių. Iškilmingiausiai Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvės buvo minimos Rygoje ir Taline.

LATVIJOJE

— Rygoje lietuvių-latvių vienybės draugija Juodgalvių salėje buvo suruošusi iškilmingą Lietuvos nepriklausomybės paminėjimo aktą, kuriame dalyvavo Latvijos respublikos prezidentas A. Kviesis, ministeris pirmininkas K. Ulmanis, Lietuvos vyriausybės atstovas — krašto apsaugos ministeris pulk. Dirmantas, latvių vyriausybės nariai, diplomatai, kariuomenės vadovybė, daug žymių įvairių sričių veikėjų ir lietuvių kolonijos atstovai. Kalbas pasakė lietuvių-latvių vienybės draugijos pirmininkas inž. Riteris ir Lietuvos krašto apsaugos ministeris inž. pulk. Dirmantas. Po kalbų buvo lietuviškos muzikos koncertas, kuriame dalyvavo lietuvių ir latvių dainininkai. Atitinkamai nepriklausomybės sukaktuvės buvo minimos Liepojoje, Mintaujoje, Daugpilyje ir kitose Latvijos vietose.

ESTIJOJE

— Estijos sostinėje Taline Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių minėjimą suruošė lietuvių - estų draugija. „Estonijos" salėje iškilmingame akte dalyvavo estų vyriausybės nariai, Lietuvos vyriausybės atstovas—vidaus reikalų ministeris gen. Čaplikas, diplomatai ir visuomenės atstovai. Per aktą kalbą pasakė vidaus reikalų ministeris gen. Čaplikas, prof. K. Pakštas ir kiti. Tartu, Narvos ir kituose miestuose Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvės buvo irgi plačiai minimos.

ISPANIJOJE

— Dideliame Ispanijos mieste Barcelonoje gyvena kelios dešimtys lietuvių. Nors ir nedaug čia lietuvių, bet visi jie susispietę „Vienybės" draugijon palaiko glaudžius santykius su Lietuva. Vieną kitą lietuvį randame ir kituose Ispanijos miestuose. Ispanijos lietuviai daugiausia verčiasi žvejyba.

DANIJOJE

— Ir čia yra nemaža lietuvių. Kopenhagoje, Danijos sostinėje, yra danų-lietuvių draugija, kuri kiekviena proga kelia Lietuvos vardą. Nesenai tos draugijos rūpesčiu buvo suruoštas lietuviško meno vakaras. Tarp kitko redaktorius F. Pahaci skaitė plačią paskaitą apie Lietuvą. Si draugija taip pat surengė J. Butėno koncertą Kopenhagos radiofone.

GDANSKE

— Lietuvių Piliečių Draugija vasario 16-tą dieną surengė iškilmingą Lietuvos nepriklausomybės paminėjimą. Į iškilmes atsilankė Latvijos generalinis konsulas, Estijos pasiuntinys ir kitų valstybių atstovai. Buvo daug sveikinimų ir kalbų. Tarp kitų kalbėjo ir lenkų atstovas Wayzneris.

ANGLIJOJE

— Viena iš geriausiai veikiančių Londono lietuvių draugijų yra savišalpos draugija „Vienybė". Draugija turi 340 narių, kuriems ligos ar mirties atvejais duodamos pašalpos. Nariai, kurie per 10 metų nesuserga ir nepasinaudoja pašalpomis, gauna pinigines premijas.

Š. A. JUNGT. VALSTYBĖSE

— Laurenco lietuvių provincija įsigijo prieš dvejus metus netoli miesto savo ūkį, kuriame įsitaisė gražią senelių prieglaudą. Pereitais metais iš ūkio gauta 14.660 dol. pajamų. Prieglaudos vedėju yra A. Matulevičius.

— Neujorke ir Brokline yra per 130 įvairių lietuviškų organizacijų. Iš jų pašalpinių—14, švietimo — 29, ekonominių — 29, religinių — 30, meno—12, politinių— 25, profesinių — 3, sporto — 3 ir kitų 2.

— Čikagoje įsisteigė dar viena nauja lietuvių organizacija — „Lietuvių Socialinė Unija". Šios organizacijos tikslas kelti lietuvių meną, mokslą ir literatūrą, steigti lietuviškas mokyklas, pažinti lietuvių kalbą ir Lietuvos praeitį, padėti lietuviams įsigalėti pramonėje ir prekyboje.

ARGENTINOJE

— Jau prieš keletą metų Argentinoj apsigyveno lietuvis dailininkas Jonas Rimša. Jis yra geras portretistas ir peisažistas (vaizdų tapytojas). Vienas jo paveikslas pateko net į Argentinos tautos muziejų.

— Lietuviai išeivijoje verčiasi įvairiais verslais. Čia yra pagarsėjęs lietuviškas medus, kurį pagamina bitynas „Lithuania". Jo savininkai yra Br. Petrauskas ir Ant. Bandys. Jie kasmet turi gražaus pelno.

— Du Argentinos gyventojai, jauni lietuviai sportininkai — Dionizas Vitkauskas ir Pranas Raulickas šio mėnesio pradžioje iškeliavo pėsti aplink pasaulį.

BRAZILIJOJE

— Lietuvių jaunuolių užtinkame visur. Čia, Santoso mieste kunigų seminarijoje mokosi pirmas lietuvis V. Šatas, kuris yra vietinių ypatingai mėgiamas.

— Jau nuo 1930 metų Sao Paulo mieste sėkmingai dirba lietuvių choras „Viltis". Šio choro vadovybės pastangomis Sao Paulio radiofone išrūpintas nuolatinis lietuvių pusvalandis.

Radio pusvalandžių programa labai įvairi. Be lietuviškų dainų, kiekvieną kartą duodamos trumpos paskaitėlės portugališkai ir tuo būdu Brazilijos visuomenė informuojama apie lietuvius ir Lietuvą.

BOLIVIJOJE

— Saltoje gyvena 18 lietuvių šeimų. Bemaž visi dirba vietiniuose fabrikuose. Vienas jų turi didžiulį kino teatrą, į kurį visi lietuviai leidžiami nemokamai.

ABISINIJOJE

— Lietuvos laikraščiai praneša, kad Abisinijos kariuominėje yra ir trys lietuviai. Vienas jų eina žvalgo, kitas paštininko, o trečias pulko intendanto pareigas.

VILNIUJE

Sukonfiskuotas „Jaunimo Draugas" n-ris 2(122).

Skautų vakaras. Vasario 25 d. Gedimino Draugovė surengė skautišką vakarą. Buvo skaityta rimta ir turininga skauto St. Jakavičiaus paskaita. Vakarą paįvairino gražūs skautų gyvenimo vaizdeliai: prie laužo, indijonų šokis, džinguliukai, deklamacijos, vilkiukų vaidinimas ir kita. Scenos programą užbaigė skautų dūdų orkestras, kuris, mokin. J. Krušo diriguojamas, pagrojo liaudies dainų, iš J. Siniaus paruošto rinkinio (pupuri). Po to skautai ir gausiai susirinkę jų svečiai pasilinksmino.

Iš „Romuvos" Klubo. Vasario 16 d. romuviečiai padarė iškilmingą susirinkimą Lietuvos nepriklausomybės aštuonioliktoms sukaktuvėms paminėti. Tarp kitko buvo skaitytas St. Misiūno referatas: „Veiksniai, nulėmę tautos atsikėlimą". Be to, kai kurie Klubo nariai papasakojo savo atsiminimų.

Kovo mėn. 1 dieną Klubas surengė savo nariams „Gavėnios silkę", kurios metu adv. A. Juknevičius skaitė referatą: „Kai kurie mūsų visuomeniniai negalavimai". Po referato gyvai padiskutuota iškeltais klausimais.

Kovo mėn. 8 dieną Klubas surengė savo nario Juliaus Siniaus muzikos kūrinių viešą koncertą. Orkestras ir choras atliko „Liaudies simfoniją", „Kantatą 16-jai vasario" ir keletą dainų. Koncertas tiesiog sužavėjo klausytojus, kurių buvo pilna Vytauto D. gimnazijos salė. Muzikos žinovai Juliaus Siniaus muzikos kūrinius įvertino kaipo puikius ir lietuviškus.

Iš akademikų gyvenimo. Vasario 16 dieną buvo Stud. S-gos narių susirinkimas, skirtas Lietuvos nepriklausomybei paminėti. Tą pačią dieną vakare buvo surengta nariams ir svečiams kukli arbatėlė, kurios metu S-gos pirmininkas P. Viščinis pasakė gražią ir turiningą kalbą.

Vasario mėn. gale buvo Stud. Dramos kuopelės metinis narių susirinkimas, kuriame peržiūrėta pereitų metų veikimas ir išrinkta nauja valdyba. Šiemet valdybą sudaro: J. Kanopka— pirmin., P. Žemaitis — vicepirm. O. Miciūtė — iždin., E. Deveikis — sekret.. Vl. Jurkevičius ir J. Petrašūnas — butaforai.

Kovo mėn. 8 d. buvo Stud. S-gos narių susirinkimas, kuriame naujoji valdyba pateikė 1936 m. veikimo metmenis. Po to stud. Vl. Žilėnas skaitė turiningą paskaitą „Aušros gadynė". Gale aptarta visa eilė šių dienų svarbių klausimų.

Kovo mėn. gale buvo visuomenininkų sekcijos metinis narių susirinkimas, kur tarp kitko išrinkta šiems metams nauja valdyba: Br. Račinskas—pirmininkas, Dan. Mačėnas—vicepirm. ir Vyt. Martinkėnas sekretorius.

Šv. Kazimiero D-jos dešimtmetis. Kovo 4 d. Lietuvių Šv. Kazimiero d-ja minėjo 10-ties metų savo veikimo sukaktuves. Iš ryto buvo šv. Mikalojaus bažnyčioje iškilmingos mišios, kurias atlaikė pirmas D-jos pirmininkas kun. šamb. A. Viskantas, pamokslą pasakė kun. Pr. Bieliauskas.

Vakare Vyt. Didž. Gimnazijos salėje buvo akadamija, kurią atidarė D-jos pirmininkas kun. prof. V. Taškūnas. Po to valdybos narys adv. A. Juknevičius padarė pranešimą apie D-jos veikimą.

Akademijos metu D-ją sveikino visų mūsų organizacijų atstovai. Be to gauta daug sveikinimų raštu. Po akademijos Stud. S-gos salėj D-jos Centro Valdyba surengė svečiams kuklią arbatėlę.

Mokslo D-jos paskaita. Vasario 29 dieną Vytauto Didž. gimnazijos salėje mokyt. Pr. Zemaitis skaitė savo paskaitos II dalį: „Laiko matavimas ir skaičiavimas kitados ir dabar".

Menininkai dirba. Viln. Liet. Meno ir Literatūros D-ja kovo 3 d. Liet. Stud. S-gos salėje surengė draugijos nariams ir svečiams 23-jį vakarą, kurio metu liter. S. Urbonavičius skaitė paskaitą „Mūsų lietuviškoji daina ir chorai". Po to stud. Vl. Radziulis paskaitė novelę „Tarp dviejų suolų". Gale buvo aptarta M. Krinickaitės ir V. Čepulytės komedija „Išmakė".

Kovo 10 d. toje pat salėje buvo 24-sis vakaras, kurio programą sudarė stud. A. Pangonio paskaita „Tautinės kultūros pagrindai literatūroje" ir stud. Vl. Pilypavičiūtės kūrinių skaitymas.

Mokinių susirinkimas. Kovo 8 dieną buvo Vytauto Didž. gimnazijos mokinių kuopos susirinkimas, kurio dienotvarkėj buvo referatas, raštų skaitymas, deklamacijos ir kita. Džiugu, kad mūsų moksleiviai moka gražiai panagrinėti įvairius rimtus klausimus.

Nauji smūgiai. Trumpam laikotarpy nuo I.8 iki II.19 d. uždaryta arba sulaikyta veikimas 15 vien Vilniaus „Ryto" skaityklų, būtent: Čebatoriuose, Giraitėje, Gaigaliuose, Mockuose, Petrikuose, Bieniūnuose, Antalgėje, Čižiūnuose, Mažėnuose, Stašionyse, Damošiuose, Kupčeliuose, Zabarnykuose, Paberžėje ir Petkūniškėje.

Taip pat trumpam laikotarpy nuo I.13 iki III.4 uždaryta arba sulaikyta veikimas 21 skyriaus vienos tik Šv. Kazimiero D-jos, būtent: Giraitėje, Didžiose Sielose, Dauciūnuose, Dvarciškėje, Kazitiškyje, Ratkūniškėje, Vėlionyse, Ligūnuose, Gilutuose, Zabarcuose, Belaveckuose, Ivanėnuose, Maksimonyse, Čebatoriuose, Gaveikėnuose, Adutišky, Pabaržėje, Jurevičiuose, Medziukuose, Zabarnikuose ir Miliūnuose.

Maždaug tame pačiame laikotarpy buvo ištremti iš gyvenamų vietų už 30 kilom. nuo pasienio 13 lietuvių veikėjų, būtent: Vaitulionis Petras, Šimukonis Jonas, Liutkevičiūtė Elena, Peciulevičius Kletas, Barisevičius Vytautas, Duksa Kazys, Grygonis Stasys, Zydelienė Rozalija, Vaitulionienė Marija, Baranauskaitė Salomėja, Bučelis Valerijonas, Sidlauskas Juozas ir Čapskas Jonas.

VISAME KRAŠTE

Mylimam savo pirmininkui Konstantinui Činčikui, sukūrusiam su panele Maryte Činčikaite lietuviškos šeimos židinį, linkime daug laimės

Liet. Šv. Kaz. D-jos Kūčių skyrius.

Kaltinėnai, Švenčionių apskr. Liet. Šv. Kaz. D-jos dešimties metų gyvavimo sukaktuvių proga, vietos klebono kun. dek. N. Vaišučio rūpesniu buvo surengtos šio mėn. 2—3 d. kazimieriečiams rekulekcijos, kurias lankė visos parapijos skyrių nariai. Be vietos klebono pamokslus sakė dar kun. Varanavičius ir kun. Valiukevičius. Pasibaigus rekulekcijoms, Švento Kazimiero dieną buvo išpažintis ir bendra komunija.

Kazimierietis.

Kretonys, Kaltinėnų vals. Švenčionių aps. Vasario 16-toji diena šiemet buvo pas mus dėl žinomų priežasčių daug kukliau paminėta, negu seniau. Tą dieną vietos kazimieriečiai sušaukė savo narių susirinkimą, kur buvo skaitomos paskaitos ir deklamuojamos eilės. Po to vienos minutės atsistojimu buvo pagerbti žuvę už tėvynės laisvę. Susirinkimas užbaigtas Tautos himnu.

A—jas.

Mištūnai, Valkinyko vals. Viln.-Trakų aps. Mūsų sodžiuje yra daug jaunimo. Jis yra tinkamai susipratęs ir apsišvietęs. Prenumeruoja nemaža lietuviškų laikraščių, vien „Jaunimo Draugo" pareina 15 egz. Šv. Kazimiero D-jos skyrius dažnai rengia vakarėlius, kas mėnuo šaukia savo narių susirinkimus, kur patys nariai paskaito atitinkamų paskaitų. Per paskutinį kazimieriečių susirinkimą buvo išrinkta nauja skyriaus valdyba, kurią sudaro J. Jurgelevičius (pirm.), J. Galinis, St. Tolivaiša ir St. Žeimys. Naujoji valdyba pasiryžusi taip išplatinti „Jaun. Draugą", kad nebūtų nė vieno nario, kuris neskaitytų šio taip naudingo laikraščio.

J. J—s.

Žagarai, Beržinykų valsč. Suvalkų apskr. Nuo 1928 m. pas mus gyvuoja Liet. Sv. Kazim. D-jos skyrius, kuris savo veikime neatsilieka nuo kitų skyrių. Pereitais metais pastatė gražioje vietoje akmeninį 2 ½ metrų aukščio jubiliejinį kryžių su parašu: „Auka Liet. Šv. Kaz. D-jos Žagarų kaimo skyriaus 1933—1934 Šventieji Metai". Šių metų pradžioje Seinų klebonas kun. Astaševičius pašventino „Ryto" skaityklos butą. Pašventinęs gražiai prabilo į susirinkusius, ragindamas juos dažnai lankyti skaityklą ir semtis ten šviesos. Po to kalbėjo skaityklos vedėja Ir. Brazinskienė. Iš čia visi giedodami nuėjo prie pastatyto kryžiaus, kurį Klebonas pašventino. Šį kryžių statant, daug pasidarbavo šio sodžiaus ūkininkas J. Pečiuliauskas ir skyriaus valdyba.

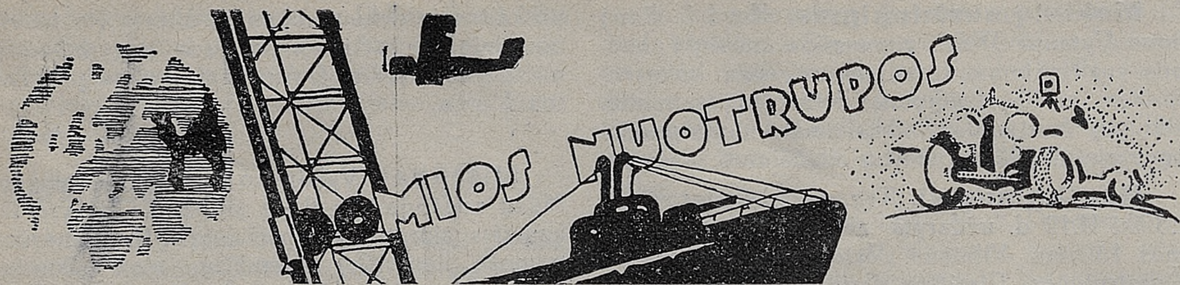
Ąžuolo lapelis.

Švenčionys, Švenčionių apskr. Šio mėn. 4 d. Liet. Šv. Kaz. D-jos skyrius Svenčionyse surengė Šv. Kazimierui, lietuviškojo jaunimo globėjui, pagerbti akademiją. Akademiją atidarė skyriaus garbės pirmininkas kun. dek. Gailiušas, kuris nupasakojo šv. Kazimiero gyvenimą. Po to Jurkevičius padeklamavo, o choras pagiedojo keletą giesmių. Akademija užbaigta Tautos himnu.

Viet.

Lazinkos, Tverečiaus valsč. Švenč. apskr. Liet. Šv. Kaz. D-jos skyrius pavyzdingai veikia. Bemaž kas mėnuo šaukia narių susirinkimus, kur skaitomos paskaitos, deklamuojamos eilės ir kita. Vasario mėn. 23 d. vietinis skyrius surengė vakarą. Vaidino komed. „Jocio Marti". Į vakarą atsilankė bemaž visos apylinkės jaunimas, kuris gražiai pasilinksmino, pašoko ir padainavo lietuviškų dainų.

L—kas.

SVARBESNIEJI IŠRADIMAI

Šiandieną žmonės turi daug įvairių gerų darbui įrankių, mašinų ir naudojasi patogiomis susisiekimo priemonėmis. Negreit išaugo šitokia technika, kokia yra mūsų laikais. Ją išugdė ilgų amžių nenuilstamas žmonių darbas.

Barometrą, kurio pagalba matuojame oro spaudimą, išrado Toričelis 1643 metais. Metalinį barometrą, vadinamąjį aneroidą, sukonstruavo Vidi 1847 metais.

Centrifūga išrasta 1836 m., bet praktiškai pienui atskirti pavartojo Prandlis tik 1864 m. Cukrų jau žinojo arabai gilioje senovėje. Europoje pirmą kartą pasirodė Venecijoje 996 m., labiausiai paplito po kryžiaus karų. 1747 m. Margrafas pastebėjo, kad cukrų galima pasigaminti ir iš burokų (pirmiau cukrų darydavo iš cukrinės nendrės). Pirmasis cukraus fabrikas pastatytas Vokietijoje 1801 m. Jo savininkas Achardas.

Elektros baterėją padarė Voltas 1800 m. Pirmąją elektros lemputę sugalvojo Staaras 1845 m., o praktiškai pavartojo Edisonas 1879 m.

Elektros tramvajų išrado Siemensas 1879 m. Pirmasis elektros tramvajus nutiestas Berlyne 1881 m.

Pirmąjį garvežį padarė Evansas iš Filiadelfijos 1803 m. Kitais 1804 m. anglas Trevitick Londone paleido jį ant geležinių bėgių. Tik 1814 m. Jurgis Stefensonas galų gale paleido bėgiais pirmąjį traukinį.

Dviratį sukonstruavo Starley ir Tutton 1884 m. Brauningą—Samuelis Colt 1851 m. Pirmą kartą pavartojo patranką (armotą) Sevilijos miestą (Ispanijoje) apgulus 1247 m., o karo lauke pradėta iš jos šaudyti mūšyje prie Cresy 1346 m. Pirmas kulkosvydis išrastas 1882 m. Jį išrado amerikietis Maksimas. Automobilio išradėjas yra Serpollet, kuris 1880 m. padarė pirmą modelį. 1885 m. Daimleris paleido pirmąjį automobilį. Tais pačiais metais Dunlo padarė dviračiui pompą. Parakas buvo žinomas Indijoje dar IV amž. prieš Kristų. Europoje paraką išrado Marcus Creceus IX amž. po Kristaus gim. 1313 m. Bertoldas Švarcas pastatė parako gamyklą. Parakas be dūmų išrastas 1886 m. Pirmą motociklą padarė 1893 m. Hildebrandas ir Volfmüleris. Bemotoris lėktuvas (sklandytuvas) buvo padarytas 1891 m. Jį išrado inž. Lilienthal, kuris beskraidydamas žuvo 1896 m. Pirmą motorinį lėktuvą padarė broliai Wirght. Nuo to laiko aviacija didžiais šuoliais žengė pirmyn ir šiandieną sudaro labai didelę karo pajėgą. 1918 m., Didžiojo karu metu, prancūzai pavartojo tankus. Dinamitą išrado Nobelis 1867 m. Parašiutą sugalvojo dail. Leonardas da Vinča XV amž., o pirmą kartą juo pagalba nusileido Lenormandas 1783 m.

Kuliamąją mašiną išrado A. Meikle 1785 m., Dinamo mašiną padarė Siemensas 1867 m. Piaunamąją mašiną sukonstruavo Smith 1807 m., patobulino M. Cormick ir Hussey 1851 m. Siuvamoji mašina buvo išrasta 1829 m. Paskui 1834 m. Huntas pritaikė šiaivelę ir tuo žymiai patobulino. 1714 m. Millis išrado rašomąją mašinėlę. Tačiau šis naudingas išradimas daugiau 150 metų išgulėjo nepritaikytas gyveniman: 1867 m. prancūzas Remingtonas ją patobulino ir pritaikė praktiškam darbui. Neriamąją mašiną išgalvojo Eisenstuck 1757 m. Pirmas tobulesnius audimo prietaisus padarė Genues 1678 m., o audžiamąją mašiną Jacquard 1801 m.

Garo mašiną sukonstruavo D. Papinas 1690 m. o patobulino James Watt 1765 m. Garo mašinos varomą laivą paleido vandeniu 1767 m. tas pats Papinas. Tokį pat garo laivą, tik žymiai pagerintą, padarė Fultonas 1807 m., vadinas po 100 metų. Nuo to laiko laivų technika sparčiai tobulėjo. 1829 m. Juozas Ressel Triesto mieste pastatė naujo tipo laivą, kur skruodė vandenį tam tikros triubos. Perkūnsargį padarė Franklinas 1750 m.

Spausdintų raidžių išradėju skaitomas Jonas Gutenbergas, kuris 1450 m. pradėjo spausti pirmąsias knygas. Geležines raides ėmė vartoti Stanhope 1800 m.; rotacinę mašiną išrado Bullock 1863 m. Popieris buvo žinomas ir senovėje. Kiniečiai gamindavosi iš medžių žievių (123 m. prieš Kristų). Sumarkadai darydavo popierį iš lininių drapanų (751 m.) Europoje pirmieji ėmė gaminti popierį ispanai XII amž. 1240 m. popieriaus gamyba paplito Prancūzijoje, vidurinėje Europoje tik XIV amž. pradžioje. Pirmąją mašiną popieriui gaminti išrado Robertas 1799 m. Rašomąsias plunksnas padarė Perry Wise 1830 m. Pirmas paišelis pa-

darytas iš grafito Anglijoje 1685 m. Paišelį patobulino Contė 1790 m.; jis sumaišė grafitą su moliu.

Elektros mašiną padarė Gioricke 1650 m. Pirmą fortepioną — Bartolo Cristofori 1711 m. Sviečiamas dujas — Dundonaldas 1786 m. pirmą kartą užžiebtos Londono gatvėse 1814 m. Žibalinė lempa — 1852 m. Akinius — de Spina 1280 m. Degtukus—Kamerer 1830 m.

BŪDAS PAGAL NAGUS

Kaip žinoma, apie žmogaus būdą ir palinkimus — teisingai ar neteisingai — sprendžiama arba spėliojama iš jo paties: jo rašysenos, eisenos, veido bruožų, akių, plaukų ir t. t. Tokio „užsiėmimo" specialistų tvirtinama, kad apie žmogaus būdo ypatumus bei jo palinkimus galima spręsti taip pat ir iš rankų nagų. Esą pas ką ant nagų yra baltos dėmelės, tas turi palinkimą greit įsimylėti moterį, bet greit ir atšaląs, žodžiu esąs nepastovaus būdo. Kieno gaubti rankų nagai — tas labai išdidus. Kieno nagai yra lyg ir atšokę nuo kūno, o pirštų galai labai mėsingi, tas neprivalo tuoktis, nes šeimyniniame gyvenime jo laukia vienos nelaimės. Trumpi nagai reiškia kantrumą, teisingumą, o svarbiausia—sugebėjimą kantriai kęsti gyvenimo nepasisekimus. Rausvi, permatomi rankų pirštų nagai — pažymys gyvo, gero ir malonaus būdo. Pailgi ir siauri nagai reiškia žmogų su meniškais gabumais. Storus nagus turi užsispyrėliai ir, apskritai, biauraus būdo žmonės. Dantuotas nagas ant didžiojo kairės rankos piršto rodo didelį palinkimą prie pedagogijos. Pas ką apvalūs ir lygūs nagai, tas nepiktas ir sugyvenamo būdo žmogus. Pas ką dešinės rankos pirštų nagų galai apkandžioti, tas daug valgo. O žmonės staigių ir griežtų veiksmų savo pirštų nagus apkarpo nelygiai.

MIEGOJO 4 METUS

Šitas nuostabus įvykis, apie kurį noriu papasakoti, yra tikras. Atsitiko Anglijoje praeitais metais.

Didžiojo karo metu, per vieną paskutiniųjų mūšių netoli kareivio, vardu Klino, sprogęs šovinys ir užbėręs jįs žemėmis. Tačiau, kai draugai jį atkasė, jis atsigavo. Po karo grįžo namo. Bet buvo kažkaip paliegęs, jį dažnai apimdavo nenugalimas ir neišaiškinamas nuovargis. Nekartą dirbdamas darbą ar pietaudamas Klinas staiga užmigdavo kietu miegu. Dažnai jį bemiegantį žadindavo kelias valandas, kol prikeldavo.

Kliną paguldė ligoninėn. Bet ir gydytojai nieko negalėjo padėti. Miegas vis kartojosi ir trūkdavo jau ne valandas, bet ištisas dienas.

1931 metais ligonis užmigo ir išmiegojo nepabudęs 48 mėnesius. Daktarai nebetikėjo, kad jis atsikelsiąs. Maitino jį dirbtinu būdu ir taip palaikė gyvybę. Bet štai 1935 m. gale ligonio sveikata ėmė gerėti, po kurio laiko jis pabudo ir visai pasveiko.

Kai atėjo ligoninėn jo žmona, jis ją tuoj pažino, bet dviejų savo vaikų pažinti negalėjo.

Po keturių metų miego Klinas sugrįžo namo ir dabar jaučiasi gana gerai.

GYVENIMAS SKAIČIAIS

Yra žmonių, kurie ilsisi stovėdami ant vienos kojos, kaip gandrai. Mes ilsimės gulėdami. Yra apskaičiuota, kad 50 metų amžiaus žmogus, vidutiniai paėmus, per savo gyvenimą miegojo 6.000 dienų, dirbo 6.500 dienų, vaikštinėjo—800 dienų, tinginiavo, nieko neveikė — 4.000 dienų, valgė — 1.500 dienų ir sirgo 500 dienų.

KURIE ŠIEMET METAI?

Mes gyvename dabar 1936 metus. Tačiau ne visi žmonės vienodai laiką skaičiuoja. Esama daug įvairių kalendorių. Ir taip, pagal kiniečių metskaitlius šie metai yra 4571, armėnų—1383, etiopų-abisinų—1944, egiptėnų—1961, persų—1314, japonų—2594, mahometonų—1354, žydų—5696, o pagal įvairius indų metskaitlius šie metai yra: 156, 522, 973, 850 ir 1005-tieji.

Iš to matome, kaip dar nevienodai įvairios tautos skaičiuoja laiką. Visos kultūringos Europos tautos, jų tarpe ir mes, lietuviai, skaitome metus nuo Kristaus gimimo.

ŠALČIAUSIA VIETA

Vienas žymus meteorologas paduoda savo mokslinio darbo davinius apie šalčiausias vietas žemėje. Reiktų laukti, kad jos yra kur nors prie šiaurės ar pietų ašigalių, bet pasirodo, kad jos yra šiaurės Sibire. Matuojant ten įvairiose vietose temperatūrą, nustatyta, kad tenai žiemos metu šaltis siekia 70 laipsnių. Vidutinė žiemos temperatūra per tris mėnesius tenai siekia 62—63 laipsnių. Toji vieta yra Verchojansko mieste, prie Janos upės, kuris turi tik 500 gyventojų.

Antra vieta, kur temperatūra taip pat yra labai žema—tai šiaurės Sibire miestas Irkutskas, turįs 11,000 gyventojų. Jo žemiausia temperatūra žiemą siekia iki 64 laipsnių šalčio, o vidutinė temperatūra—54 laipsniai. Šie abu miestai guli upių klonyse, kur eina nuolatinė oro srovė. Judėdama ji atšala ir todėl tų dviejų vietų temperatūra yra žemesnė net už stratosferos temperatūrą. 15 kilometrų nuo Verchojansko yra 800 metrų aukščio kalnai. Juose temperatūra yra 17 laipsnių šiltesnė, negu minėtame mieste. Tai rodo, kad šaltos oro srovės, plaukiančios upių kloniais, labai atšaldo apylinkę.

Uždavinių sprendimai

12 (120) Nr.

1 uždavinys. Sprendžiamas laisvai. Atsakymo neduodam.

2 uždavinys. Jaunikaitis turėjo pradžioje 9 auks. ir $37^{1}/_{2}$ sk. Iš valgyklos savininkų pasiskolino 30 auks. ir $62^{1}/_{2}$ sk.

3 uždavinys. Žuvis, liežuvis, lietuvis.

4 uždavinys. 1 — 3: Krėvė, 2 — 4: sauja, 1—2: karas, 3 — 4: ėmėja, 1 — 4: kruta, 2—3: saulė.

5 uždavinys. Pavogta 4 avys.

6 uždavinys. Račius. Šlavėjas. Kalvis.

7 uždavinys. 1) Šešėlis. 2) Klumpės. 3) Šakės.

1 (121) Nr.

1 uždavinys.
Karas
Ebra
liga
masė
klišė
banga
trys
ėjau
nors
ėjome
} Abisinijoj

2 uždavinys. Juozas, juodas, puodas, uodas.

3 uždavinys. Iš viso buvo 81 kiaušinis. Pirmas suvalgė 27, antras — 18, trečias — 12 ir ketvirtas — 8.

4 uždavinys. Jonas, adata, Uralas, nulis, ilgas, mylėt, Ona. Ats.: Jaunimo Draugas.

5 uždavinys. Antilopa. a) Ratelis, b) papirosas.

2 (122) Nr.

1 uždavinys. Vytenis, pilimas, Pilypas, dainelė, skatiką, švogrius, opiumas. Vilnius — sapnavo.

2 uždavinys. Vienas lošikas turėjo 39 auks., antras — 21 ir trečias — 12 auks.

3 uždavinys. Reikia sudaryti piramidė. Trys degtukai duos pagrindą, o kiti trys—piramidės briaunas; tuo būdu piramidė bus sudaryta iš keturių trikampių.

4 uždavinys. Arbuzas, grėblys, upelis, ola, namas, avinas.

5 uždavinys. Laikant laikrodėlį gulsčiai, reikia jis pakreipti taip, kad valandų rodyklė būtų nukreipta į saulę. Apskritimo taškas, esantis viduryj tarp valandų rodyklės ir skaičiaus XII, nurodys pietų šalį. Žinodami vieną kryptį — šalį, kitos lengva rasti.

a) Laikrodis arba upelis. b) Arklio kojos ir uodega. c) Liežuvis.

Atsiuntė sprendimus:

V. Ankėnaitė (Vilnius) — 21 t., V. Čepulionienė (Kraučiukai)—14 t., J. Čeponas (Kretonys)—38 t., A. Dylis (Švenčionėliai)—29 t., H. Gudelaitis (Seniškis) — 33 t., V. Juknevičius (Švenčionys)—44 t., A. Jokūbėnas (Varšuva)—4 t., V. Krutulys (Vilnius) — 6 t., St. Lazdinis (Varšuva)—4 t., J. Misiūnaitė (Kieriškė) — 9 t., J. Matonis (Vilnius) — 12 t., G. Oparinas (Vilnius)—17 t., A. Oparinas (Vilnius) — 17 t., P. Paukštė (Švenčionys)—43 t., E. Survilaitė (Vilnius)—21 t., A. Savickaitė (Vaičiuliškė)—42 t., A. Urbonavičius (Rudunė) — 27 t., A. Valeiša (Vilnius) — 13 t., P. Papšys (Galalaukiai)—20 t.

Be to, dalyvavo: J. Averka—2 t., Birutė—2 t., G. Bindoraitė—1 t., J. Čekauskas—1 t., Juozas—2 t., Jonas—2 t., A. Kalesinskas—3 t., A. Krasauskas—2 t., P. Kazūra—1 t., P. K.—3 t., A. Lapėnas—2 t., A. Matulevičius—3 t., A. Panavas—2 t., Pranas—1 t., P. V.—4t., E. Valinčaitė—2 t., A. Virbyla—1 t., Vanagas—2 t., Silvestras — 2 t.

Dovanas laimėjo:

T. Tilvyčio „Kelionė aplink stalą" — V. Juknevičius. J. Gintauto: „Tiesiu keliu" — P. Paukštė. J. Mackevičiaus: „Samojedų berniuko nuotykiai" — A. Urbonavičius. J. Baltikausko: „Lauktuvės" — V. Čepulionienė. A. Bulyginienės: „Abisinija" — H. Gudelaitis. A. Huonderio: „Nelauktas kerštas" — A. Savickaitė. R. Maederio: „Kristus Didysis Karalius". — E. Survilaitė. A. Huonderio: „Baltoji rožė" — A. Oparinas.

Dovanas galima atsiimti „J. Dr." Administracijoj.

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5 — 1.
Redaktorius ir leidėjas ANTANAS JUKNEVIČIUS. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.

TURINYS

Skaitytojau, jei nori, kad tavo mėgiamas laikraštis - žurnalas „Jaunimo Draugas“ kaskart tobulėtų, surask bent vieną naują skaitytoją, prenumeratorių ar rėmėją!

Viršelį piešė J. Kazlauskas.
Vinietes — Z. Urbonavičiūtė ir J. Kazlauskas.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Mūsų krašte metams	. .	2 auks.
„ „ pusmečiui	.	1 auks.
Lietuvos Valstybėje ir kitur metams	. . . . .	1 dol.

 Kaina 20 sk.